

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

พัฒนพันธ์ วันเวช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2569

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2569

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

EFFECTIVENESS OF SANGHA ADMINISTRATION.OF DHAMMAYUTTIKA.
NIKAYA.IN.LOEI.PROVINCE

PHATPHIN WANWET

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR THE
DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN POLITICAL SCIENCE
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2026

COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย
ชื่อนักศึกษา	พัฒนพันธ์ วันเวช
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สาขาวิชารัฐศาสตร์
ปีพุทธศักราช	2569
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ อนนท์จารย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.วีรณัฐ พรหมจักร

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ อนนท์จารย์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.วีรณัฐ พรหมจักร)

กรรมการ

(ดร.อาทิตย์ แสงแฉวก)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล พรหมกุล)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย
ชื่อนักศึกษา	พัฒนพันธ์ วันเวช
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สาขาวิชารัฐศาสตร์
ปีพุทธศักราช	2569
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สุชีพพัฒน์ อนนทจารย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.วีรณัฐ พรหมจักร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ให้เกิดประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 คือ พระภิกษุธรรมยุติกนิกายจังหวัดเลย 316 รูป และพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่ง 8 รูป โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และสถิติพื้นฐานกับสถิติทดสอบสมมติฐานอธิบายลักษณะ ส่วนบุคคล ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวิเคราะห์

ผลจากการวิจัย พบว่า 1) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างคือพระภิกษุสงฆ์ 316 รูป จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พรรษา และวุฒิการศึกษาทางธรรมและทางโลก ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์สูงสุด รองลงมาคือการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการปกครองต่ำสุด 2) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า วุฒิการศึกษาทางธรรมและทางโลก รวมถึงความรู้ทางพระปริยัติธรรม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปกครอง ขณะที่สถานภาพตำแหน่งไม่มีผลสำคัญ 3) แนวทางเพิ่มประสิทธิผล ได้แก่ การบริหารทรัพยากรอย่างโปร่งใส การจัดตั้งคณะกรรมการศาสนสมบัติ การส่งเสริมการศึกษาและคุณธรรม ใช้สื่อเผยแพร่ร่วมสมัย ควบคู่รูปแบบดั้งเดิม และสนับสนุนการพัฒนาชุมชนโดยพระสงฆ์เป็นผู้นำ

คำสำคัญ: ประสิทธิผล; การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย; จังหวัดเลย

ABSTRACT

Thesis Topic	Effectiveness of Sangha Administration.of Dhammayuttika. Nikaya.in.Loie.Province
Student's Name	Phatphin Wanwet
Degree Sought	Master of Political Science
Program	Program in Political Science
Anno Domini	2026
Advisor	Associate Professor Dr. Sukhapat Anonjarn
Co-Advisor	Dr. Weeranuch Promjak

This research aimed to: (1) examine the level of administrative effectiveness of the Dhammayuttika Nikaya Sangha in Loei Province; (2) investigate the relationship between personal factors and administrative effectiveness; and (3) propose guidelines for enhancing effective Sangha administration in Loei Province. The samples were divided into two groups: 316 Dhammayuttika Nikaya monks in Loei Province and 8 monks holding administrative positions. The research instruments included questionnaires and interviews. Data were analyzed using descriptive statistics and hypothesis testing, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, to explain personal characteristics and analyze relationships.

The research findings revealed that. 1) The study assessed the administrative effectiveness of the Dhammayuttika Nikaya Sangha in Loei Province and analyzed its relationship with personal factors. The sample consisted of 316 monks classified by administrative position, years of ordination, and levels of religious and secular education. The results showed that overall administrative effectiveness was at a high level Public welfare activities recorded the highest mean score, followed by educational support, while administrative governance scored the lowest. 2) The relationship analysis indicated that levels of religious and secular education, as well as knowledge of Buddhist scriptures, significantly influenced administrative effectiveness, whereas administrative position had no significant effect. 3) Guidelines for enhancing administrative effectiveness include transparent resource management, the establishment of ecclesiastical property committees, the

promotion of education and moral development, the integration of modern media with traditional dissemination methods, and support for community development, with monks serving as leaders.

Keywords: effectiveness; Dhammayuttika Nikaya Sangha administration; Loei Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เรื่อง ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและการสนับสนุนจากหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยสำนึกในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ อนนท์จารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.วีรณัฐ พรหมจักร ผู้ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ให้แนวทางการศึกษาที่ถูกต้อง พร้อมทั้งเสนอแนะประเด็นเชิงวิชาการอันลุ่มลึก ซึ่งเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการพัฒนาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ดร.อาทิตย์ แสงเฉวก ที่กรุณาให้คำชี้แนะด้านวิชาการ และ ดร.กรรณิกา ไวโสภา ที่ให้ความรู้และคำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติในการวิจัย ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ช่วยตรวจแก้ไขงาน ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้วิจัยมีพลังในการดำเนินงานตามแผนอย่างราบรื่น จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบพระคุณต่อคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้และคำแนะนำด้วยดีเสมอมา รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศตวรรษ สงกาพันธ์, และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรเชษฐ์ ไทอินทร์ ที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยอย่างละเอียดรอบคอบ

ขอขอบพระคุณคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย และคณะวัดศรีอภัยวัน ที่เมตตาให้ที่พักอาศัยและการดูแลระหว่างการเก็บข้อมูล โดยมี พระครูพิสุทธิธรรมาภรณ์ เป็นประธานสงฆ์ และ พระครูวิมลญาณรังสี เจ้าอาวาส รวมทั้งพระสงฆ์และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมืออันล้ำค่า ทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ นอกจากนี้ ยังขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้เอื้อนนาม ณ ที่นี้

คุณงามความดีและประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่ นายสุพัฒน์ และนางอรพินท์ วันเวช รวมทั้งครอบครัวที่เป็นกำลังใจสำคัญตลอดมา ขอขอบพระคุณ ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีธรรม, นางนุชนาถ ลิ้มปิขะเรียม ผู้สนับสนุนทุนการศึกษา และนางระมัย รบชนะ ผู้ให้การช่วยเหลือจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา ตลอดจนพี่น้องและทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วง

พัฒนพันธ์ วันเวช

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	จ
ABSTRACT	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ซ
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญคำย่อ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
1.2. คำถามการวิจัย.....	3
1.3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4. กิตติกรรมประกาศ	3
1.5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
1.6. นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล.....	7
2.2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเลย	16
2.3. บริบทการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย.....	34
2.4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
2.5. กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
3.1. รูปแบบการวิจัย.....	53
3.2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย.....	54
3.3. วิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	54
3.4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	56
3.5. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ	57
3.6. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58

3.7. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
3.8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4.1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	64
4.3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ...	65
4.4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย	71
4.5. เสนอแนะแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิดประสิทธิผล	93
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	105
5.1. สรุปผลการวิจัย	105
5.2. อภิปรายผล	109
5.3. ข้อเสนอแนะ	113
บรรณานุกรม	116
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	125
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	127
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	131
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่องานวิจัย.....	140
ภาคผนวก จ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามและ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	149
ภาคผนวก ฉ ภาพในการเก็บข้อมูล	164
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	169

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 เขตการปกครอง.....	36
ตารางที่ 2.3 ประเด็นคำถามสำหรับแบบสอบถามและการสัมภาษณ์.....	45
ตารางที่ 3.1 แสดงการหาค่าคำนวณ.....	55
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	64
ตารางที่ 4.2 ภาพรวมประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์.....	65
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการปกครอง.....	66
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการศึกษา.....	67
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการเผยแผ่.....	68
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยด้าน การสาธารณูปการ.....	69
ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยด้าน การศึกษาสงเคราะห์.....	70
ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยด้านการ สาธารณสงเคราะห์.....	70
ตารางที่ 4.9 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่งกับประสิทธิผลการ ปกครองคณะสงฆ์.....	71
ตารางที่ 4.10 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่งกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ด้านการปกครอง.....	72
ตารางที่ 4.11 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่งกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ด้านการศึกษา.....	73
ตารางที่ 4.12 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่งกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่.....	73
ตารางที่ 4.13 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่งกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.14 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่งกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์.....	74
ตารางที่ 4.15 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่งกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์.....	75
ตารางที่ 4.16 สรุปผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพการดำรง ตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ในจังหวัดเลย.....	75
ตารางที่ 4.17 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์..	76
ตารางที่ 4.18 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง.....	76
ตารางที่ 4.19 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษา.....	77
ตารางที่ 4.20 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่.....	78
ตารางที่ 4.21 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ.....	78
ตารางที่ 4.22 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์.....	79
ตารางที่ 4.23 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์.....	79
ตารางที่ 4.24 สรุปผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านพรรษา กับประสิทธิผล การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย.....	80
ตารางที่ 4.25 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรมกับประสิทธิผล การปกครองคณะสงฆ์.....	80
ตารางที่ 4.26 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรมกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการปกครอง.....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.27 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรมกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา.....	82
ตารางที่ 4.28 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรมกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่.....	82
ตารางที่ 4.29 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรมกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ.....	82
ตารางที่ 4.30 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรมกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์.....	83
ตารางที่ 4.31 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรมกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์.....	83
ตารางที่ 4.32 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรมกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์.....	84
ตารางที่ 4.33 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรมกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์.....	84
ตารางที่ 4.34 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรมกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง.....	85
ตารางที่ 4.35 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรมกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษา.....	85
ตารางที่ 4.36 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรมกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่.....	86
ตารางที่ 4.37 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรมกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่.....	86
ตารางที่ 4.38 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรมกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์.....	87
ตารางที่ 4.39 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรมกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์.....	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.40 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านจริยธรรมกับประสิทธิผล การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย.....	88
ตารางที่ 4.41 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลกกับประสิทธิผล การปกครองคณะสงฆ์.....	88
ตารางที่ 4.42 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลกกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการปกครอง.....	89
ตารางที่ 4.43 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลกกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา.....	90
ตารางที่ 4.44 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลกกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่.....	90
ตารางที่ 4.45 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลกกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ.....	91
ตารางที่ 4.46 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลกกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์.....	91
ตารางที่ 4.47 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลกกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์.....	91
ตารางที่ 4.48 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย.....	92
ตารางที่ 4.49 แนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิดประสิทธิผล.....	93
ตารางที่ 4.50 DHAMMA GOV MODEL.....	103
ตารางที่ 4.51 โมเดลองค์ความรู้การพัฒนาคณะสงฆ์.....	103

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเลย.....	36
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	45
ภาพที่ 1 ภาพในการเก็บข้อมูล.....	164
ภาพที่ 2 ภาพในการเก็บข้อมูล.....	164
ภาพที่ 3 ภาพในการเก็บข้อมูล.....	165
ภาพที่ 4 ภาพในการเก็บข้อมูล.....	165
ภาพที่ 5 ภาพในการเก็บข้อมูล.....	166
ภาพที่ 6 ภาพในการเก็บข้อมูล.....	166
ภาพที่ 7 ภาพในการเก็บข้อมูล.....	167
ภาพที่ 8 ภาพในการเก็บข้อมูล.....	167

สารบัญคำย่อ

จุฬทก. (บาลี)

จุฬทกนิกาย

จุฬทกนิกายธรรมบท (ภาษาไทย)

1

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

พระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายเข้าสู่ดินแดนประเทศไทยมาเป็นเวลายาวนาน ระบบการปกครองคณะสงฆ์จึงมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและการปกครองของรัฐ ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยและอยุธยา พระมหากษัตริย์ทรงทำหน้าที่เป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก มีบทบาทในการแต่งตั้งสมณศักดิ์และควบคุมกิจการสงฆ์โดยตรง จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2445 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของระบบการปกครองคณะสงฆ์แบบรวมศูนย์อย่างเป็นทางการ ระบบนี้ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งในด้านจำนวนพระสงฆ์การบริหารเผยแผ่ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับศาสนา ปัจจุบันระบบการปกครองคณะสงฆ์ยังคงโครงสร้างแบบรวมศูนย์ไว้ แต่มีการกระจายอำนาจบางส่วนไปยังระดับจังหวัดและวัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายเป็นหนึ่งในสองนิกายหลักของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงมีพระราชศรัทธาในการฟื้นฟูและปฏิรูปพระวินัยของสงฆ์ให้เคร่งครัดยิ่งขึ้น โดยยึดหลักการปฏิบัติตามพระไตรปิฎกอย่างแท้จริง เพื่อแก้ไขความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติที่เกิดขึ้นในยุคนั้น

การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจึงมีระบบที่ชัดเจนและเข้มงวดพระสงฆ์ต้องปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด การแต่งตั้งและมอบหมายหน้าที่ต่างๆ มีลำดับชั้นชัดเจน และมุ่งเน้นให้พระสงฆ์เป็นแบบอย่างแห่งความบริสุทธิ์ พร้อมมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยรัชกาลที่ 5 พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2445 ได้กำหนดโครงสร้างการปกครองที่เป็นระบบเดียวกันสำหรับทั้งมหานิกายและธรรมยุติกนิกาย ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุขสูงสุด และมีเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รวมถึงเจ้าอาวาส ในลำดับชั้นเพื่อการดูแลและบริหารงานสงฆ์ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

การปกครองคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อความมั่นคงและการเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา เพราะเป็นกลไกที่กำกับดูแลและส่งเสริมให้พระสงฆ์ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับพระธรรมวินัยและกฎหมาย โครงสร้างการปกครองมีทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ช่วยให้การบริหารเป็นระบบต่อเนื่อง และเชื่อมโยงกับสังคม

ผ่านการเผยแพร่ การศึกษา การสาธารณสงเคราะห์ และความร่วมมือกับชุมชน โดยอาศัยหลักธรรมาภิบาลและการตรวจสอบ เพื่อให้คณะสงฆ์ปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีบทบาทสำคัญต่อสังคมอย่างยั่งยืน

จังหวัดเลยถือเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา รวมทั้งมีคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายที่มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน การศึกษาเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยจึงมีความสำคัญ เพราะช่วยให้เข้าใจบทบาท หน้าที่ และโครงสร้างการบริหารที่ส่งผลต่อความมั่นคงและพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในพื้นที่ความซับซ้อนของโครงสร้างการปกครองและความท้าทายจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมทำให้การวิจัยในประเด็นนี้มีคุณค่าทั้งทางวิชาการและเชิงปฏิบัติ ข้อมูลที่ได้สามารถใช้ในการบริหารจัดการและส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในชุมชน รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนงานพระสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพ

และอากาศหนาวเย็นกว่าพื้นที่อื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เช่น ไทยลาว ไทยโซ่ง ชาวไทดำ ชาวภูไท รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง เช่น ชาวม้งและชาวเย้า ความหลากหลายนี้ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและศาสนาที่แตกต่างกันไปในแต่ละชุมชนพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมศีลธรรมและค่านิยมของประชาชนผ่านการเผยแพร่หลักธรรมการจัดกิจกรรมทางศาสนา และการเป็นศูนย์กลางในการสืบสานประเพณีท้องถิ่น วัดในจังหวัดเลยจำนวนมากไม่เพียงเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชน

ในปัจจุบัน คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายต้องเผชิญปัญหาหลายประการ 1) การปรับตัวต่อสังคมและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ความคาดหวังของสังคมต่อบทบาทของพระสงฆ์ไม่เพียงแต่ด้านจิตวิญญาณแต่ยังรวมถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและผู้นำทางศีลธรรม การแพร่หลายของ 2) ค่านิยมวัตถุนิยม บริโภคนิยม และปัจเจกนิยม อาจส่งผลต่อศรัทธาและการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอีกทั้งข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายและรวดเร็วในโลกออนไลน์อาจสร้างความเข้าใจผิดหรือความเสื่อมศรัทธาหากคณะสงฆ์ไม่มีกลไกในการตอบสนอง

ด้วยเหตุนี้ ในฐานะพระภิกษุผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และโครงสร้างการบริหารของพระสงฆ์ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายให้ตอบสนองต่อสังคมและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเป็นแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในชุมชน

1.2. คำถามการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย อยู่ในระดับใด
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย เป็นอย่างไร
3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย เป็นอย่างไร

1.3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิดประสิทธิภาพ

1.4. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาดังนี้

1.4.1 กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

- 1) ประชากรการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจังหวัดเลย จำนวน 1,514 รูป ประจำปี 2568 จำแนกเป็นพระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจังหวัดเลย
- 2) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจังหวัดเลยประจำปี 2568 โดยใช้พระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจังหวัดเลย จำนวน 316 รูป
- 3) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจังหวัดเลย จำนวน 8 รูป ได้มาโดยเลือกเฉพาะเจาะจง

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก และเอกสารตำรา หนังสือ สื่อสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ และจากการสัมภาษณ์ ใช้เป็นแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกาย ในเขตจังหวัดเลย

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในเขตพื้นที่ของจังหวัดเลย

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ปีการศึกษา 2568

1.4.5 สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของพระภิกษุสงฆ์ ได้แก่ พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และระดับเปรียญธรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมุติฐานที่ 2 พระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยที่มีระดับวุฒิการศึกษาทางธรรมและทางโลกแตกต่างกัน มีระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมุติฐานที่ 3 ระดับความรู้ทางพระปริยัติธรรม (เปรียญธรรม) ของพระภิกษุสงฆ์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

1.5. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. พัฒนาระบบการปกครองคณะสงฆ์ช่วยให้เข้าใจโครงสร้างและแนวทางการบริหาร คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นฐานข้อมูลสำหรับงานวิชาการและการศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับ นักวิชาการนักวิจัยและผู้สนใจเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายรวมถึงช่วยสนับสนุน การเรียนการสอนด้านศาสนาและการบริหารคณะสงฆ์
3. ช่วยพัฒนาชุมชนและสังคมเมื่อวัดสามารถบริหารจัดการได้ดีจะส่งผลต่อการพัฒนา

1.6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. การปกครองคณะสงฆ์ คือ คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายพัฒนาการปกครองตามพระธรรมวินัยและ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 โดยนักวิชาการหลายท่านเสนอทฤษฎีด้านการรวมศูนย์อำนาจ บทบาทภารกิจการบริหารเชิงประสิทธิผล และการพัฒนาชุมชนก่อให้เกิดกรอบทฤษฎีรวม เพื่อยกระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเลย

2. ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ คือ ความสำเร็จในการบริหารคณะสงฆ์ทุกสังกัดวัดได้จากความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการ แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้

2.1 การปกครอง คือ การบริหารจัดการและกำกับดูแลคณะสงฆ์ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยยึดพระธรรมวินัยและกฎหมายเป็นหลักมีโครงสร้างรวมอำนาจส่วนกลางควบคู่กับ

การกระจายหน้าที่ภายในมุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยปรับปรุงโครงสร้างให้ทันสมัยบริหารศาสนสมบัติอย่างโปร่งใส และเปิดโอกาสให้พระภิกษุผู้เหมาะสมเข้ามามีส่วนร่วม

2.2 ศาสนศึกษา คือ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้ผู้ศรัทธาสามเณรเรียนทั้งพระปริยัติธรรมและการศึกษาสามัญควบคู่กันเพื่อให้มีความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรมสามารถทำหน้าที่ทางศาสนาได้อย่างมีคุณภาพโดยมีการสนับสนุนจากเจ้าอาวาส ครู ผู้บริหาร และภาครัฐ พร้อมทั้งใช้ทั้งการเรียนแบบดั้งเดิมการปฏิบัติจริงและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อพัฒนาศักยภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

2.3 การเผยแผ่ คือ กระบวนการถ่ายทอดหลักธรรมผ่านการเทศนา การอบรม การใช้สื่อสมัยใหม่ และกิจกรรมชุมชนมุ่งให้ผู้คนเข้าใจนำไปปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง พระสงฆ์และผู้เผยแผ่ต้องมีความรู้และทักษะสื่อสารที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีความต่อเนื่องโปร่งใส และน่าเชื่อถือพร้อมทั้งเชื่อมโยงธรรมะกับชีวิตประจำวันส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสังคม และพัฒนาพระสงฆ์ให้เป็นผู้นำด้านธรรมะในระยะยาว

2.4 การสาธารณูปการ คือ การสร้างบำรุงและพัฒนาสิ่งสาธารณะและศาสนสถาน เช่น วัด ศาลา ถนน คลอง และพื้นที่ส่วนกลาง เพื่ออำนวยความสะดวกและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนควบคู่กับการส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรมโดยเน้นความร่วมมือระหว่างวัดกับชุมชนการบริหารจัดการที่โปร่งใสใช้ทรัพยากรคุ้มค่า และออกแบบอย่างเรียบง่ายเหมาะสม เพื่อให้วัดเป็นทั้งศูนย์กลางทางศาสนาและการพัฒนาชุมชน

2.5 การศึกษาสงเคราะห์ คือ การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสไม่ว่าจะเป็นเยาวชน พระภิกษุ หรือสามเณร ทั้งด้านทุน อุปกรณ์ สื่อการเรียน และสภาพแวดล้อมพร้อมกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและทักษะชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนเติบโตอย่างสมบูรณ์มีความรู้ความสามารถและสามารถพึ่งพาตนเอง รวมทั้งทำประโยชน์ต่อสังคม

2.6 การสาธารณสงเคราะห์ คือ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและชุมชนทั้งด้านวัตถุและจิตใจมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการส่งเสริมคุณธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การแก้ไขปัญหาสังคม การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสนับสนุนการศึกษาอาชีพสุขภาพและการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม

3. คณะสงฆ์ คือ พระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางคณะสงฆ์ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง เช่น เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอเจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

4. คณะสงฆ์ระดับเจ้าคณะ คือ พระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล ที่อยู่ในจังหวัดเลย

5. คณะสงฆ์ระดับเจ้าอาวาส คือ พระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปกครองในระดับวัด ซึ่งมีหน้าที่ปกครองดูแลอำนวยความสะดวกทุกอย่างเกี่ยวกับวัด ประกอบด้วย เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ที่อยู่ในจังหวัดเลย

6. นิายที่สังกัด คือ สังกัดที่พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการสังกัดอยู่ ประกอบด้วย

6.1 ธรรมยุติกนิกาย คือ พระภิกษุฝ่ายอรัญวาสี ซึ่งเป็นพระภิกษุสายวัดป่า

7. พรรษา คือ ระยะเวลาของการอยู่จำพรรษาของพระภิกษุในหนึ่งพรรษามี จำนวน 3 เดือน ซึ่งพระสงฆ์จะอยู่จำพรรษาในวัดใดวัดหนึ่งในแต่ละพรรษาซึ่งในหนึ่งปีมีการจำพรรษาหนึ่งครั้ง เรียกว่า หนึ่งพรรษา

8. วุฒิการศึกษานักธรรม คือ ระดับการศึกษาที่สอบไล่ได้ในทางการศึกษาของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นต้นที่พระภิกษุทุกรูปจะต้องศึกษาและสอบไล่ในแต่ละปีมีการสอบนักธรรม 2 ครั้ง แยกเป็นนักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก

9. วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม หรือประโยค คือ ระดับชั้นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ไทยมีแปดชั้นแบ่งเป็น ชั้นเปรียญ 1 - 2 คือชั้นที่ 1 และเปรียญธรรม 3 ถึง 9 เป็นชั้นที่ 2 ถึง 8 (ตั้งแต่เปรียญธรรม 3 ประโยค ขึ้นไปถึงเปรียญธรรม 9 ประโยค เรียกว่าพระมหา)

10. แนวทางการพัฒนา คือ แนวทางการพัฒนา หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอนที่กำหนดขึ้น เพื่อปรับปรุงพัฒนาหรือยกระดับสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้มีคุณภาพประสิทธิภาพ หรือผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยเรื่องประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์
- 2.3 บริบทการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย

2.1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

ในโลกของการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร “ประสิทธิผล” ถือเป็นเครื่องมือสำคัญและดัชนีชี้วัดที่ไม่อาจละเลยได้ ประสิทธิผลเป็นเสมือนเข็มทิศที่ช่วยนำทางให้เราประเมินได้ว่าความพยายามและการดำเนินงานขององค์กรนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้มากน้อยเพียงใด โดยมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์และความสำเร็จของงาน ซึ่งมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับผลงานที่องค์กรคาดหวังด้วยความสำคัญดังกล่าว ทำให้ปัจจุบันมีการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “ประสิทธิผล” อย่างกว้างขวาง นิยามและความหมายของประสิทธิผลนั้นมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละมุมมองของนักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานซึ่งมักมีการนำหลักเกณฑ์และแนวคิดที่ต่างกันมาประกอบการพิจารณาเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในเบื้องต้นเราจะพิจารณาได้ให้ความหมายของ “ประสิทธิผล” จากมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน อาทิ วรวิทย์ พงษ์กุลนันท์ (2550) ที่เน้นย้ำถึงการปฏิบัติงานที่ถูกต้องรวดเร็วคุ้มค่า และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดเพื่อให้ได้ผลงานมากที่สุดในขณะที่รัฐพล ศรีกัตัญญ (2551) ได้ให้ความหมายของว่า ประสิทธิผลในเชิงของการกระทำหรือความพยายามที่มุ่งหวังผลลัพธ์ โดยระดับของประสิทธิผลจะขึ้นอยู่กับความตรงและความครบถ้วนของผลลัพธ์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมถึงการใช้พลังงานอย่างเหมาะสมนอกจากนี้ รัฐพล ศรีกัตัญญ (2551) ยังได้จำแนกประสิทธิผลออกเป็น 2 ระดับที่น่าสนใจ ได้แก่ ประสิทธิผลของบุคคล ซึ่งพิจารณาจากความสามารถในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วยผลลัพธ์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและประสิทธิผลขององค์กร ซึ่งครอบคลุมมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณตามต้องการประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร ความพึงพอใจของสมาชิก การปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง

2.1.1. ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิผล

ประสิทธิผล เป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินใจว่าการบริหารของหน่วยงานหรือองค์การใดองค์การหนึ่งสามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลที่ได้รับและผลสำเร็จของงาน มีความเกี่ยวข้องกับผลงานที่องค์การพึงประสงค์ ซึ่งปัจจุบันมีการศึกษาเรื่องประสิทธิผลกัน อย่างแพร่หลายซึ่งมีการนิยามความหมายแตกต่างกันไป โดยมีการใช้หลักเกณฑ์ประกอบ กันโดยมีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

วรเวทย์ แป้นนอก (2558, หน้า 52-56) ให้ความหมายของ ประสิทธิผล (Effectiveness) ว่าเป็นความสามารถขององค์กรบุคคล หรือหน่วยงานในการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งเป้าหมายเหล่านี้เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาหรือคาดหวังไว้ตั้งแต่ต้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง ประสิทธิผลเป็นการวัดว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานกิจกรรม หรือโครงการนั้นตรงตามความตั้งใจและเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ในเชิงปฏิบัติการประเมินประสิทธิผลต้องพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย กล่าวคือ หากโครงการหรือกิจกรรมใดมีผลลัพธ์สอดคล้องกับเป้าหมายตามที่วางแผนไว้ก็สามารถถือได้ว่ามีประสิทธิภาพสูงการพิจารณาไม่ได้หมายถึงเพียงการดำเนินงานให้เสร็จสมบูรณ์เท่านั้นแต่ต้องคำนึงถึงคุณภาพและความเหมาะสมของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอีกแง่มุมหนึ่ง ประสิทธิผลยังสะท้อนออกมาในรูปของผลการดำเนินงาน (Performance Outcomes) ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบกับขอบเขตงาน (Scope of Work) เพื่อประเมินว่า งานหรือโครงการนั้นๆได้ดำเนินไปตามกรอบที่กำหนดไว้หรือไม่ทั้งนี้การพิจารณาประสิทธิผลจึงไม่ใช่เพียงการตรวจสอบผลลัพธ์เชิงปริมาณเท่านั้นแต่รวมถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงคุณภาพและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิทยา ส่วนกุลหาวบ (2558, หน้า 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิผล หมายถึง ผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานทั้งระบบทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

ณัฐวุฒิ ภูเพ็ชร (2563, หน้า 35) ได้ให้ความหมายของ ประสิทธิผล ไว้อย่างลึกซึ้งว่า ประสิทธิผลไม่ได้หมายความว่าแค่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เท่านั้นแต่ยังครอบคลุมถึงความสามารถขององค์กรหรือระบบในการสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และมีคุณค่า ซึ่งหมายถึงผลลัพธ์เหล่านั้นไม่เพียงเกิดขึ้นในระยะสั้นแต่ยังสามารถดำรงอยู่และให้ประโยชน์ต่อเนื่องในระยะยาว นอกจากนี้ การประเมินประสิทธิผลต้องคำนึงถึงบริบทและผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในองค์กรชุมชนหรือผู้ได้รับบริการ ผลลัพธ์ที่ดีจึงไม่ใช่เพียงแค่ตัวชี้วัดเชิงปริมาณแต่ต้องสะท้อนถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมโดยรวม

รีชา ศรีสุวรรณ (2563) ให้ความหมายของประสิทธิผล (Effectiveness) ว่าเป็นความสามารถขององค์กรหรือหน่วยงานในการสร้างผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งความหมายนี้สามารถขยายความได้ดังนี้

1. ความสามารถในการสร้างผลลัพธ์ (Ability to Produce Outcomes) ประสิทธิผลไม่ได้หมายถึงเพียงการทำงานให้เสร็จสิ้นหรือดำเนินการตามขั้นตอนเท่านั้นแต่หมายถึงการทำงานให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดได้ผลลัพธ์เหล่านี้ต้องตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ และสามารถสะท้อนถึงความสำเร็จของงานหรือโครงการได้อย่างชัดเจน

2. ความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน (Compliance with Standards) ผลลัพธ์ที่ได้ต้องเป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานหรือข้อกำหนดที่องค์กรกำหนดไว้ซึ่งอาจรวมถึงมาตรฐานทางกฎหมายระเบียบข้อบังคับ หรือมาตรฐานวิชาชีพ การปฏิบัติตามเกณฑ์เหล่านี้เป็นการยืนยันว่าองค์กรสามารถทำงานได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ และเชื่อถือได้

3. ตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Meeting Stakeholders' Expectations) การสร้างผลลัพธ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ประสิทธิภาพยังหมายถึงการตอบสนองความต้องการความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ลูกค้า ประชาชน พนักงาน หน่วยงานต้นสังกัด หรือชุมชนรอบข้างการพิจารณาความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้ผลงานมีคุณค่าและสามารถสร้างประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย

4. ความสำคัญเชิงบูรณาการ (Integrated Significance) ประสิทธิภาพจึงเป็นแนวคิดที่รวมทั้งคุณภาพของผลลัพธ์ และ ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องเข้าไว้ด้วยกัน การวัดประสิทธิผลจึงไม่ใช่เพียงการประเมินตัวเลขหรือผลลัพธ์เชิงปริมาณเท่านั้นแต่ยังต้องพิจารณาในเชิงคุณภาพความเหมาะสมและการตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สุพัตรา ผิวอ่อน และคณะ (2564, หน้า 102) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพในบริบทขององค์การสมัยใหม่ คือ ระดับของการบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ควบคู่กับการสร้างคุณค่า (Value Creation) ให้แก่ผู้รับบริการหรือลูกค้า และการพัฒนาขีดความสามารถขององค์การอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประสิทธิภาพในยุคปัจจุบันไม่ใช่เพียงการทำงานให้เสร็จแต่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงระหว่าง กลยุทธ์องค์กร การสร้างคุณค่า และการพัฒนาองค์การเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณภาพและยั่งยืน

นพดล วรรณพฤษ (2564) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินประสิทธิผลเน้นที่ผลลัพธ์ (Outcome) และความสามารถในการตอบสนองต่อปัญหาหรือความต้องการมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์

การประเมินประสิทธิผลในแนวทางนี้จะพิจารณาจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงไม่ใช่แค่เพียงการทำกิจกรรมต่างๆ ให้เสร็จสิ้นตามแผนที่วางไว้ตัวอย่างเช่น หากโครงการมีเป้าหมายเพื่อลดปัญหาขยะล้นเมือง ประสิทธิภาพจะถูกรวัดจากปริมาณขยะที่ลดลงจริงไม่ใช่แค่จำนวนถังขยะที่เพิ่มขึ้น หรือจำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมรณรงค์เพียงอย่างเดียวสามารถในการตอบสนองต่อปัญหาหรือความต้องการ (Responsiveness to Problems or Needs) องค์ประกอบนี้คือจุดเด่นในแนวคิดของ นพดลวรรณพฤษ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประสิทธิภาพที่แท้จริงต้องสะท้อนถึง การแก้ปัญหาหรือการตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างตรงจุด การทำงานที่ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายแต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงได้ ก็ไม่ถือว่าเป็นประสิทธิภาพ

จากความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพได้สรุปว่า ประสิทธิภาพ คือความสามารถของบุคคลหรือองค์กรในการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยพิจารณาผลลัพธ์ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ความสำเร็จนี้ไม่เพียงแต่การทำงานให้เสร็จตามเป้าหมายแต่ยังรวมถึงการสร้างผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความยั่งยืน และสอดคล้องกับกลยุทธ์หรือทิศทางขององค์กร ประสิทธิภาพจึงเกี่ยวข้องกับทั้งผลลัพธ์โดยตรง การตอบสนองต่อปัญหาการสร้างคุณค่าและการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรอย่างต่อเนื่อง

2.1.2. องค์ประกอบของประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ ยังคงเป็นหัวใจสำคัญในการพิจารณาความสำเร็จขององค์กรหน่วยงาน หรือแม้แต่การดำเนินงานในระดับบุคคล นักวิชาการไทยร่วมสมัยได้ขยายและต่อยอดความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพ โดยมีได้จำกัดความหมายไว้เพียงการบรรลุเป้าหมายดั้งเดิมแต่ได้ผนวกมิติที่ซับซ้อนและสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันเข้าไปด้วยการบรรลุเป้าหมายยังคงเป็นรากฐานสำคัญของแนวคิดประสิทธิภาพ โดย ปัญญาพร จิระวัฒนาร และคณะ (2565) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของประสิทธิภาพ มุมมองร่วมสมัยได้ก้าวข้ามไปสู่การพิจารณาถึงความยั่งยืน ของผลลัพธ์ โดย ณัฐวุฒิ ภูเพ็ชร (2563) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิภาพที่แท้จริงคือความสามารถในการสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ได้อย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงบริบทและผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระยะยาว นอกเหนือจากการบรรลุเป้าหมายแล้ว ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร ได้กลายเป็นอีกหนึ่งเสาหลักของแนวคิดประสิทธิภาพ วรัญญา ทองใบ (2566) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณเวลา หรือบุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญที่บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพขององค์กรการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายโดยสิ้นเปลืองทรัพยากรอย่างมากอาจไม่ถือว่าเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ในบริบทของการแข่งขันที่สูงขึ้นและความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย คุณภาพของผลลัพธ์จึงถูกยกระดับความสำคัญขึ้น ศิริพร พงษ์ศรีวัฒน์ (2567) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิภาพมิได้วัด

กันเพียงปริมาณของผลผลิตหรือบริการแต่ยังรวมถึงคุณภาพและความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างตรงจุดการส่งมอบผลลัพธ์ที่มีคุณภาพจึงเป็นเครื่องบ่งชี้สำคัญของประสิทธิผลยิ่งไปกว่านั้น แนวคิดประสิทธิผลในยุคปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

อัครวัฒน์ นันทิวชรินทร์ (2568) ได้แบ่งองค์ประกอบของประสิทธิผลไว้ว่า องค์การที่มีประสิทธิผลคือองค์การที่สามารถสร้างความสมดุลและความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า พนักงาน ผู้ถือหุ้น หรือชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จและความยั่งยืนขององค์กร

ภารดี อนันต์นาวิ (2555, หน้า 212 - 215) ได้แบ่งองค์ประกอบของประสิทธิผลไว้ว่า องค์ประกอบของประสิทธิผล มีความสำคัญต่อองค์การหรือหน่วยงานมากเพราะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์การในการที่จะตัดสินใจว่า องค์การจะอยู่รอดต่อไปหรือไม่ นั่น คือ การเน้นไปที่ผลรวม ขององค์การ 3 ประการ คือ พหุเกณฑ์ มิติเวลา และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. พหุเกณฑ์ของ Hoy&Miskel (2001, pp. 305 - 306 อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ, 2555, หน้า 212 - 215) ได้แบ่งองค์ประกอบของประสิทธิผลไว้ว่า ข้อตกลงที่ยอมรับกันมาใช้ คือ การประเมินประสิทธิผลองค์การได้อย่างครอบคลุม และในการบูรณาการนี้ ตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพจะต้องนำเข้าโดยจะต้องเลือกเกณฑ์ได้คือรูปแบบทฤษฎีของพาร์สัน (Parson) ที่ถือว่าองค์การเป็นระบบสังคมความอยู่รอดของระบบสังคมจะขึ้นอยู่กับหน้าที่ที่สำคัญ 4 ประการที่เหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรและสามารถ พิจารณาถึงเป้าหมายขององค์การได้ทุกระบบสังคมต้องสามารถแก้ปัญหาพื้นฐาน 4 ประการได้ เรียกโดยย่อว่า AGIL ได้แก่ 1) การปรับตัว (Adaptation-A) เป็นหน้าที่ของระบบที่จะปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมให้ได้ เช่น โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของสิ่งแวดล้อม และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องโดยพยายามเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ 2) การบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment-G) เป็นการมุ่งให้บรรลุเป้าหมายของระบบ ได้แก่ กระบวนการขององค์การ การประสานงานและความสัมพันธ์ทางสังคมให้มีลักษณะเป็นหน่วยเดียวกัน 3) การบูรณาการ (Integration-I) เป็นการสร้างความมั่นคงของสังคมภายในระบบ ได้แก่ กระบวนการขององค์การการประสานงานและความสัมพันธ์ทางสังคมให้มีลักษณะเป็นหน่วยงานเดียว 4) การรักษาสิ่งซ่อนเร้นภายใน (Latency-L) เป็นการรักษาความมั่นคงของคุณค่าของระบบ ได้แก่ รูปแบบวัฒนธรรมและระบบการจูงใจ Caplow Thendore (1964, p. 89) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิภาพขององค์การควร วัดจากตัวแปร 4 ตัว คือ 1) ความมั่นคง หมายถึง ความสามารถในการรักษาในการรักษา โครงสร้างขององค์การไว้ 2) ความผสมผสาน หมายถึง ความสามารถขององค์การในการหลีกเลี่ยงการขัดแย้งระหว่างสมาชิกในองค์การ 3) ความสมัครใจ หมายถึง ความสามารถในการ

การจัดให้มีการ พึงพอใจสำหรับสมาชิก 4) ความสำเร็จ หมายถึง ผลรวมสิทธิของกิจกรรมขององค์กร

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2565) ได้แบ่งองค์ประกอบของประสิทธิผลไว้ว่า เป็นกรอบคิดที่เน้นความสัมพันธ์ของกระบวนการบริหารจัดการแบบครบวงจร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประสิทธิผลไม่ได้เกิดขึ้นจากการทำงานใดทำงานหนึ่ง แต่เป็นผลรวมขององค์ประกอบสามส่วนที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. การวางแผนและการดำเนินงาน (Planning & Implementation) ความหมาย องค์ประกอบนี้คือ "จุดเริ่มต้น" ของทุกกิจกรรมโดยเกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน (Planning) รวมถึงการลงมือปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ (Implementation) อย่างเป็นระบบการวางแผนไม่ใช่แค่การเขียนแผนงานแต่คือการวิเคราะห์สถานการณ์กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน วัดผลได้ (เช่น SMART goals) กำหนดกลยุทธ์ และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นอย่างรอบคอบ เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ถูกต้องการดำเนินงาน คือการนำแผนที่ได้วางไว้มาปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพมีการแบ่งงานมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ และใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพจะทำให้แผนงานดีๆ กลายเป็นแค่เอกสารที่ไม่มีความหมาย ความสำคัญต่อประสิทธิผล การวางแผนที่ดีช่วยลดความเสี่ยงและความผิดพลาดในการทำงาน ทำให้การใช้ทรัพยากรคุ้มค่า และเมื่อมีการลงมือทำตามแผนอย่างจริงจัง ก็จะช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งเป็นนิยามหลักของประสิทธิผล

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Participation) ความหมาย องค์ประกอบนี้เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการวางแผน และการดำเนินงาน ไม่ใช่แค่การทำงานตามคำสั่งการมีส่วนร่วมในกระบวนการ การเปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา หรือแม้กระทั่งร่วมกำหนดเป้าหมาย ทำให้พวกเขารู้สึกเป็นเจ้าของงานและองค์กรการสร้างแรงจูงใจและความผูกพันเมื่อพนักงานรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมมีความสำคัญพวกเขาก็จะมีความเต็มใจในการทำงานมากขึ้นมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ และพร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญของขวัญและกำลังใจความสำคัญต่อประสิทธิผลการมีส่วนร่วมของบุคลากรช่วยให้การวางแผนและการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะข้อมูลและมุมมองที่หลากหลายจากผู้ปฏิบัติงานจริงจะช่วยให้แผนงานมีความสมจริงและครอบคลุมมากขึ้นนอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความร่วมมือและลดความขัดแย้งทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีกว่า

3. การตรวจสอบและประเมินผล (Monitoring & Evaluation) ความหมาย องค์ประกอบนี้ คือ "การตรวจสอบย้อนกลับ" ที่จะทำให้การบริหารเป็นไปอย่างสมบูรณ์ โดยเป็นการเฝ้าติดตาม ความก้าวหน้า (Monitoring) และประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงว่าตรงตามเป้าหมายหรือไม่ (Evaluation) การตรวจสอบ (Monitoring) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในระหว่าง การดำเนินงาน เพื่อติดตามความคืบหน้า ปัญหา หรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเพื่อจะได้แก้ไขสถานการณ์ได้ อย่างทัน่วงทีไม่รอให้เกิดความเสียหาย การประเมินผล (Evaluation) เป็นการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือช่วงเวลาที่กำหนด เพื่อดูว่าได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีจุดแข็ง จุดอ่อน อะไรบ้าง เพื่อนำผลลัพธ์ไปปรับปรุงแผนงานในอนาคต ความสำคัญต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบและ ประเมินผลทำให้องค์กรไม่ทำงานแบบ "มิดบอด" แต่สามารถเรียนรู้จากความสำเร็จและความ ผิดพลาดที่ผ่านมาได้ การประเมินผลอย่างเป็นระบบช่วยให้ผู้บริหารทราบว่ามีสิ่งใดได้ผลและสิ่งใดไม่ ได้ผล ทำให้สามารถปรับปรุงกระบวนการบริหารได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา องค์กรอย่างยั่งยืน

เกษมสันต์ วีระกุล (2564) ได้แบ่งองค์ประกอบของประสิทธิผลไว้ว่า “คุณภาพของการ ปฏิบัติงาน” ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดดั้งเดิมที่มุ่งแต่ผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว โดยเขาชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบของประสิทธิผลจะต้องพิจารณาจาก 3 ปัจจัยหลักที่เชื่อมโยงกัน คือ

1. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง (Actual Results) องค์ประกอบนี้คือแก่นของประสิทธิผล นั่นคือ การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการทั่วไป เกษมสันต์มองว่าไม่ว่างานจะ ยากหรือง่ายเพียงใด สุดท้ายแล้วผลลัพธ์ที่ได้จะต้องตรงตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ตั้งแต่ต้น หากตั้ง เป้าไว้ว่าจะเพิ่มยอดขายให้ได้ 10% แต่ทำได้จริงเพียง 5% ก็ถือว่าประสิทธิผลยังไม่สมบูรณ์

2. คุณภาพของงาน (Quality) นอกจากการได้ผลลัพธ์ตามเป้าแล้ว เกษมสันต์เน้นย้ำว่า "คุณภาพ" คือสิ่งที่ขาดไม่ได้ คุณภาพไม่ได้หมายถึงแค่ความสวยงาม แต่รวมถึงความถูกต้องสมบูรณ์ ความน่าเชื่อถือ และความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น หากเป้าหมายคือการสร้าง เว็บไซต์ให้เสร็จ แต่เว็บไซต์ที่สร้างมีข้อผิดพลาดมากมาย ใช้งานได้ยาก หรือไม่ตรงตามความต้องการ ของผู้ใช้งาน ก็ถือว่างานชิ้นนั้นมีประสิทธิผลต่ำ แม้จะทำเสร็จตามเป้าหมายก็ตาม

3. ความตรงต่อเวลา (Timeliness) องค์ประกอบนี้สะท้อนถึงความสามารถในการบริหาร จัดการเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกษมสันต์ชี้ว่า “เวลา” เป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีจำกัด งานที่มี ประสิทธิภาพสูงจะต้องทำเสร็จภายในกรอบเวลาที่กำหนดไว้ หากทำได้ตามเป้าหมายและมีคุณภาพดี เยี่ยม แต่ส่งมอบงานล่าช้ากว่ากำหนดเป็นเดือน ก็อาจทำให้เกิดความเสียหายหรือสูญเสียโอกาสทาง ธุรกิจได้

ธนาธำรงกุล (2568) ได้แบ่งองค์ประกอบของประสิทธิผลไว้ว่า การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ นั้น ขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจของบุคลากรต่อองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายของงานและองค์กร เพราะหากบุคลากรไม่เข้าใจโครงสร้าง กระบวนการ และหน้าที่ขององค์การการทำงาน ก็จะไม่สอดคล้องหรือเกิดความล่าช้า บุคลากรต้องมีความรู้ในองค์ประกอบขององค์กรทั้งในเรื่องของเป้าหมาย หน้าที่ความรับผิดชอบ และวิธีปฏิบัติงานซึ่งสามารถวัดได้จากคุณสมบัติหรือสมรรถนะ เช่น ประสิทธิภาพ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล และทักษะการใช้เครื่องมือภายในองค์กรต่อมา ข้อมูลและความรู้เหล่านี้จะถูกนำไป พัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เช่น การปรับปรุงขั้นตอนการทำงานจัดทำคู่มือหรือฐานข้อมูลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยวางแผน และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

จากองค์ประกอบของประสิทธิผลสรุปได้ว่า การบริหารกิจการใดๆ ที่มุ่งเน้น ความสำเร็จผู้นำหรือผู้บริหารจำต้องคำนึงถึงเป้าหมายที่ต้องการโดยอาศัยส่วนอื่นๆ การบริหารจัดการองค์การในการดำเนินการเพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์การ และ ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งปัจจัยคน ซึ่งเป็นผู้ทำงานต่างๆ จะมีความสอดคล้องกับเป้าหมาย หรือจะสำเร็จได้ผลดีเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับตัวผู้บริหาร และความรู้ความสามารถและศิลปะของผู้บริหาร ประสิทธิภาพที่ได้รับย่อมสะท้อนถึงคุณลักษณะของผู้บริหารเอง

2.1.3. ความหมายของประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์

คณะสงฆ์ทำหน้าที่ตรวจสอบและดูแลคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามหลักพระธรรมวินัยกฎหมายและระเบียบต่างๆ ตามที่มีประสิทธิภาพและสนับสนุนคณะกรรมการสงฆ์มีความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอที่เก็บข้อมูลที่รัฐบาลและร้องขอสังคมได้อย่างเหมาะสมในเชิงปฏิบัติในกิจกรรมขององค์กรซึ่งจะช่วยให้องค์กรต่างๆ ของคณะสงฆ์ เช่น เจ้าของหอธรรมการเผยแผ่ธรรมและการดูแลช่วยเหลือสังคมโดยที่ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ต้องมีประสิทธิภาพอย่างมีประสิทธิภาพและควบคุมการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลพระธรรมวินัย และเป็นหลักในการบริหารผู้มีอำนาจ มีส่วนช่วยในการสนับสนุนและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ผู้กำกับดูแลและประชาชนที่จะเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความน่าเชื่อถือของคณะสงฆ์ในสังคมโดยรวมด้วย

บุญ ยามา (2563) พูดถึงความหมายของประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ คือ การจัดความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างรัฐกับพระพุทธศาสนาที่ต้องพิจารณาทั้งภารกิจทางพระธรรมวินัยและโครงสร้างกฎหมาย จึงเป็นการสรุปที่ชี้ให้เห็นว่าการจะประเมินหรือปรับปรุงการปกครองคณะสงฆ์ให้ดีขึ้นได้นั้นไม่สามารถมองแยกส่วนได้ต้องพิจารณาความสมดุลและความสอดคล้องกันระหว่างเป้าหมายทางธรรม (พระธรรมวินัย) กับเครื่องมือและโครงสร้างทางโลกที่รัฐ

กำหนด (กฎหมาย) ประสิทธิผลที่แท้จริงจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อกฎหมายของรัฐสามารถเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คณะสงฆ์บรรลุภารกิจอันเป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาได้อย่างราบรื่นและมั่นคง

พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) พูดถึงความหมายของประสิทธิผลของการปกครองคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากการยึดมั่นในจารีตประเพณีหรือพระธรรมวินัยเพียงอย่างเดียว และในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถโอนอ่อนตามกระแสของโลกสมัยใหม่ทั้งหมดจนละเลยรากฐานเดิมได้แต่ประสิทธิผลจะเกิดขึ้นได้จาก ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ที่สามารถสังเคราะห์จุดแข็งของ "ของเก่า" (พระธรรมวินัยและจารีต) และ "ของใหม่" (กฎหมายและเทคโนโลยี) เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างระบบการบริหารที่น่าเลื่อมใสในทางธรรมถูกต้อง ตามกฎหมาย และ ตอบสนอง ต่อความคาดหวังของสังคมได้อย่างลงตัวซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญมั่นคงของสถาบันพระพุทธศาสนา

พระสมบัติ สุขทวีวิทย์เลอพงศ์ และ วรเดช จันทรร (2561) พูดถึงความหมายของประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ว่าการบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ในส่วนขององค์กร และการจัดการดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายโดยเน้นให้องค์กรสงฆ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยกฎเกณฑ์และการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดหลักยังเน้นว่าสิ่งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของคณะสงฆ์อย่างสม่ำเสมอเจ้าอาวาสไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในการบริหารวัดและกิจการของคณะผู้บริหารต้องปรับให้กับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมยุคใหม่ การบริหารที่มีความเข้มข้นของผู้นำต้องเกิดผลสำเร็จของพระสงฆ์ทุกระดับการควบคุมอย่างแรกจะต้องวัดและคณะสงฆ์ดำเนินการกิจกรรมและประสิทธิภาพการทำงานของสังคมได้ดีประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงและสนับสนุนพระสงฆ์ให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดพร้อมการสั่งสอนและชี้แนะฆราวาสในวัดให้ดำเนินชีวิตในการบริหารการบริการที่ขาดประสิทธิภาพการขาดความรู้ความสามารถโดยทั่วไปถึงในการดูแลผู้บริหารละเลยในหน้าที่ของผู้บริหารคณะกรรมการขาดในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมเพื่อให้สมาชิกในคณะสงฆ์ต้องเสริมสร้างภาวะผู้นำให้เห็น และปรับระบบเพื่อให้เป็นไปตามที่ผู้บริหารและเรียกร้องในยุคสมัย

พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) (2561) พูดถึงความหมายของประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ว่า เป็นแนวทางที่ ปฏิบัติได้จริงและตรงจุดเพราะชี้ว่ารากฐานขององค์กรที่เข้มแข็งมาจากบุคลากรที่เข้มแข็ง การปกครองคณะสงฆ์จะมีประสิทธิผลและได้รับความศรัทธาจากสังคมได้นั้นจำเป็นต้องเริ่มต้นที่การลงทุน "พัฒนาพระสังฆาธิการ" ให้มีศักยภาพครบถ้วนทั้งในบทบาทของนักปกครอง, นักการศึกษา และนักสื่อสารธรรม เพื่อให้ท่านสามารถนำพาองค์กรสงฆ์ให้ก้าวทันโลกและเป็นเสาหลักให้สังคมได้อย่างมั่นคง

พระมหาอรุณ ปัญญารุโณ (2567) พูดถึงความหมายของประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ว่า"ประสิทธิผล" ของการบริหารคณะสงฆ์ไม่ใช่แค่เรื่องของการจัดการภายในแต่เป็นเรื่องที่

หลอมรวมทุกมิติทั้งศาสนา สังคม การบริหารและอนาคตขององค์กรให้เป็นหนึ่งเดียว นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงบทบาทคณะสงฆ์ไทยในฐานะศูนย์รวมศรัทธาและแหล่งเผยแผ่หลักธรรมที่สำคัญของประชาชนด้วย

จากความหมายของประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์สรุปได้ว่า ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ หมายถึง ความสามารถในการกำกับดูแลและจัดการกิจการของคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย และระเบียบต่างๆ อย่างมีระบบและประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คณะสงฆ์ดำเนินงานบรรลุภารกิจที่กำหนดไว้ทั้งในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การดูแลสังคม และการรักษาความเรียบร้อยภายในองค์กรสงฆ์แก่นสำคัญของประสิทธิผลไม่เพียงอยู่ที่การปฏิบัติงานตามหน้าที่แต่ยังรวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ ผู้ปกครอง และประชาชน ตลอดจนการรักษาสมดุลระหว่างหลักพระธรรมวินัยซึ่งเป็นเป้าหมายทางธรรมกับโครงสร้างกฎหมาย และระเบียบของรัฐซึ่งเป็นเครื่องมือทางโลก เพื่อให้คณะสงฆ์สามารถทำงานได้อย่างราบรื่นและสอดคล้องกับสังคม

2.2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเลย

ความเป็นมาของการปกครองคณะสงฆ์เลย

คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายเป็นหนึ่งในนิกายของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทในประเทศไทย ก่อตั้งโดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) เมื่อครั้งทรงผนวชเป็นพระวชิรญาณเถระ เพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดในจังหวัดเลย คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายมีบทบาทสำคัญทั้งด้านศาสนา การศึกษา และการพัฒนาสังคมโดยมีวัดสำคัญและคณะสงฆ์ที่เป็นศูนย์กลางเผยแผ่ธรรมะการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันอิงตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งตราขึ้นเพื่อปรับปรุงระบบเดิมที่แบ่งอำนาจเป็น 3 ทางตาม พ.ร.บ. 2484 เพราะระบบเก่าบั่นทอนประสิทธิภาพและทำให้การดำเนินกิจการสงฆ์ล่าช้า ดังนั้น พ.ร.บ. 2505

จึงกำหนดให้สมเด็จพระสังฆราชทรงบัญชาการคณะสงฆ์ผ่านมหาเถรสมาคมตามกฎหมายและพระธรรมวินัย เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงปฏิรูปสงฆ์ให้กลับสู่การถือปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัดโดยเน้นการถือศีลและพระวินัยเป็นแกนกลางของการปกครอง พร้อมทั้งส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมและการปฏิบัติธรรมควบคู่กัน

พระศรีวิจิตรวาที (2567) กล่าวว่า การปกครองคณะสงฆ์ในยุคดิจิทัลมีทั้งโอกาสและความท้าทาย โดยเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการสื่อสาร และความโปร่งใสขององค์กรสงฆ์ คณะสงฆ์จำเป็นต้องปรับตัวอย่างรอบคอบให้การใช้เทคโนโลยีสอดคล้องกับพระธรรมวินัย หลักธรรมาภิบาล และจริยธรรม เพื่อป้องกันปัญหาด้านวินัยความเหมาะสม และผลกระทบต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชน

พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ (2562) กล่าวว่า การปกครองคณะสงฆ์ไทยในช่วงการปฏิรูปประเทศไทย 4.0 จำเป็นต้องปรับรูปแบบการบริหารให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และนโยบายรัฐโดยยังคงยึดมั่นในหลักพระธรรมวินัยและระเบียบการปกครองคณะสงฆ์เป็นแกนกลางทั้งนี้ การนำแนวคิดการบริหารสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ต้องอยู่ภายใต้กรอบคุณธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความชอบธรรมขององค์กรสงฆ์ในบริบทสังคมร่วมสมัย

พระครูสุธรรมธีรานุยุติ (2565) กล่าวว่า การปกครองคณะสงฆ์ไทยมีรากฐานจากแบบแผนการปกครองในสมัยพุทธกาลซึ่งยึดหลักพระธรรมวินัยความเสมอภาคและการใช้มติสงฆ์เป็นสำคัญเมื่อพัฒนามาสู่บริบทปัจจุบันรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ได้ปรับให้สอดคล้องกับโครงสร้างรัฐและสังคมสมัยใหม่โดยยังคงนำหลักการบริหารเชิงพุทธ เช่น หลักธรรมาภิบาล เมตตาธรรม และความรับผิดชอบต่อมาเป็นกรอบในการบริหารจัดการเพื่อให้คณะสงฆ์สามารถดำรงบทบาททางศาสนาและสังคม

พระใบฎีกาศราวุฒิ หงษ์คาม (2560) กล่าวว่า ผู้บุกเบิกการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเสริมสร้างประสิทธิผลในการบริหารงาน (Administrative Effectiveness Theory) กับบริบทการปกครองคณะสงฆ์งานวิจัยเรื่อง "การเสริมสร้างประสิทธิผลการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11" ได้สร้างแนวทางและกลยุทธ์เชิงปฏิบัติที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในจังหวัดเลยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานและการบรรลุเป้าหมายการปกครองสงฆ์

พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภิกขุ) (2561) ได้ศึกษาการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยโดยตรงด้วยการนำทฤษฎีบทบาทและหน้าที่เชิงบูรณาการ (Integrated Role Theory) มาใช้ในการวิเคราะห์การแบ่งบทบาทหน้าที่เป็น 4 มิติหลัก ได้แก่ การปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ และการสาธารณสงเคราะห์ ช่วยให้เข้าใจว่าประสิทธิผลการปกครองเกิดขึ้นจากการบูรณาการภารกิจทั้ง 4 ด้านอย่างสมดุลและเสริมกำลังซึ่งกันและกัน

จากการสังเคราะห์งานของนักวิชาการทั้ง 5 ท่าน สามารถสร้างกรอบทฤษฎีการปกครองแบบผสมผสานเพื่อประสิทธิผลสูงสุด ทฤษฎีการปกครองคณะสงฆ์แบบผสมผสานเพื่อประสิทธิผลสูงสุด โดยบูรณาการพระธรรมวินัยเป็นฐานแนวคิดการบริหารสมัยใหม่และหลักธรรมาภิ

บาลเป็นกลไกและเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือรอบทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนหลักการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาลควบคู่กับการปรับให้สอดคล้องกับโครงสร้างรัฐและสังคมร่วมสมัย อีกทั้งมุ่งบูรณาการภารกิจคณะสงฆ์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ และการสาธารณสงเคราะห์ให้เสริมพลังซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์

2.2.1 แนวคิดหลักในการปกครองคณะสงฆ์

แนวคิดหลักในผู้บริหารคณะสงฆ์ไทยคือยึดหลักพระธรรมวินัยตามปกติการควบคุมดูแลตามกฎหมายข้อบังคับของคณะสงฆ์กฎระเบียบและมติมหาเถรสมาคมเพื่อสนับสนุนการบริหารคณะสงฆ์ในความเรียบร้อยที่ดีภายในโบสถ์และป้องกันภัยจากภายนอก โดยเน้นการบริหารแบบผสมรวมศูนย์อำนาจในส่วนกลางของมหาเถรสมาคมที่สูงสุด องค์การที่ควบคุมและสั่งการคณะสงฆ์ทั่วประเทศ และกระจายอำนาจไปยังเจ้าคณะระดับต่างๆ ในส่วนของเจ้าคณะ เจ้าคณะองค์การจังหวัด เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสในวัด ผู้บริหารระดับสูงต้องมีคุณสมบัติเชิงธรรมและหลักพระธรรมวินัยร่วมกับกฎหมายในการบริหารงานเพื่อให้ผู้บริหารเจริญรุ่งเรืองและเข้มแข็งในสังคมโดยรวมของประสิทธิภาพการทำงานของความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัด และผู้มีอำนาจนำพุทธหลักธรรมมาพิจารณาผู้บริหารและจัดระบบให้กับผู้บริหารระดับสูง แนวคิดหลักในการบริหารจัดการคณะสงฆ์เน้นไปที่ศูนย์และการกระจายอำนาจอย่างมีระบบกฎหมายและพระธรรมวินัยเป็นหลักฐานที่สำคัญในการบริหารเพื่อให้ดำเนินการอย่างเหมาะสมและเจริญรุ่งเรืองแก่ผู้บริหารและสังคมไทยโดยรวม

พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ (2567) ได้พูดถึงแนวคิดหลักในการปกครองคณะสงฆ์ว่าผู้บริหารหลักในการบริหารคณะสงฆ์ว่าการบริหารองค์การบริหารคณะสงฆ์ไทยดูแลตามที่เห็นและสังคมโลกระบบโบสถ์วิหารโดยสังฆสภาโดยแยกอำนาจการบริหารใน 3 ฝ่ายสนับสนุนนิติบัญญัติ (สังฆาณัติ) บริหาร (สังฆมนตรี) และตุลาการ (วินัยธร) ประสิทธิภาพตุลาการอำนาจตามแบบของบ้านเมืองตามปัญหาด้านโครงสร้าง เช่น ศูนย์กลางอำนาจที่มหาเถรสมาคมและเจ้าคณะใหญ่อาจทำให้ล่าช้าและปัญหาของผู้ปฏิบัติงานในครัวเรือน เช่น เลือกปฏิบัติของพระวินยาศิการในการควบคุมพระสงฆ์ที่ผิดพระธรรมวินัย และปัญหาระดับชาติของการที่พระสงฆ์ได้รับสมณศักดิ์ที่ไม่ซ้ำและขาดการควบคุมจากประชาชนและพระภิกษุสามเณรวัดในคณะสงฆ์ควรพัฒนาระบบบริหารให้เหมาะสมกับผู้บริหารระดับสูงของสภานำรูปแบบการบริหารแบบการควบคุมอำนาจและการบริหารงานแบบต่างๆ ที่สืบทอดมาเป็นเวลานานใช้โดยพิจารณาในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อเพิ่มความเข้มข้นในการบริหารและสร้างความแข็งแกร่งของคณะสงฆ์ไทย

ณัฐภาพร จินดาสวัสดิ์ (2558) ได้พูดถึงแนวคิดหลักในการปกครองคณะสงฆ์ว่ามหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดที่รวมศูนย์อำนาจในส่วนกลางและกระจายอำนาจลงสู่เจ้าคณะระดับ

ต่างๆ คือเจ้าคณะเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสสามารถดูแลและสนับสนุนพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในพื้นที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นหลักในการควบคุมและดูแลคณะสงฆ์ กฎระเบียบ คำสั่ง และมหาเถรสมาคมเพื่อให้กิจการของคณะสงฆ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสวยงามองค์ประกอบมหาเถรสมาคมยังต้องดูแลและดูแลร่างกายของพระธรรมวินัยอย่างรอบด้านผ่านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 องค์กรอย่างเคร่งครัดโดยไม่จำกัดเฉพาะผู้บริหารเท่านั้นแต่ดูแลทุกด้านของการบริหารและกิจการนักบวช

พระใบฎีกาศราวุฒิ หงษ์คาม (2560) ได้พูดถึงแนวคิดหลักในการปกครองคณะสงฆ์ว่าแนวคิดหลักในการบริหารคณะสงฆ์ว่าการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ในประเทศนี้จะช่วยให้องค์กรมีความเข้มแข็งและความสามารถของสายการบินโดยสายการบินคณะสงฆ์สำหรับหลักธรรมาธิปไตย ซึ่งหมายถึงการใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหารดูแลพระธรรมวินัยและกฎหมายตรวจสอบเป็นผู้ช่วยสำคัญในการบริหารงานพิจารณาและตั้งตามพระธรรมวินัยมีการศึกษาวิจัยแบบรวมศูนย์พระกระเจาอำนาจให้องค์กรต่างๆ

อดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) (2561) ได้พูดถึงแนวคิดหลักในการปกครองคณะสงฆ์ว่าระบบหลักแนวคิดหลักในสมาชิกคณะสงฆ์ภายใต้หลักพระธรรมวินัยตามสำคัญในส่วนประกอบโดยอาศัยอำนาจรัฐและจารีตแบบดั้งเดิมที่สนับสนุนในคณะผู้บริหารระดับสูง เน้นความประจักษ์ของหมู่คณะ โดยเฉพาะในขณะที่ต้องพึ่งพระสังฆราชและประธานดูแลคณะสงฆ์ในฤดูไปไม่ร่วงตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม กฎและการดำเนินการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรับผิดชอบในการบริหารและการควบคุมดูแลจะต้องมีความสม่ำเสมอและเป็นผลของคณะสงฆ์ในสังคม

ธนวิชญ์ โยธจันทร์ (2563) ได้พูดถึงแนวคิดหลักในการปกครองคณะสงฆ์ว่าประธานสภาผู้แทนราษฎรในคณะสงฆ์ไว้ว่า เจ้าของคณะสงฆ์ไทยจะรวมศูนย์อำนาจของรัฐบาลส่วนกลางผ่านมหาเถรสมาคมที่องค์กรจะใช้เวลาในการควบคุมองค์กรหลักโดยสมาชิกคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดให้ดำรงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานมหาเถรสมาคมและมีสุขภาพที่ดีที่มาจากสมณศักดิ์ต่างๆ

นุสนธ์ รักษาพล (2565) ได้พูดถึงแนวคิดหลักในการปกครองคณะสงฆ์ ว่าแนวคิดหลักในการปกครองของคณะสงฆ์ไทยคือ มหาเถรสมาคมเป็นรัฐวิสาหกิจเพื่อดำเนินกิจการแทนรัฐผู้บริหารในองค์กรและสั่งบังคับคณะสงฆ์ในการดำเนินการ สมเด็จพระสังฆราชเป็นจักรพรรดิเถรสมาคมทำหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการองค์กรและบริหารคณะสงฆ์ทั่วประเทศอย่างตรงไปตรงมา

จากแนวคิดหลักในการบริหารคณะสงฆ์ไทยสรุปได้ว่า การบริหารคณะสงฆ์อยู่บนพื้นฐานพระธรรมวินัยและกฎระเบียบ มหาเถรสมาคมเป็นศูนย์อำนาจสูงสุดควบคุมเจ้าคณะและเจ้าอาวาส ผู้บริหารต้องมีคุณธรรม ยึดหลักพระธรรมวินัย ปฏิบัติกฎหมายและบริหารงานอย่างมี

ประสิทธิภาพ สร้างความเข้มแข็งองค์กรและสังคมรอบข้าง มีระบบสนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติและการควบคุมคุณภาพอำนาจ ลดปัญหาความล่าช้า ปรับระบบบริหารให้เหมาะสมยุคสมัยเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองใช้พระธรรมวินัยและกฎหมายเป็นพื้นฐานสร้างความเชื่อถือและความเข้มแข็งให้คณะสงฆ์ในสังคมไทย

2.2.2. ความสำคัญการปกครองคณะสงฆ์

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ การดำรงอยู่และความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาจึงไม่ใช่เรื่องของความศรัทธาเพียงอย่างเดียวหากแต่ต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการที่เข้มแข็งซึ่ง "การปกครองคณะสงฆ์" เป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่คอยกำกับดูแล และส่งเสริมให้คณะสงฆ์สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ คณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการรักษาพยาบาลและเจริญรุ่งเรืองของผู้บริหารในประเทศไทย ในระบบการปกครองนี้การควบคุมกิจการต่างๆ ของคณะสงฆ์ให้ความเรียบร้อย และระบบควบคุมองค์กรมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดที่ดูแลและสอดส่องพระภิกษุสงฆ์ในการปกครองและการปกครองในระบบการปกครองของคณะสงฆ์ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์บัญชาการส่วนกลาง พร้อมกระจายอำนาจเจ้าคณะผู้บริหารระดับสูง อำเภอกำแพงแสนและเจ้าอาวาสแต่ละวัด เพื่อให้บริหารงานของผู้บริหารระดับสูงคณะสงฆ์ยังทำหน้าที่ของสังคมในวงกว้างโดยรักษาอย่างสม่ำเสมอและส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของประชาชนระดับต่างๆ ดูแลภายในและประสานงานระหว่างพระสงฆ์ในพื้นที่ดำเนินการพระธรรมวินัยและกฎหมาย โดยเฉพาะแก่นำระบบนี้ องค์กรนี้มีความสำคัญในระดับสูง หมายถึงการป้องกันและหลักการพระสงฆ์ที่บางครั้งช่วยพระธรรมวินัย การส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกันของโบสถ์และระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนในชุมชนที่จะช่วยให้องค์กรคริสตจักรสร้างตัวให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและยุคสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักธรรมาภิบาลในการปกครองและสังคมไทย

พระพิพัฒน์ แสงท้าว (2566) พูดถึงเรื่องความสำคัญการปกครองคณะสงฆ์ว่าจำเป็นต้องมีประธานคณะสงฆ์ในฐานะระบบที่สามารถควบคุมองค์กรกิจการคณะสงฆ์อย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรช่วยให้องค์กรต่างๆ ดำเนินการไปอย่างมั่นคงและสร้างเจริญรุ่งเรืองให้กับศาสนิกชนให้เกิดผลดีต่อสังคม โดยผู้บริหารที่ดีทำให้เกิดการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอในสังคม พร้อมส่งเสริมคุณธรรมและดำเนินการในชุมชนอย่างต่อเนื่องของสังคมที่มีสง่าราศีและเสถียรภาพอย่างต่อเนื่อง ตามความต้องการของคณะสงฆ์ เช่น มาจากพระธรรมวินัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แปลว่าคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 สถาปนาผู้บริหารคณะสงฆ์มีแบบแผนที่ชัดเจนในสภาสังฆราชและมหาเถรสมาคม ผู้บริหารสูงสุดในการควบคุมองค์กรที่ทำให้เกิดปัญหาและประสิทธิภาพที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความร่วมมือและเผยแพร่พระสงฆ์คริสตจักรที่มีอำนาจขับเคลื่อนชุมชนที่ทำให้เกิดการพัฒนาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

วิทยา ทองคำ (2564) พูดถึงเรื่องความสำคัญการปกครองคณะสงฆ์ว่าจำเป็นต้องมีผู้บริหารคณะสงฆ์ โดยผู้บริหารคณะสงฆ์ในประเทศถือเป็นระบบในการบริหารกิจการโบสถ์อย่างบูรณาการ โดยผู้ปกครองนี้การสืบทอดของมหาเถรสมาคมที่เป็นองค์กรสูงสุดที่ทำหน้าที่ในการทำงานในกฎอัยการศึกและคำสั่งต่างๆ ที่จำเป็นต้องทำของคณะสงฆ์ทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอและดั่งตามพระธรรมวินัยและกฎหมายของรัฐองค์กรผู้นำคณะผู้บริหารที่สำคัญมีความสำคัญต่อความเข้มแข็งและระบบควบคุมให้กับผู้สูงอายุในสังคมไทย เพราะดูแลให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตนตามหลักการรักษาสถาบันที่ดี สนับสนุนความศรัทธาจากประชาชนที่จะช่วยปรับตัวและบริหารงานในยุคที่สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

สมชาย รัตนพันธุ์ (2565) พูดถึงเรื่องความสำคัญการปกครองคณะสงฆ์ ว่าการแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะสงฆ์ในฐานะระบบบริหารที่ดำเนินการกิจการของคณะสงฆ์และพระราชวงศ์ให้ส่วนประกอบต่างๆ ในระดับตั้งแต่ระดับวัดจนถึงระดับภูมิภาคที่เจ้าอาวาสที่เป็นผู้ปกครองวัดและตัวแทนวัดในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งต้องทำหน้าที่ในการพิจารณาตัดสินและการศึกษาอบรมพระธรรมวินัยแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ การประสานงานในกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ที่มีผลดีต่อชุมชนคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพสูง แต่ให้งานภายในองค์กรโบสถ์เท่านั้นเป็นหลักในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือในชุมชนเช่น การที่มีอำนาจเฝ้าระวังการเผยแพร่เพื่อประโยชน์สาธารณะ และคุณธรรมในคนในชุมชนภายในองค์กรนักเรียนคณะสงฆ์ยังต้องอาศัยความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะในองค์กรตรวจสอบให้สถานียุติธรรมต้องเคร่งครัดและแผนยุทธศาสตร์องค์กรกิจการเพื่อให้คณะสงฆ์ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องในสภาพที่มีผลกระทบอย่างต่อเนื่อง

จิรพงศ์ ศรีทอง (2567) พูดถึงเรื่องความสำคัญการปกครองคณะสงฆ์ ว่าผู้บริหารคณะสงฆ์ในประเทศไทย อาศัยการรักษาความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองของมุนมอซึ่งใช้ระบบการแบ่งอำนาจการปกครอง 3 ฝ่ายสนับสนุนในฝ่ายนิติบัญญัติผู้นำฝ่ายบริหารและฝ่ายสนับสนุนตุลาการรวบรวมข้อมูลความสมดุลของอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพตามแบบแผนของผู้บริหารระดับสูง และส่งเสริมคุณธรรมในชุมชน โดยเฉพาะมีปัญหาด้านโครงสร้าง เช่น ศูนย์อำนาจการควบคุมดูแลมหาเถรสมาคม การสร้างลักษณะอำนาจและขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานระดับภูมิภาค อาจส่งผลให้ที่สำคัญล่าช้าและต่อเนื่องต่อสถานการณ์ในบางครั้งอาจพิจารณาปัญหาการปฏิบัติในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยจากความสำคัญการปกครองคณะสงฆ์สรุปได้ว่า แนวคิดของนักวิชาการเหล่านี้จะช่วยให้เข้าใจบทบาทและความสำคัญของการปกครองคณะสงฆ์ในสังคมไทย และสามารถนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการปกครองคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พระมหากษัตริย์โกสโลโก (2565) พูดถึงเรื่องความสำคัญการปกครองคณะสงฆ์ ว่าคุณสมบัติของคณะสงฆ์ในฐานะระบบที่ช่วยให้เข้มแข็งแก่คณะสงฆ์ในสังคมไทยโดยการนำเสนอระบบทั้งเชิงกฎหมายและพระธรรมวินัยที่สามารถนำมาใช้ในคณะสงฆ์ และให้ระดับผู้ดูแลสามารถดำเนินการและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพในองค์กรกฎหมายและการตรวจสอบต่างๆ เช่น รายงานคณะสงฆ์กฎหมายเถรสมาคม และพระธรรมวินัยที่เจ้าคณะต่างๆ มีหน้าที่ในการดูแลพระสงฆ์ในพื้นที่เป็นประโยชน์ แต่ช่วยให้กิจการภายในองค์กรมีประสิทธิภาพเท่านั้นและที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อสังคมและไทยมั่นคงและแข็งแกร่งต่อองค์กรที่ยั่งยืนและเจ้าคณะท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสังคม เช่น การสงเคราะห์ประชาชนแก่ข้อมูลเกี่ยวกับธรรมะ บทความยังรองรับการทำงานของหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารระดับสูงที่เข้ามาในบ้านของคณะสงฆ์เพื่อควบคุมการทำงานของระบบของคณะสงฆ์ และทำหน้าที่ติดตามและเรียกร้องสังคมตามความต้องการที่มีความรู้ความสามารถทางบริหารเป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรโบสถ์ให้เจริญรุ่งเรือง ประสบความสำเร็จในการศรัทธาจากประชาชน

จากความสำคัญการปกครองคณะสงฆ์สรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ การเจริญรุ่งเรืองขึ้นอยู่กับการบริหารคณะสงฆ์ที่เข้มแข็ง ระบบการปกครองมีทั้งรวมศูนย์และกระจายอำนาจ โดยมหาเถรสมาคมควบคุมและสอดส่องงานของพระสงฆ์ พร้อมมอบอำนาจให้เจ้าคณะจังหวัด อำเภอ ตำบล และเจ้าอาวาส วัด เน้นประสิทธิภาพและความถูกต้องตามพระธรรมวินัยและกฎหมาย การปกครองส่งเสริมคุณธรรมประชาชนผ่านกิจกรรมทางสังคมการเผยแผ่การศึกษา และสาธารณสงเคราะห์พร้อมสร้างความร่วมมือกับชุมชนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลวางแผนยุทธศาสตร์ และติดตามตรวจสอบเพื่อปรับตัวต่อสังคมและเทคโนโลยี

2.2.3 องค์ประกอบของการปกครองคณะสงฆ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานจากนักวิจัยและนักวิชาการเกี่ยวกับองค์ประกอบของการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายเป็นประเด็นสำคัญที่นักวิจัยให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสะท้อนถึงความซับซ้อนและความหลากหลายในการบริหารจัดการสถาบันทางศาสนาที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยจากการสังเคราะห์งานวิจัยของนักวิจัย 5 ท่าน ดังนี้

1. พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) วิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนม ได้แบ่งองค์ประกอบของประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การเผยแผ่ 4) การศึกษาสงเคราะห์ 5) การสาธารณูปการ 6) การสาธารณสงเคราะห์

2. พระครูสาครธรรมประสิทธิ์ (2564) วิจัยเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์กรณีศึกษาวัดในจังหวัดสมุทรสาคร ได้ให้ความคิดเห็นว่าการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ใน 6 ด้าน ดังนี้ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การเผยแผ่ 4) การศึกษาสงเคราะห์ 5) การสาธารณูปการ 6) การสาธารณสงเคราะห์

3. พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) (2561) วิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ในเขตการปกครองจังหวัดเลย ได้ศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การเผยแผ่ 4) การศึกษาสงเคราะห์ 5) การสาธารณูปการ 6) การสาธารณสงเคราะห์

4. พชรี พรหมเสน, สหทัยา วิเศษ และ สมยศ ปัญญามาก (2567) วิจัยเรื่อง การพัฒนาบทบาทของพระวินยาธิการเพื่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ 6 ด้าน ดังนี้ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การเผยแผ่ 4) การศึกษาสงเคราะห์ 5) การสาธารณูปการ 6) การสาธารณสงเคราะห์

5. พระมหาสมยศ กลยุณกิตติ (มานะคงคา) (2563) วิจัยชื่อ อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร โดยใช้หลักการปกครองคณะสงฆ์ 6 ด้าน ดังนี้ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การเผยแผ่ 4) การศึกษาสงเคราะห์ 5) การสาธารณูปการ 6) การสาธารณสงเคราะห์

สรุปองค์ประกอบการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจากงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัยและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาองค์ประกอบการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย โดยมีการสังเคราะห์งานวิจัย 5 ฉบับ พบว่า ทุกงานวิจัยต่างเน้นไปที่ องค์ประกอบหลัก 6 ด้าน ที่สะท้อนถึงการจัดการและบทบาทของคณะสงฆ์ในสังคมไทย ได้แก่ 1) การปกครอง คือ การบริหารจัดการคณะสงฆ์ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 2) การศาสนศึกษา คือ การจัดการศึกษาในพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชน 3) การเผยแผ่ คือ การสอนธรรมะและการเผยแผ่หลักคำสอนให้สังคม 4) การสาธารณูปการ คือ การดูแลพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกของวัดและชุมชน 5) การศึกษาสงเคราะห์ คือ การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ประชาชนและชุมชน 6) การสาธารณสงเคราะห์ คือ การช่วยเหลือสังคมและการทำประโยชน์ต่อสาธารณะ

1. ด้านการปกครองได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) ได้ให้ความหมาย การปกครองคณะสงฆ์ ว่าบริหารจัดการคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 รวมอำนาจที่มหาเถรสมาคม โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน และกรมการศาสนาเป็นเลขานุการ เพื่อให้การตัดสินใจรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. พระครูสาครธรรมประสิทธิ์ (2564) ได้ให้ความหมาย การปกครองคณะสงฆ์ ว่าการจัดโครงสร้างการแบ่งอำนาจหน้าที่ และการบริหารทรัพยากรบุคคล เช่น การมีรองเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสที่รับผิดชอบงานเฉพาะด้านการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะทำงานประจำด้านต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีระเบียบและเป็นระบบ

3. พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) (2561) ได้ให้ความหมาย การปกครองคณะสงฆ์ ว่าการกำกับดูแล และจัดระเบียบการบริหารภายในคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยและกฎหมายการปกครองเช่นนี้มิได้เป็นเพียงการสั่งการหรือการใช้อำนาจแต่ยังรวมถึงการวางโครงสร้างและกลไกการบริหารที่ชัดเจน เพื่อให้พระภิกษุสามเณรอยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อยเกิดการเคารพต่อกฎเกณฑ์และวินัยสงฆ์ อีกทั้งยังทำให้กิจการของคณะสงฆ์สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม

4. พัทธรี พรหมเสน, สหัทธยา วิเศษ และ สมยศ ปัญญามาก (2567) ได้ให้ความหมาย ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ว่าหลักพระธรรมวินัย เป็นแกนหลักเน้นการกระจายอำนาจ ในการปกครอง ยึดพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และประกาศของมหาเถรสมาคมในอนาคตควรปฏิรูปโครงสร้างเพื่อลดขั้นตอนการทำงานและทำให้กฎระเบียบง่ายขึ้น

5. พระมหาสมยศ กลฺยาณกิตติ (มานะคงคา) (2563) ได้ให้ความหมาย ด้านการปกครองคณะสงฆ์ว่าควรมีกฎระเบียบที่ชัดเจนและรัดกุมในการดูแลศาสนสมบัติของวัดตามกฎหมายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เปิดโอกาสให้พระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถ และคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามามีส่วนร่วมและดำรงตำแหน่งผู้ปกครองคณะสงฆ์ในทุกระดับเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใส ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลสูงต่อประสิทธิผลการบริหาร

จากด้านการปกครองสรุปได้ว่า การปกครอง หมายถึงการบริหารจัดการและกำกับดูแลคณะสงฆ์ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยยึดพระธรรมวินัยและกฎหมายเป็นหลักมีโครงสร้างรวมอำนาจส่วนกลางควบคู่กับการกระจายหน้าที่ภายในมุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยปรับปรุงโครงสร้างให้ทันสมัยบริหารศาสนสมบัติอย่างโปร่งใส และเปิดโอกาสให้พระภิกษุผู้เหมาะสมเข้ามามีส่วนร่วม

2. ด้านการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) ได้ให้ความหมาย ด้านการศึกษา ว่าเป็นการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในทุกระดับทั้งในด้าน ภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้บันทึกพระไตรปิฎก และด้านพระธรรมคำสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจหลักธรรมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริงการศึกษาทั้งสองส่วนนี้ถือเป็นรากฐานสำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ยังมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาบุคลากร ได้แก่ พระสงฆ์ สามเณร นักเรียน

และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความสามารถ และคุณธรรมเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการดูแลด้านการศึกษานี้ต้องอาศัยความร่วมมือของหลายฝ่าย ได้แก่ เจ้าอาวาสมีบทบาทกำกับและให้แนวทางด้านการจัดการศึกษาในวัดครูผู้สอน ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ทั้งเชิงวิชาการและคุณธรรมผู้บริหารการศึกษาทำหน้าที่กำหนดนโยบาย วางระบบ และติดตามคุณภาพการเรียนการสอนทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่าด้านการศาสนศึกษาไม่ได้เป็นเพียงการเรียนบาลีหรือธรรมะเท่านั้นแต่ยังเป็นการสร้างระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อผลิตบุคลากรที่มีทั้งความรู้ความสามารถ และคุณธรรมสำหรับการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงต่อไป

2. พระครูสาครธรรมประสิทธิ์ (2564) ได้ให้ความหมาย “การศาสนศึกษา” หมายถึง การจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบทั้งในระดับพระภิกษุ สามเณร และประชาชนทั่วไปโดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอน ตลอดจนการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาไม่เพียงเป็นการถ่ายทอดความรู้เชิงวิชาการแต่ยังมุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามอันจะช่วยพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขนอกจากนี้ยังเป็นกลไกสำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่และเจริญรุ่งเรืองต่อไปในสังคมไทยและสังคมโลก

3. พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) (2561) ได้ให้ความหมาย การศาสนศึกษา ว่าการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลีรวมทั้งการศึกษาสามัญของพระภิกษุสามเณร ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรมในทุกด้าน เพื่อให้พระภิกษุสามเณรสามารถดำรงชีวิตในพระพุทธศาสนาได้อย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน โดยมีแนวทางการส่งเสริมการศึกษาหรือการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาการจัดทำหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมที่ครอบคลุมทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลี โดยเน้นการบูรณาการความรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและรู้ในเรื่อนั้นอย่างลึกซึ้ง การพัฒนาคุณภาพครูผู้สอน การสรรหาครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านภาษาบาลี และมีทักษะในการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีคุณภาพการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและเข้าถึงการเรียนรู้อย่างง่ายขึ้นส่งเสริมการศึกษาสามัญการจัดการศึกษาสามัญควบคู่กับการศึกษาพระปริยัติธรรม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมและสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสมการประเมินและปรับปรุงการศึกษาการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. พชรี พรหมเสน, สหทัยา วิเศษ และ สมยศ ปัญญา (2567) ได้ให้ความหมาย ด้าน การศาสนศึกษา ว่าต้องศึกษาและปฏิบัติอยู่กับอาจารย์ตามแบบในสมัยพุทธกาลเสนอให้มีการ ฝึกอบรมด้านพระพุทธศาสนาทุกระดับ (เด็ก-ผู้ใหญ่) ซึ่งสะท้อนถึงรูปแบบการศึกษาของพระพุทธเจ้า ในสมัยพุทธกาลที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและการมีครูเป็นผู้ชี้แนะการเรียนรู้จากอาจารย์ อย่างน้อย 5 ปี ปฏิบัติจริงและการมีครูเป็นผู้ชี้แนะ การอยู่กับอาจารย์เป็นระยะเวลาอันช่วยให้ ผู้เรียนสามารถเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง การศึกษา ต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยังช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจและความเข้าใจลึกซึ้งในหลักธรรม การฝึกอบรมด้านพระพุทธศาสนาทุกระดับการฝึกอบรมด้านพระพุทธศาสนาทุกระดับ (เด็ก-ผู้ใหญ่) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้เรียนทุกวัยสามารถเข้าถึงและเข้าใจหลักธรรมได้อย่าง สม่าเสมอ การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลัก พระพุทธศาสนานอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข

5. พระมหาสมยศ กลฺยาณกิตติ (มานะคงคา) (2563) ได้ให้ความหมาย ด้านการศาสนศึกษา ว่ารัฐบาลควรสนับสนุนทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งระดับพื้นฐานและ สูงขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมแก่พระสงฆ์ เพื่อให้มีความรอบ รู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งในระดับพื้นฐานและระดับสูง เพื่อให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึง การศึกษาที่มีคุณภาพและทันสมัยได้อย่างเท่าเทียมการสนับสนุนดังกล่าวไม่ได้จำกัดเพียงความรู้ทาง ธรรมเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการศึกษาในด้านวิชาการทั่วไป เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษา และ เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งจะช่วยให้พระสงฆ์มีความรู้รอบตัวและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ของสังคมได้การพัฒนาศักยภาพเชิงความรู้นี้ ช่วยให้พระสงฆ์ไม่เพียงแต่สามารถปฏิบัติหน้าที่ทาง ศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่ยังสามารถเป็น ผู้นำทางความคิดและผู้ให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในด้าน ต่างๆ ได้อย่างรอบด้านนอกจากนี้ การสนับสนุนทุนการศึกษายังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พระภิกษุ สามเณรมีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียนต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของคณะสงฆ์โดยรวมใน ระยะยาวการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ของพระสงฆ์ช่วยให้คณะสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการสะท้อน แนวคิดใหม่ๆ และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับงานสาธารณะ การสอนธรรมะ การให้คำปรึกษา แก่ประชาชนหรือการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาชุมชนและสังคมส่งผลให้พระสงฆ์สามารถ ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม

จากด้านการศาสนศึกษาสรุปได้ว่า ศาสนศึกษา หมายถึงการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม พระพุทธศาสนาให้พระภิกษุสามเณรเรียนทั้งพระปริยัติธรรมและการศึกษาสามัญควบคู่กันเพื่อให้มี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม สามารถทำหน้าที่ทางศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการ

สนับสนุนจากเจ้าอาวาส ครู ผู้บริหาร และภาครัฐ พร้อมทั้งใช้ทั้งการเรียนแบบดั้งเดิมการปฏิบัติจริง และเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อพัฒนาศักยภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

3. ด้านการเผยแผ่ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) ได้ให้ความหมาย ด้านการเผยแผ่ ว่าการเผยแผ่หลักธรรมผ่านการเทศนา สอนวิปัสสนา สันทนาธรรม และสื่อสมัยใหม่ให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย พระสงฆ์ต้องมีความรู้และทักษะเพื่อให้ได้ผลดีและเน้นการถ่ายทอดที่เข้าใจได้ง่ายเพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ในการฟังเพื่อให้ธรรมะไม่ใช่เพียงเนื้อหาส่วนหนึ่งไปปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงชีวิตได้จริงสำหรับผู้สมักรต้องใช้คำแนะนำวิปัสสนาและวิธีเพื่อให้เกิดปัญญาและความคิดที่เป็นผลสืบเนื่องและคำแนะนำการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าใจธรรมะในเชิงลึกและประยุกต์ใช้อย่างเป็นทางการนอกเหนือจากนั้นคือส่วนประกอบหลักธรรมที่กิจกรรมที่ผู้สนใจสามารถฟังได้อย่างต่อเนื่องต่อข้อสงสัยและเรียนรู้ร่วมกันอย่างเสรีและง่ายต่อการรับรู้ความรู้สึกที่เข้าถึงได้จากการใช้สนามกีฬา

2. พระครูสาครธรรมประสิทธิ์ (2564) ได้ให้ความหมาย การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ว่าการเทศนา อภิปรายธรรม การอบรมวิปัสสนากรรมฐาน และการใช้สื่อเผยแผ่ธรรมะการเทศนาเป็นวิธีการถ่ายทอดธรรมะอย่างหนึ่งที่พระภิกษุหรือผู้มีความรู้ความเข้าใจในคัมภีร์นิกายพระธรรมคำสอนแก่ผู้ฟังในชุมชนวัดหรือสถานที่ต่างๆ การเทศนาก็จะช่วยให้ความรู้และแรงบันดาลใจในการปฏิบัติธรรมโดยเทศนาไปสู่การดำเนินการตามเนื้อหาให้คนฟังในแต่ละช่วงวัยและสภาพสังคมเพื่อให้ผู้ฟังมากขึ้นอย่างสม่ำเสมอได้อย่างสม่ำเสมอธรรมเป็นความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับพระธรรมคำสอนที่ทุกคนทั่วไปได้ตั้งคำถาม ตอบคำถามและเสนอข้อคิดเห็นต่างๆ เห็นได้ทั่วไปว่าเกิดความเข้าใจที่คนอาจมองเห็นได้อย่างกว้างขวางถึงความรู้ความสามารถให้แพร่หลาย และคิดวิเคราะห์ตามหลักธรรมและติดตามความอ่านในการปฏิบัติธรรมะ การอบรมวิปัสสนากรรมฐานมีความสำคัญในการเผยแผ่ข้อมูลภาพรวมของพระพุทธศาสนา เนื่องจากช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้ฝึกฝนจิตใจและเข้าใจธรรมชาติของจิตสำนึกอย่างเป็นแนวทางการอบรมนี้เน้นฝึกสมาธิและวิปัสสนาเพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีปัญญาและการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นการเสริมสร้างความเสียหายภายในเป็นผลสืบเนื่องในการละเมิดธรรมชาติที่สนับสนุนการพิจารณาสมมุตินาที่ชุมชนผู้ปฏิบัติธรรมที่เข้มแข็งและช่วยกันค้นคว้าหลักธรรมกันอย่างแท้จริง ปัจจุบันเทคโนโลยีและข้อมูลออนไลน์เผยให้เห็นการเผยแพร่งของพระครูสาครธรรมประสิทธิ์ดังนั้นจึงต้องใช้ที่เห็นได้ชัดในบุคคลทุกส่วนทุกวัยทั่วโลกเพื่อการเผยแผ่ผ่านเว็บไซต์

3. พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) (2561) ได้ให้ความหมาย การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ว่าการได้ให้ความหมายว่า การสอน การบรรยาย และการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแผ่หลักธรรมสู่สังคม ทั้งหมดการเผยแผ่ประกอบด้วยหลายรูปแบบ เช่น การเทศนาการค้นคว้าธรรมหลักธรรมการค้นคว้า

และแนะนำหลักธรรมสามารถควบคุมการเผยแพร่เพียงอย่างเดียวไม่ได้จำกัดเพียงแค่วัดหรือสถานที่เท่านั้นแต่ถึงความเข้มข้นและสื่อสมัยใหม่เพื่อเข้าถึงประชาชนในวงกว้างอย่างกว้างขวางการเผยแพร่และเผยแพร่ประสิทธิภาพที่ต้องมีจุดมุ่งหมายและมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับยุคสมัยเพื่อให้การเผยแพร่หลักธรรมที่มีประสิทธิภาพเป็นผลที่ดีในสังคมระบบควบคุมสูงสุดเพื่อความสุขและประโยชน์ที่มองเห็นและสำรวจชีวิตตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า

4. พัทธวิ มรณเสนา, สหัชยา วิเศษ และ สมยศ ปัญญา (2567) ได้ให้ความหมาย ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ว่าการใช้หลักเข้าถึงบุคคลสังคมและชุมชนส่งเสริมการเผยแผ่ทั้งด้านหลักธรรมและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชน เน้นการเผยแผ่ความลับของส่วนหลักสำหรับบุคคลสังคมและชุมชนเพื่อส่งเสริมทั้งด้านหลักธรรมมาภิบาลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยบทความที่สนับสนุนหลักธรรมในที่สำคัญในสัญญาจารย์หลักพรหมวิหาร (เมตตาและกรุณา) และรองธรรมมารายงานการวิจัยอันดีในสังคม พร้อมเน้นให้องค์กรปกครองและศูนย์กลางในอินเทอร์เน็ตสำหรับการขยายศูนย์กลางทุกกลุ่ม การศึกษานี้มุ่งไปที่การเผยแพร่ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความพยายามอย่างมากเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อการกำหนดเป้าหมายในเชิงลึกทั้งบุคคลและสังคม ส่งเสริมกิจกรรมที่เรียกร้องการควบคุมคุณภาพชีวิตของชุมชนการค้นคว้าวิจัยหลักธรรมเพื่อให้แกนกลางยังคงเป็นผู้นำในเชิงลึกทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง

5. พระมหาสมยศ กลยานกิตติ (มานะคงคา) (2563) ได้ให้ความหมาย ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ว่าการส่งเสริมให้พระสงฆ์พัฒนาความรู้ทางธรรมะและทักษะการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้หลักความโปร่งใสและความรับผิดชอบเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่ประชาชนยังยึดถือหลักความและความเชื่อถือได้ในการเผยแพร่ข้อมูลของประชาชนโดยตรงเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความมั่นใจแก่นักบวชในศาสนาพุทธในสังคม เปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจนเปิดเผยข้อมูลและคำสอนที่แสดงถึงการเปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจนหรือความเข้าใจผิดที่มองเห็นได้ในสังคมยุคปัจจุบัน และส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความศรัทธาและความน่าเชื่อถือของบริษัทด้วยความที่ควบคุมการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของพระสงฆ์ที่เป็นผู้นำในหลักธรรมและความน่าเชื่อถือพระมหาสมยศสามารถนำตัวอย่างนำพาให้การจัดเก็บข้อมูลที่เปิดเผยสู่ความต่อเนื่องและกระแสนิยมใหม่ต้องเรียกร้องสังคมไทยในปัจจุบันและอนาคตอย่างมีคุณค่าและประสิทธิภาพสูงสุด

จากด้านการเผยแผ่สรุปได้ว่า การเผยแผ่ หมายถึงกระบวนการถ่ายทอดหลักธรรมผ่านการเทศนาการอบรมการใช้สื่อสมัยใหม่ และกิจกรรมชุมชน มุ่งให้ผู้คนเข้าใจนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง พระสงฆ์และผู้เผยแผ่ต้องมีความรู้และทักษะสื่อสารที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมีความต่อเนื่องโปร่งใส และน่าเชื่อถือพร้อมทั้งเชื่อมโยงธรรมะกับชีวิตประจำวัน ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสังคม และพัฒนาพระสงฆ์ให้เป็นผู้นำด้านธรรมะในระยะยาว

4. ด้านการสาธารณูปการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) ได้ให้ความหมาย ด้านการสาธารณูปการ ว่าการสร้างและดูแลสิ่งสาธารณะ แก้ปัญหาวัดกับชุมชน ส่งเสริมความร่วมมือและความสามัคคี เป็นหน้าที่สำคัญของคณะสงฆ์ทุกระดับต้องควบคุมในระบบควบคุมอย่างเต็มประสิทธิภาพและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวัดเพราะวัดผู้นำของชุมชน องค์ประกอบที่สังคมและการสร้างสมานฉันท์ที่ดีระหว่างคนในชุมชนซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธที่ดีนี้เป็นสิ่งจำเป็นในความร่วมมือและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนจึงถือเป็นแนวทางจิตใจว่าเป็นศูนย์ประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน และภาคประชาสังคมในการมองเห็นการควบคุมดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน วัฒนธรรมและการทำงานร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งถึงหน้าที่ความรับผิดชอบคณะสงฆ์ทุกระดับเกิดสังคมที่สนับสนุนความสุขเพื่อให้ผู้นำดำเนินการอย่างต่อเนื่องและพันธกิจของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

2. พระครูสาครธรรมประสิทธิ์ (2564) ได้ให้ความหมาย การสาธารณูปการ ว่าการพัฒนาสาธารณูปโภคในชุมชน เช่น ถนน คลอง ประปา และกิจกรรมร่วมกับชุมชนการสาธารณูปการเป็นแนวคิดสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาและจัดการส่วนประกอบในชุมชนเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เช่น การสร้างถนนที่เชื่อมโยงพื้นที่ต่างๆ ในชุมชนและระหว่างชุมชนเพื่อการอำนวยความสะดวกและขนส่งสินค้าตรวจสอบการลอกคลองหรือปรับปรุงระบบการตรวจสอบเบื้องต้นและสิ่งแวดล้อมรักษาให้สมบูรณ์ และระบบการสอบสวนของประธานาธิบดีเพื่อให้คนในชุมชนมีน้ำสะอาดเพื่อให้อุปโภคบริโภคดำเนินการแตกต่างออกไปอย่างมาส่วนใหญ่ของร่างกายแล้ว การสาธารณูปการยังรวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการสนับสนุนของสมาชิกในชุมชน เช่น การทบทวนพื้นที่สาธารณะสำหรับทรัพยากรธรรมชาติการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและการส่งเสริมจิตสำนึกร่วมในการเลี้ยงดูชุมชนให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจนี้จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งและร่าเริงของชุมชนเท่านั้นที่ช่วยให้สามารถเสริมสร้างให้ความรู้ที่จะช่วยขับเคลื่อนอย่างยาวนานอย่างยาวนานสูงสุดดังนั้นการสาธารณูปการในการมองเห็นพระครูสาครธรรมประสิทธิ์นั้นไม่ใช่เพียงการพัฒนาอย่างรวดเร็วเท่านั้นที่แสดงให้เห็นเป็นองค์ประกอบที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับชื่อเสียงที่ส่งเสริมความยั่งยืนอย่างยั่งยืนในการสร้างชุมชนที่ดีชีวิตที่ดีและไปในทิศทางที่สอดคล้องกับชื่อเสียงของชุมชนนั้น

3. พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) (2561) ได้ให้ความหมาย การสาธารณูปการว่าการสร้างและบำรุงวัดศาสนสถาน และสิ่งสาธารณประโยชน์แก่พระสงฆ์และประชาชนได้เช่น การจัดเก็บข้อมูลและก่อสร้างอาคารสถานที่ พระอุโบสถเมรุเรือนอาคารหอธรรม กุฏิ ศาลาแกนกลางปฏิสังขรณ์องค์กรที่สนับสนุนองค์กรและการทำงานร่วมกันของสถานต่างๆ มากมายวัดการสาธารณูปการส่วนใหญ่ทำให้วัดมีความสะอาดเรียบร้อยสะดวกสบาย เช่นถนนทางเดินในวัดการปฏิบัติตามวัดให้สวยงามและ

ออร์แกนิกเพื่อให้วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนและสังคมที่พระภิกษุสงฆ์ผู้นำการพัฒนาด้านวัตถุ และจิตใจไปอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานเป็นงานสภาอวาสที่ต้องใช้ความช่วยเหลือจากธารณะ สม่าเสมอสมบัติของวัดให้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและต่อเนื่อง

4. พชรี พรหมเสน, สหทัยา วิเศษ และ สมยศ ปัญญามาก (2567) ได้ให้ความหมาย ด้านการ สาธารณูปการ ว่าการสร้างวัดควรมีลักษณะเรียบง่ายเหมาะกับการศึกษาและปฏิบัติธรรม จัดสรร งบประมาณร่วมกันเพื่อ สร้างและบูรณะวัดที่ขาดแคลนเพื่อเลือกและไม่จำเป็นต้องทำการวัดมีทั้ง ปริมาณงบประมาณและการใช้งานจริงๆ ของการแสวงหาประโยชน์สำหรับการเรียนรู้และการปฏิบัติ ธรรมยังคงช่วยส่งเสริมให้ผู้สามารถใช้สถานที่ที่สามารถมีสมาธิและเกิดประโยชน์สูงสุดจากกิจกรรมที่ สำคัญด้านการออกแบบและการดำเนินการวัดแล้วบทความยังเน้นเรื่องการทำงานร่วมกันในการ ดำเนินการต่างๆ ของชุมชนและความเสียหายที่เป็นส่วนสำคัญในการปรับปรุงและดำเนินการวัด ประสิทธิภาพและการสำรวจการรณรงค์ยังพูดถึงการร่วมและในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

5. พระมหาสมยศ กลยุณกิตติ (มานะคงคา) (2563) ได้ให้ความหมาย ด้านการ สาธารณูปการ ว่าพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งด้านกายภาพและกิจกรรม บริหารจัดการ ทรัพย์สินและสิ่งก่อสร้างของวัดให้โปร่งใสตรวจสอบได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม การ บริหารงานสาธารณูปการของวัดเป็นหน้าที่ของพระสังฆาธิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการก่อสร้าง บูรณปฏิสังขรณ์สนับสนุนสมบัติของวัดและการรักษาปรับปรุงและตกแต่งให้มีความมั่นคง ถาวรและตามคำขอร้องการพัฒนาวัดให้ผู้นำของมิเนอร์ใช้เพียงด้านร่างกายเท่านั้นที่สะอาดจัด ระเบียบและดำเนินการแต่ประสิทธิภาพของกิจกรรมและการส่งเสริมวัฒนธรรมของผู้ป่วยและอาชีพ ของประชาชนในชุมชน

จากด้านการสาธารณูปการสรุปได้ว่า การสาธารณูปการ หมายถึง การสร้าง บำรุง และ พัฒนาสิ่งสาธารณะและศาสนสถาน เช่น วัด ศาลา ถนน คลอง และพื้นที่ส่วนกลาง เพื่ออำนวยความสะดวกและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ควบคู่กับการส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรม โดย เน้นความร่วมมือระหว่างวัดกับชุมชนการบริหารจัดการที่โปร่งใสใช้ทรัพยากรคุ้มค่า และออกแบบ อย่างเรียบง่ายเหมาะสมเพื่อให้วัดเป็นทั้งศูนย์กลางทางศาสนาและการพัฒนาชุมชน

5. ด้านศึกษาสงเคราะห์ที่ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. พระครูสาครธรรมประสิทธิ์ (2564) ได้ให้ความหมาย ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ว่าการที่ พระสงฆ์หรือองค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุน และสร้างโอกาสทาง การศึกษาแก่เยาวชนไม่ว่าจะเป็นการมอบทุนการศึกษาเพื่อบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายการจัดหาสื่อการ เรียนการสอนตลอดจนการสนับสนุนสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับ การสร้างโอกาส แก่ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่าง

เท่าเทียมกับผู้อื่นโดยมิได้จำกัดอยู่เพียงการช่วยเหลือด้านวัตถุแต่ยังรวมถึงการส่งเสริม คุณธรรมและ จริยธรรมควบคู่กับวิชาความรู้ทำให้การศึกษามีความสมบูรณ์ทั้งด้านปัญญาและด้านคุณธรรม

2. พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) ได้ให้ความหมาย ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ว่าเป็น การเกื้อกูลและช่วยเหลือทางการศึกษาแก่ผู้ที่ขาดโอกาสหรืออยู่ในภาวะด้อยโอกาสทางการศึกษาทั้ง ในด้านทุนทรัพย์ การสนับสนุนสิ่งจำเป็นต่อการเรียนตลอดจนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและ การศึกษาสงเคราะห์มิได้จำกัดเพียงการ ให้ทุนการศึกษา แต่ยังรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียน การพัฒนาโอกาสทาง สังคม และการปลูกฝังคุณธรรมควบคู่กับวิชาความรู้เพื่อให้ผู้ได้รับการสงเคราะห์มีความพร้อมทั้งด้าน ปัญญาและคุณภาพชีวิต และสามารถเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนและสังคมในอนาคต

3. พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) (2561) ได้ให้ความหมายของ การศึกษาสงเคราะห์ว่าเป็น การให้ความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร และเยาวชนทั่วไปทั้งในรูปแบบของ ทุนการศึกษาการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนตลอดจนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและ การศึกษาสงเคราะห์ไม่เพียงแต่เป็นการช่วยเหลือเพื่อบรรเทา ความเดือดร้อนในด้านวัตถุเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และทักษะชีวิต ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคม การศึกษาสงเคราะห์ในมุมมองของท่านจึงเป็นทั้ง “การช่วยเหลือ” และ “การพัฒนา” ที่มุ่งสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่สังคมในระยะยาว

4. พัชรี พรหมเสน, สหทัยา วิเศษ และ สมยศ ปัญญามาก (2567) ได้ให้ความหมายด้าน การศึกษาสงเคราะห์ ว่าเป็นกระบวนการสนับสนุนและช่วยเหลือทางการศึกษาแก่ผู้เรียนที่ขาดโอกาส หรือด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพโดยครอบคลุมทั้งด้าน ทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์การเรียนสื่อการสอน สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่เหมาะสมและ โอกาส ทางการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้ที่ได้รับ การสงเคราะห์มีความพร้อมทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และคุณภาพชีวิต สามารถดำรงชีวิตได้ อย่างมีศักดิ์ศรี และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม

5. พระมหาสมยศ กลฺยาณกิตติ (มานะคงคา) (2563) ได้ให้ความหมายของ ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ว่าเป็นการช่วยเหลือสนับสนุน และส่งเสริมการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร และเยาวชน ทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับทั้งโอกาสทางการศึกษาและ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านการจัดการ เรียนการสอนที่เหมาะสมการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ การศึกษาสงเคราะห์ไม่ควรหยุดอยู่แค่การให้ “การศึกษาในเชิงวิชาการ” เท่านั้นแต่ต้องควบคู่

กับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามเพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้และด้านคุณธรรมสามารถพึ่งพาตนเองและทำประโยชน์ต่อสังคมได้ในระยะยาว

จากด้านการศึกษาสงเคราะห์สรุปได้ว่า การศึกษาสงเคราะห์หมายถึงการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสไม่ว่าจะเป็นเยาวชน พระภิกษุ หรือสามเณร ทั้งด้านทุน อุปกรณ์สื่อการเรียน และสภาพแวดล้อมพร้อมกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตอย่างสมบูรณ์มีความรู้ความสามารถ และสามารถพึ่งพาตนเองรวมทั้งทำประโยชน์ต่อสังคม

6. ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ที่ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) ได้ให้ความหมาย การสาธารณสุขสงเคราะห์ ว่าการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เช่น พัฒนาหมู่บ้าน ร่วมงานราชการแก้ปัญหาสาธารณสุข ทำหน้าที่เป็นแบบอย่างและสร้างความอยู่ดีมีสุขร่วมกับชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านสมาชิกจำกัดอยู่แค่ในวัดหรือในบทบาทที่ทำได้นั้น แต่ยังคงขยายการดำเนินการในกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านและเสถียรกรรมการผู้อำนวยการเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและสืบทอดของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ได้เน้นไปที่การส่งเสริมโครงการที่เน้นโอกาสที่เห็นได้ชัดและสังคมของประชาชน เช่น ส่งเสริมอาชีพที่สนับสนุนการศึกษาวิจัยสำหรับกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็งและข้อเสนอแนะอย่างมีโครงสร้างที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องและเรียกร้องคนในครอบครัวและหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลต่อชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เป็นปัญหาที่เดือนหลายพื้นที่ในปัจจุบันนี้ช่วยให้สามารถทราบถึงทรัพยากรและความรู้จากหลายฝ่ายมุ่งเสริมสร้างจิตสำนึกและสำรวจรู้ในชุมชนเกี่ยวกับความเสียหายและประโยชน์ของระบบ

2. พระครูสาครธรรมประสิทธิ์ (2564) ได้ให้ความหมาย การสาธารณสุขสงเคราะห์ ว่าการให้การสนับสนุนชุมชนการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการร่วมมือกับหน่วยงานรัฐหรือเอกชนที่พบกับชุมชนส่งเสริมสิทธิของประชาชนในพื้นที่โดยมีความหมายที่ความกว้างและการบริโภคมามากกว่าการใช้ประโยชน์เฉพาะหน้าการดำเนินการแบบปัจเจกบุคคลการสาธารณสุขสงเคราะห์ในมุมมองนี้จะช่วยปรับปรุงการทำงานร่วมกันระหว่างวัดชุมชนในรัฐและเอกชนรวมถึงการส่งเสริมความเข้มแข็งของความเข้มแข็งของบางที เช่น การส่งเสริมความรู้ คุณค่าสุขภาพการพัฒนางานประกอบของคนในชุมชนให้ความรู้ที่ดูแลครอบครัวของผู้ปกครองที่ประสบความสำเร็จโดยมีการนำเสนอและช่วยเหลือกันในวิกฤตภาวะเรือนกระจกช่วยให้คนในชุมชนต่างๆ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรที่มีความสำคัญดำรงชีวิตและการช่วยเหลือการสาธารณสุขสงเคราะห์บางครั้งมิติหนึ่งคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไปไม่ใช่แค่ความต้องการพื้นฐาน เช่น อาหาร พิจารณาหรือยาแต่รวมถึงการให้ประชาชนทั่วไปโอกาสที่มากขึ้นการศึกษาค้นคว้า อาชีพการดูแลสุขภาพและร่างกายขับเคลื่อนการที่สนับสนุนที่

ส่งเสริมให้เกิดความดีและคุณค่าต่อสังคมการพัฒนาคุณภาพชีวิตนี้ส่อความความสิ้นไหลของเยาวชนที่สร้างสรรค์และความเป็นอยู่ที่ดีที่สามารถนำมาใช้ได้แต่ทำให้บุคคลเฉพาะเจาะจงเน้นย้ำช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมโดยรวมเพื่อให้เกิดความร่วมมือและการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างส่วนส่วนต่างๆ ทั้งของรัฐที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานและการดำเนินงานของทรัพยากรองค์กรเอกชนที่ริเริ่มและวิเคราะห์ในกิจกรรมและวัดหรือองค์กรได้

3. พระอตุลย์ กุสลจิตโต (ภักดีกุล) (2561) ได้ให้ความหมาย การสาธารณสงเคราะห์ ว่าการช่วยเหลือสังคม เช่น งานบรรเทาทุกข์ช่วยผู้ประสบภัย และกิจกรรมสาธารณประโยชน์โดยกิจกรรมการดำเนินการของคณะกรรมการในการดูแลสังคมทางวัตถุและจิตใจการสาธารณสงเคราะห์ตรวจสอบให้วัดและพระภิกษุณีช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนผู้ตกต่าองค์กรอุปการณการศึกษาเครื่องมือทางการแพทย์หรือการก่อสร้างต่างๆ ที่ประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมการสาธารณสงเคราะห์รูปแบบต่างๆ ของศาสนาเชิงพุทธที่นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเช่น สังคหกิจจานุตรเกูลช่วยเหลือในทิศทางต่างๆ ใช้เพื่อสร้างสังคมที่สืบทอดและความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์ผู้ดูแลและประชาชนโดยที่คณะกรรมการนี้ก่อให้เกิดประโยชน์สุขสันติสุขและเป็นผลหลักอย่างต่อเนืองซึ่งจะช่วยให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือรู้จักพึ่งตนเองและแก้ไขปัญหา

4. พัทธี พรหมเสน, สหัทยา วิเศษ และ สมยศ ปัญญามาก (2567) ได้ให้ความหมาย ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ว่าการบำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมทั้งในด้านหลักธรรม และ วัตถุจัดทำประกันชีวิตให้พระภิกษุและตั้งกองทุนช่วยเหลือประชาชนที่เน้นไปที่สาธารณสงเคราะห์และช่องพระสงฆ์ในบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมในเชิงเชิงของธรรมและวัตถุเพื่อช่วยในการช่วยเหลือส่วนรวมและความสามารถในการตรวจสอบประสิทธิภาพของหนังสือพิมพ์นักเรียนตรวจสอบการตรวจสอบระบบแจกประชาชนแผนที่บริษัทสำหรับพระภิกษุตั้งตั้งกองทุนช่วยเหลือประชาชนในยามฉุกเฉินเป็นจุดระบบสาธารณสงที่ทราบและค้นพบความเป็นอยู่ของชุมชนอย่างทั่ว ถึงการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ไม่ได้ทำเพียงเพื่อการรับประทานอาหารทางวัตถุเท่านั้นรวมทั้งส่งเสริมคุณธรรมการให้ความรู้และแนะนำในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามการปฏิบัติตามคำสอนเพื่อให้เกิดความเจริญทั้งใจและกายของการเข้าถึงความช่วยเหลือกองทุนช่วยเหลือประชาชนในยามฉุกเฉินซึ่งรวมถึงการเพิ่มด้านการเงินและทรัพยากรที่เกิดจากการที่ปรากฏในชุมชนอย่างใดอย่างหนึ่งของธรรมะธรรม

5. พระมหาสมยศ กลฺยาณกิตติ (มานะคงคา) (2563) ได้ให้ความหมาย ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ว่าการที่เน้นย้ำถึงประสิทธิภาพของการวัดที่มีประสิทธิภาพสูงการพัฒนาชุมชนและความบันเทิงในสังคมไทยในเครือข่ายสาธารณสงเคราะห์ซึ่งทำหน้าที่ดูแลพระสงฆ์ในการปฏิรูปและแรงเริ่มต้นกิจกรรมต่อสังคมข้างๆ แต่องค์กรประกอบของสถานที่รวมตัวช่วยให้เครือข่ายความร่วมมือของ

ประชาชนในชุมชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมองค์กรวัด ศูนย์กลางนี้องค์กรแต่ละจะช่วยเหลือความสัมพันธในชุมชนความคิดเห็นแหล่งที่มาทางจิตวิญญาณที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมการขับเคลื่อนและบูรณาการในประชาชนให้มีพระสงฆ์ควรแนะนำอย่างแข็งขัน ในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่นองค์ประกอบที่ผู้ยากไร้และศูนย์กลางโอกาสเป็นส่วนสำคัญขององค์ประกอบอาหารหรือโภชนาการเบื้องต้นเป็นจุดที่แสดงถึงความกรุณาและห่วงใยต่อเพื่อนมนุษย์เพื่อการถวายพระสงฆ์ยังมีส่วนร่วมในการทำงานของชุมชน เช่น อบรมความรู้การจัดงาน วัฒนธรรมหรือกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

จากด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์สรุปได้ว่า การสาธารณสุขสงเคราะห์ หมายถึงการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและชุมชนทั้งด้านวัตถุและจิตใจมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมคุณธรรม ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่นการพัฒนาหมู่บ้าน การแก้ไขปัญหาสังคมช่วยเหลือผู้ประสบภัยการสนับสนุนการศึกษา อาชีพ สุขภาพ และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม

2.3. บริบทการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยยึดหลักการปกครองแบบรวมศูนย์ โดยมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นผู้นำสูงสุด และมีการแบ่งระดับการปกครองออกเป็นลำดับขั้น ได้แก่

เจ้าคณะจังหวัด – ผู้ดูแลการปกครองในระดับจังหวัด

เจ้าคณะอำเภอ – ผู้ดูแลการปกครองในระดับอำเภอ

เจ้าอาวาสวัด – ผู้ดูแลการปกครองในระดับวัด

การปกครองในระดับต่างๆ นี้เป็นไปตามระเบียบและมติของมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นองค์กรปกครองคณะสงฆ์ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติต่างๆ ของคณะสงฆ์ และ แนวคิดด้านการปกครองตามกฎหมายของคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย หมายถึงหลักการและกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามกฎหมายคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดโครงสร้างการปกครอง-การแบ่งอำนาจหน้าที่การแต่งตั้งคณะสงฆ์ และการควบคุมดูแลกิจการสงฆ์ทุกระดับ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ ไปจนถึงเจ้าอาวาสวัดเน้นความเป็นระเบียบมีลำดับขั้นชัดเจน และคงไว้ซึ่งพระธรรมวินัยโดยมุ่งให้การปกครองคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพสูงสุดลดความซ้ำซ้อนหรือการถ่วงดุลที่อาจทำให้การดำเนินงานล่าช้า และสร้างความมั่นคงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงบทบาทของคณะสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนการส่งเสริมการศึกษา และการรักษาประเพณีวัฒนธรรมของสังคมไทย

การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในประเทศไทยได้รับการพัฒนาภายใต้กรอบของกฎหมายและพระธรรมวินัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงระบบการปกครองคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการรวมอำนาจการปกครองไว้ที่มหาเถรสมาคมซึ่งเป็นองค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์

ประวัติและการก่อตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยเริ่มมีบทบาทสำคัญในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 25 โดยมีการเผยแผ่ธรรมะจากพระเถระที่ได้รับการศึกษาในสายธรรมยุติ และได้ตั้งวัดธรรมยุติขึ้นในหลายพื้นที่วัดที่สำคัญในจังหวัดเลยที่สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ได้แก่ วัดอินทาราม วัดถ้ำผาหมากฮ่อ และวัดถ้ำช้างสุวรรณทอง ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติธรรมและการศึกษาในสายธรรมยุติในจังหวัดเลย คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายเข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งในด้านศาสนการศึกษา และการพัฒนาสังคม

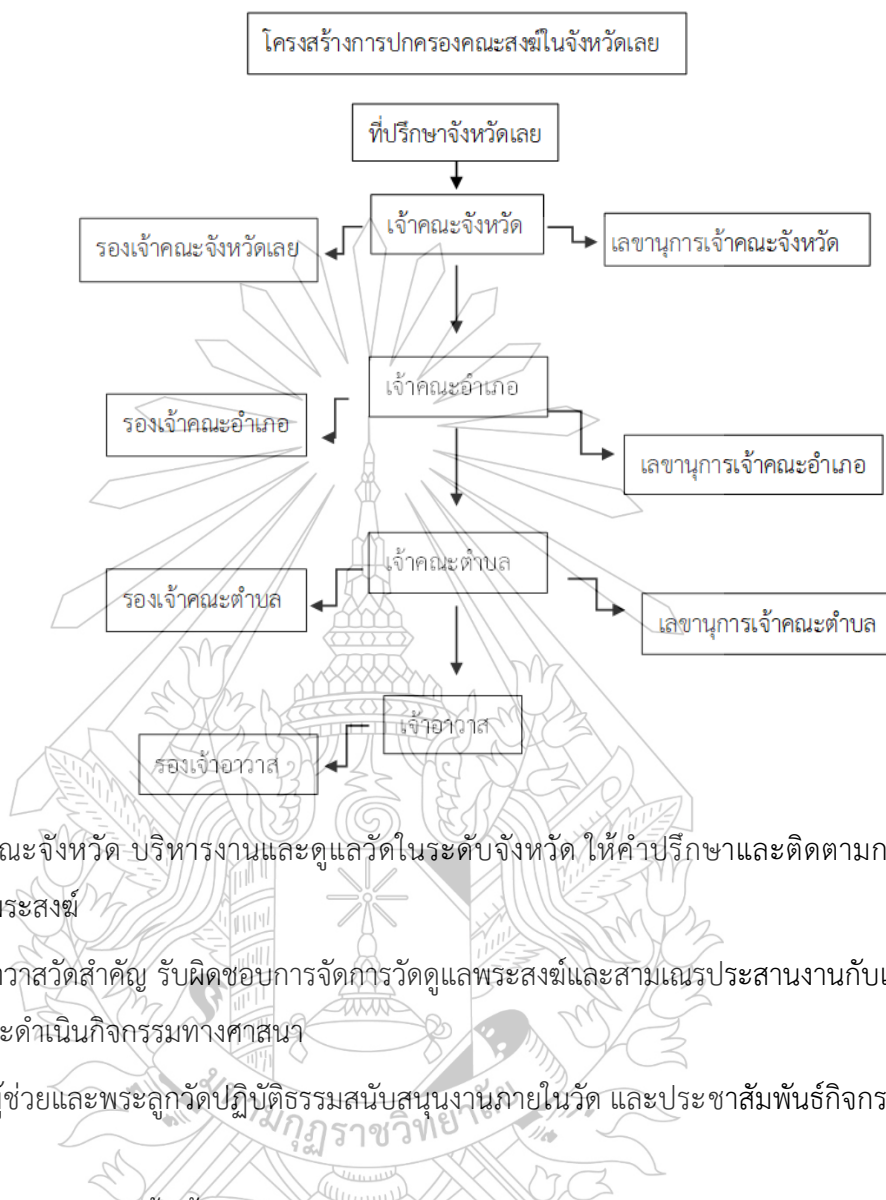
วัดต่างๆ เป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจัดกิจกรรมทางศาสนา และส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พระเถระผู้ทรงคุณวุฒิหลายรูปได้มีส่วนสำคัญในการปกครองดูแล และสืบทอดประเพณีทางพระพุทธศาสนาทำให้คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการหล่อหลอมศีลธรรมและค่านิยมของชุมชน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลย, 2565) การปกครองคณะสงฆ์ในจังหวัดเลยจึงดำเนินไปตามหลักพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และระเบียบของมหาเถรสมาคมซึ่งกำหนดให้อำนาจการปกครองเป็นระบบรวมศูนย์

เพื่อให้การดำเนินงานกิจการคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพสามารถดูแลพระสงฆ์และประชาชนได้อย่างเหมาะสมเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุติกนิกาย) มีรายนามดังนี้

1. พระราชศีลสังวร (โสภณ สุทฺธจนฺโท ป.ธ.๔) เป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดศรีโพชนแท่น ตำบลนาข้าว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และอดีตเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต).
2. พระราชญาณวิสุทธิโสภณ (ท่อน ญาณธโร) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปี พ.ศ. 2555 เป็นพระราชอาคันตุกะชั้นราช ฝ่ายวิปัสสนาธุระ สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย เจ้าอาวาสวัดศรีอภัยวัน ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคณะสงฆ์และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเลย
3. พระปิยพัสสี (สมพร ฐานยุตโต) อดีตเจ้าคณะ จังหวัดเลย (ธ) อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าผาเจริญ
4. พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึงปัจจุบัน เจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง (วัดเลยหลวง) ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลยได้รับการยกย่องในด้านการศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเลย ได้รับพระราชทานเครื่องไทยธรรมจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2566

2.3.1. โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเลย

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเลย

1. เจ้าคณะจังหวัด บริหารงานและดูแลวัดในระดับจังหวัด ให้คำปรึกษาและติดตามการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์
2. เจ้าอาวาสวัดสำคัญ รับผิดชอบการจัดการวัดดูแลพระสงฆ์และสามเณรประสานงานกับเจ้าคณะระดับสูง และดำเนินกิจกรรมทางศาสนา
3. พระผู้ช่วยและพระลูกวัดปฏิบัติธรรมสนับสนุนงานภายในวัด และประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางศาสนา

สรุปโครงสร้างลำดับขั้นนี้ช่วยให้การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยเป็นระบบสามารถรักษาวินัยส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรมอย่างเป็นมาตรฐาน และเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารกิจการทางศาสนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในชุมชน

ตารางที่ 2.2 เขตการปกครอง

เขตการปกครอง	จำนวน พระภิกษุ
เขตการปกครองเจ้าคณะอำเภอเมืองเลย (ธรรมยุต)	224
เขตการปกครองเจ้าคณะอำเภอภูกระดึง (ธรรมยุต)	43
เขตการปกครองอำเภอวังสะพุง (ธรรมยุต)	349
เขตการปกครองเจ้าคณะอำเภอเชียงคาน-ปากชม (ธรรมยุต)	194
เขตการปกครองเจ้าคณะอำเภอนาดูน (ธรรมยุต)	97
เขตการปกครองเจ้าคณะอำเภอหนองหิน (ธรรมยุต)	155
เขตการปกครองเจ้าคณะอำเภอเอราวัณ (ธรรมยุต)	116
เขตการปกครองอำเภอผาขาว (ธรรมยุต)	94
เขตการปกครองเจ้าคณะอำเภอภูหลวง (ธรรมยุต)	74
เขตการปกครองอำเภอภูเรือ (ธรรมยุต)	75
เขตการปกครองเจ้าคณะอำเภอด่านซ้าย (ธรรมยุต)	93
	รวม 1514

2.3.2. ด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย

ความหมายด้านการปกครองตามพระธรรมวินัยพระธรรมวินัยประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้ พระธรรม คือ หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่เป็นหลักการและแนวทางในการดำเนินชีวิตพระวินัย คือ กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับสำหรับพระสงฆ์

พระวินัยมีประโยชน์มาก คือ นำมาซึ่งความสุขแก่ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รักข่มพวกที่มีความปรารถนาลามกยกย่องพวกที่มีความละอายและทรงไว้ซึ่งพระ

การปกครองตามพระธรรมวินัย จึงหมายถึง การบริหารจัดการองค์กรทางศาสนา (คณะสงฆ์) โดยใช้หลักพระธรรมและพระวินัยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและทิศทางตัดสินใจในเรื่อง

ต่างๆ ควบคุมพฤติกรรมและการปฏิบัติแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งรักษาความเป็นระเบียบและเอกภาพ

สุรพล สุษะพรหม (2567) ได้พูดถึงการปกครองตามพระธรรมวินัย ว่าองค์กรในคณะสงฆ์ต้องอาศัยหลักพระธรรมวินัยที่คอยเป็นส่วนประกอบสำคัญในองค์กรสำหรับกิจการองค์กรและธรรมาภิบาลดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพแก่นำสายการบังคับแต่ตรวจสอบเรื่องภายในนักบวชเท่านั้น องค์กรตรวจสอบความถูกต้องและส่งเสริมคุณธรรมในสังคมภาพรวมสุรพลยังนำเสนอแนวคิดการจัดการเชิงพุทธแบบศูนย์กลางที่แกนหลักธรรมทางวิชาการองค์กรในปัจจุบัน องค์กรธุรกิจสุติบัติรสูงสุดและรักษาของวิสาหกิจในสังคมไทย

เสาวฤทธิ์ ดีล้วน (2565) ได้พูดถึงการปกครองตามพระธรรมวินัย ว่าสามารถสมัครสมาชิกได้ตามพระธรรมวินัยในคณะสงฆ์ว่า พ.ศ. 2505 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ. 2561 ถือเป็นกรอบการปกครองและคณะสงฆ์ให้ดำเนินการตามหลักการดังกล่าว การบริหารองค์กรคณะสงฆ์ในมิติส่วนประกอบนี้จำกัดอยู่แค่ภายในองค์กรโบสถ์เป็นปัจจัยสำคัญในความเข้มแข็งและเป็นผลในสังคมที่ช่วยให้การรักษาเรียบร้อยในและส่งเสริมคุณธรรมให้องค์กรขยายออกสู่ประชาชน ระบบผู้บริหารคณะสงฆ์ระดับต่างๆ ของผู้บริหารระบบทั้งด้านความคิดการดำเนินการในองค์กรจงใจ โดยหลักนำธรรมและแนวคิดทางโลกมาพิจารณาาร่วมกันบริหารจัดการงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในความเปลี่ยนแปลงในกระแสได้ในคณะสงฆ์ควรยึดหลัก "ธรรมาธิปไตย" หรือการใช้ธรรมะเป็นแกนกลางในการบริหารโดยผู้บริหารต้องดูแลธรรมและส่วนประกอบประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้ผู้บริหารและการบริหารกิจการคณะนักร้องนำไปสู่ประสิทธิภาพสูงสุดและการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ นำหลักธรรมในชีวิตจริงหลักผู้ดูแลระบบที่มีระบบและยึดพระธรรมวินัยนี้หัวใจสำคัญที่ทำให้บริษัทในประเทศไทยสามารถดำรงอยู่และเจริญรุ่งเรือง

พระมหาอภิชาติ ธมฺมวิโช (2565) ได้พูดถึงการปกครองตามพระธรรมวินัย ว่าคณะสงฆ์ตามพระธรรมวินัยว่าผู้บริหารคณะสงฆ์เป็นองค์กรโดยยึดถือพระธรรมวินัยเป็นหลักสำคัญอย่างเป็นธรรมนุญในองค์กรที่สมาชิกในเครื่องแบบพุทธกาลทำหน้าที่ให้พระสงฆ์อยู่ร่วมกันด้วยการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและสำรวจจากมลทินเลสกิตต่างๆ เพื่อสร้างความโปร่งใสในประชาชนและส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ในปัจจุบันผู้บริหารคณะสงฆ์ยึดหลักธรรมวินัยพร้อมกันกับอำนาจรัฐและจารีตประเพณีรัฐบาลสามารถควบคุมได้ในการควบคุมดูแลและดูแลผู้บริหารคณะสงฆ์ผ่านการแข่งขันคณะนักร้องมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดในการบริหารมีขอบเขตการปกครองเป็นส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในชั้นต่างๆ เช่น เจ้าใหญ่คณะเจ้าจังหวัด คณะเจ้าคณะอำเภอ และเจ้าอาวาสจะเกิดผลอย่างสม่ำเสมอและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกิจการสงฆ์

สมชาย รัตนพันธุ์ (2565) ได้พูดถึงการปกครองตามพระธรรมวินัย ว่าพระธรรมวินัยที่ระบบที่สำคัญในการดูแลและควบคุมพระภิกษุให้ปฏิบัติตนตามหลักพระธรรมวินัยการควบคุมกฎหมายของบ้านเมืองซึ่งทำหน้าที่ส่วนนี้และประสิทธิภาพในการแยกออกจากความสามารถพระธรรมวินัยการดำเนินการที่กำหนดรูปแบบการปฏิบัติของพระภิกษุตรวจสอบกฎหมายบ้านเมืองเป็นกรอบที่ควบคุมการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อดูแลและติดตามของชาติพระธรรมวินัยและต้องตีความกฎหมายที่เข้ามาช่วยควบคุมการดูแลระบบของพระภิกษุให้ดูแลระบบของพระธรรมและคุณธรรมที่คอยดูแลระบบโดยกฎหมายไม่ได้ตีความหรือลบล้างพระธรรมวินัยแต่ต้องตีความเคร่งครัดและส่งเสริมความเคร่งครัดในธรรมวินัยให้การวิจารณ์อยู่ตรวจสอบกฎหมายเฉพาะสำหรับพระภิกษุ

จิรพงศ์ ศรีทอง (2567) ได้พูดถึงการปกครองตามพระธรรมวินัย ว่าโครงสร้างด้านร่างกายตามพระธรรมวินัย โดยการบริหารการบริบาลและผู้ดูแลคณะสงฆ์มีส่วนประกอบมาจากพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงดูแลรักษาเป็นหลักธรรมประสิทธิภาพการทำงานของระบบสงฆ์อย่างใดอย่างหนึ่งและธรรมมาธิปไตยซึ่งหมายถึงผู้ปกครองด้วยหลักธรรมและการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักคำสอนของผู้บริหารธรรมะยังเน้นว่าคณะสงฆ์ในปัจจุบันต้องได้รับกฎหมายกฎหมายอาญาและคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาภายในคณะสงฆ์เพื่อให้กิจการของพระสงฆ์ดำเนินการไปด้วยความสม่ำเสมอในการเสริมสร้างความสามารถในการส่งเสริมของวิสาหกิจในสังคมไทยโดยผู้ปกครองดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การบริหารงานภายในวัดหรือช่วยองค์กรที่ช่วยให้เราดำเนินการธรรมส่งเสริมคุณธรรมและรักษาอย่างสม่ำเสมอในชุมชน

จากการปกครองตามพระธรรมวินัยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการองค์กรทางศาสนา (คณะสงฆ์) โดยใช้ หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า (พระธรรม) และ กฎเกณฑ์สำหรับพระสงฆ์ (พระวินัย) เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจด้านต่างๆ การปกครองเช่นนี้มุ่งควบคุมพฤติกรรมและการปฏิบัติของพระสงฆ์แก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งรักษาความเป็นระเบียบเอกภาพ และความสอดคล้องกับสังคมโดยรวมหลักพระธรรมวินัยทำหน้าที่เป็นแกนกลางของการบริหารช่วยสร้างความโปร่งใสตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติธรรม และส่งเสริมคุณธรรมทั้งในองค์กรและสังคมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ต้องผสมผสานระหว่างธรรมมาภิบาลกฎหมายและจารีตประเพณีเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้การปกครองตามพระธรรมวินัยยังเน้นแนวคิดธรรมาธิปไตย คือ การใช้หลักธรรมเป็นแกนกลางผู้บริหารต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตนทั้งในระดับวัดระดับท้องถิ่น และระดับส่วนกลางของคณะสงฆ์การบริหารเช่นนี้ช่วยให้พระสงฆ์อยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้องสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมศีลธรรมทั้งภายในองค์กรและต่อประชาชนในสังคม

2.3.3 ด้านการปกครองภายในวัด

ความหมายด้านการปกครองภายในวัด

พระพุทธวรญาณ (ทองย้อย กิตติทินโน) (2556, หน้า 52-53) ได้พูดถึงด้านการปกครองภายในวัดไว้ว่างานในหน้าที่ของคณะสงฆ์ในการปกครองดูแลพระภิกษุ สามเณร ในเขตปกครองของตนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ทั้งนี้ คำว่า การปกครอง แปลว่า การควบคุมดูแลรักษาควบคุมให้ท่านอยู่ในที่ท่านควรจะอยู่ด้วยเหตุนี้ คณะสงฆ์จึงต้องดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ มหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบคำสั่งมติประกาศ และบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช นอกจากนี้คณะสงฆ์ยังจะต้องทำหน้าที่ระงับอธิกรณ์วินิจฉัยการลงนิคหกรรม การวินิจฉัย ลงข้ออุทธรณ์คำสั่ง ตลอดจนการควบคุมบังคับบัญชาพระภิกษุสามเณรผู้อยู่เขตปกครองของตนชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยพร้อมทั้งการตรวจตราการประชุมคณะสงฆ์ในเขตปกครองของตน

งานปกครองเป็นงานนำเป็นงานหลักซึ่งกว้างขวางยิ่งใหญ่และละเอียดอ่อนยิ่งกว่างานทั้งหลาย และเป็นงานที่ทำไม่เสร็จต้องคอยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลาถ้างานปกครองดำเนินไปอย่างใดงานอื่นๆ ก็จะดำเนินไปอย่างนั้นถ้างานปกครองดำเนินไปไม่ได้งานบริหารลักษณะอื่นๆ ก็จะดำเนินไปไม่ได้เช่นกันผู้ปกครองวัดก็คือเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นพระสังฆาธิการ อันดับที่ 9 เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการพระศาสนาอย่างยิ่งใหญ่ เพราะจะต้องปกครองคำว่า “วัด” มีความหมาย 2 ประการ คือ หมายถึง ศูนย์กลางแห่งศาสนาทั้งปวง และหมายถึงแหล่งรวมของส่วนประกอบที่สำคัญของพระศาสนา 5 ประการ คือ 1) ศาสนสถาน ได้แก่ พื้นที่ตั้งของวัดและบริเวณวัดมีลักษณะเป็นไปตามธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเหมาะสมที่จะเป็นเครื่องเสริมสร้างความวิเวกความสงบ 2) ศาสนวัตถุ ได้แก่ สิ่งปลูกสร้างเป็นเสนาสนะต่างๆ เป็นปูชนียสถานที่แสดงถึงความถูกต้องเรียบร้อยนำไปสู่ความสงบสุข 3) ศาสนบุคคล ได้แก่ พระภิกษุ สามเณรที่มีลักษณะเป็นสมณะตั้งอยู่ในศีลจารวัตรบำเพ็ญหน้าที่ศึกษาปฏิบัติแนะนำสั่งสอนเพื่อความสงบสุข บำเพ็ญสังคัมสงเคราะห์ตามสมณวิสัย ศิษย์วัดที่มีลักษณะเป็นพุทธมามกะตลอดทางยกทาทิยาที่มีแนวแห่งความเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่มีความมั่นคงในพระศาสนาพอสมควร 4) ศาสนธรรม ได้แก่ ระเบียบแบบแผนขนบประเพณีทางศาสนาตลอดจนถึงคำสั่งสอน และแนวปฏิบัติทางพระศาสนาที่ได้รับการยกย่องเชิดชูศึกษาเล่าเรียนด้วยความเลื่อมใสในคุณค่าเป็นที่พึงทางใจ 5) ศาสนกิจ ได้แก่ งานต่างๆ ทางพระศาสนา เช่น การศึกษา การเผยแผ่ หรืองานเสริม สร้างความบริสุทธิ์ ความมั่นคง ของสังฆมณฑล เพื่อความดำรงอยู่ด้วยดีของพระศาสนา

พระมหารุ่น ธีรปญโญ (2557, หน้า 21) ได้พูดถึงด้านการปกครองภายในวัดไว้ว่า การศึกษาโดยใช้พระธรรมวินัยเป็นเครื่องฝึกฝนพัฒนาจิตที่เรียกว่า ปริยัติ และปฏิบัติ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในชุมชนสงฆ์ วัดได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยจนเป็นศูนย์กลางของชุมชน พระสงฆ์ที่มีข้อวัตรปฏิบัติในการดำเนินชีวิตนับว่ามีความสำคัญมากสังคมที่งดงาม และมีความสามารถในการอบรมประชาชนให้มีหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสต้องช่วยพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ทั้งนี้ วัดกับบ้าน พระกับชาวบ้านเป็นของคู่กันมาช้านานแล้วโดยที่วัดต้องเป็นแหล่งให้วิทยาการแก่ชาวบ้านทุกๆด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านศีลธรรมและ ประเพณีประชาชนก็จะหันหน้าเข้ามาสู่วัดว่าอารามกันมากขึ้นซึ่งในอดีตที่ผ่านมาบทบาทและกิจกรรมต่างๆ ที่วัดจัดทำก็พบว่า วัดมีความหมายที่สำคัญๆ 5 ประการดังนี้ 1) วัดเป็นที่พำนักอาศัยของภิกษุสามเณร 2) วัดเป็นที่บวชเรียนของลูกหลานชาวบ้าน 3) วัดเป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลของชาวบ้านรอบวัด 4) วัดและพระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน

บทบาทของวัดได้ถูกทำผิดเพี้ยนไปจากเดิมกรมการศาสนาจึงได้รวบรวมโครงการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้ 1) มุ่งพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ที่สะอาดเรียบร้อย รื่นรมย์เพื่อจูงใจให้ประชาชนได้เข้ามาสู่วัดมากขึ้น 2) มุ่งในการปกครองศาสนบุคคลที่พำนักอาศัยอยู่ภายในวัดให้อยู่ด้วยความเรียบร้อยสงบสุขมีการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยกันอย่างจริงจัง และปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดเพื่อก่อให้เกิดศรัทธาต่อประชาชน 3) มุ่งให้วัดได้จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ได้แก่ การอบรมสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชน และช่วยอบรมสั่งสอนศีลธรรมแก่นักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนก็คือการพัฒนาวัดตามหลักการ 3 ข้อ คือ

1. การพัฒนาวัดให้สะอาดเรียบร้อย ร่มรื่น เป็นสัดส่วน
2. การจัดปกครองพระภิกษุ สามเณร และผู้อยู่ในวัดให้เรียบร้อยดีงาม
3. การจัดอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ใช้ชีวิตเป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลและร่วมประกอบกิจกรรมทางสังคมประเพณีไทยได้อย่างเต็มที่มีนอกจากหลักการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนดังกล่าวแล้ว วัดยังจะต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของประชาชนกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาชุมชน ให้ประชาชนในชุมชนนั้นปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ดี

นำทรัพย์ จันทร์หอม (2546, หน้า 53-56) ได้พูดถึงด้านการปกครองภายในวัดไว้ว่า เจ้าอาวาสจะต้องเริ่มต้นพัฒนาวัดของตนเองเสียก่อนให้พร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนซึ่งมีประเด็นดังนี้ได้เสนอแนะว่าวัดจะเป็นศูนย์กลางของชุมชนได้นั้นต้องประกอบไปด้วย

1. พระภิกษุ สามเณร ของวัดจะต้องเป็นผู้นำของชุมชนทุกด้านเป็นที่พึ่งของประชาชน สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนอยู่ดีกินดีหรือสอนให้ประชาชนมีความศรัทธาปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ได้ทำให้ชีวิตเขามีความสุขจิตใจดังต่อไปนี้ 1) สงบมีสมาธิในการประกอบสัมมาชีพ 2) สงบร่มรื่น วัดต้องสงบร่มรื่น มีต้นไม้ 3) สะอาด วัดจะต้องสะอาดบริเวณวัดจะต้องไม่มีสิ่งปฏิกูลต่างๆ 4) สวยงามวัดจะต้องมีสิ่งก่อสร้างสวยงามเหมาะสมกับเศรษฐกิจชุมชน 5) เสนาสนะ การปลูกสร้างเสนาสนะเป็นระเบียบ มีแบบแปลนแผนผังที่ดี 6) ถูกสุขลักษณะวัดควรจัดระเบียบให้ถูกสุขลักษณะมีระบบการจัดเก็บขยะกำจัดขยะมูลฝอยมีทางระบายน้ำ 7) สิ่งแวดล้อมวัดไม่ควรปล่อยปลະละเลยให้บ้านเรือนของประชาชนล้ำเข้ามาในเขตวัด 8) สะดวกวัดควรให้ความสะดวกแก่ประชาชนที่จะเข้าไปในวัด 9) สัตว์ส่วนวัดควรมีแผนผังบริเวณที่ดี กำหนดสัดส่วนที่เป็นพุทธาวาสเขตสังฆาวาส 10). สร้างศรัทธาวัดควรเสริมสร้างศรัทธาของประชาชนที่มีต่อวัด 11) ความสามัคคีในหมู่พระภิกษุ และสามเณรภายในวัด

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ) (2550, หน้า 13-14) ได้พูดถึงด้านการปกครองภายในวัดไว้ว่า การควบคุมและส่งเสริมรักษาความเรียบร้อยดังมาหมายถึง งานในหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการปกครองดูแลพระภิกษุสามเณรในเขตปกครองของตน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งนี้ คำว่า การปกครอง แปลว่าการควบคุมดูแลรักษาควบคุมให้ท่านอยู่ในที่ท่านควรอยู่ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ พระสังฆาธิการ จึงต้องดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามพระธรรมวินัยกฎหมายมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งมติประกาศ และบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชนอกจากนั้น พระสังฆาธิการยังจะต้องทำหน้าที่ระงับอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคหกรรมการวินิจฉัยลงข้ออุทธรณ์ คำสั่งตลอดถึงการควบคุมบังคับบัญชาพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใต้เขตปกครองของตน ซึ่งจึ่งแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยพร้อมทั้งการตรวจตราการประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

เจ้าอาวาสยังมีภาระหน้าที่สำคัญตามพุทธประสงค์ คือ การช่วยพัฒนาท้องถิ่นด้วย เพราะปัจจุบันประชาชนนับถือพระภิกษุที่ประพฤติถูกต้องมีน้อยนับที่พระที่ผิดมากกว่าการนับถือพระถูกต้องนับถือที่ท่านใช้ชีวิตของท่านตามพุทธบัญญัติ การที่พระสงฆ์จะมีบทบาทต่อสังคมนั้นคุณภาพของพระสงฆ์เป็นสิ่งสำคัญมากปัจจุบันพระสงฆ์มีคุณภาพลดน้อยลงในด้านข้อวัตรปฏิบัติ และความสามารถในการสอนการเผยแผ่ธรรมจึงทำให้พระสงฆ์สูญเสียความเป็นผู้นำใน

1. รัฐและมหาเถรสมาคมควรร่วมกันกำหนดนโยบายให้พุทธศาสนิกชนไปวัดในวันอาทิตย์เพื่อปลูกฝังให้คนไทยใกล้ชิดศาสนาธรรม และสามารถนำหลักศาสนาธรรมปรับใช้ในวิถีชีวิตตนได้

2. สถาบันผลิตพระสังฆาธิการควรกำหนดนโยบายแผนและมาตรการในการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ให้เป็นผู้มีความพร้อมในด้านการบริหารวัดเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งฟื้นฟูและพัฒนาจิตใจและพัฒนาตนให้ถึงพร้อมในการปฏิบัติภารกิจทั้ง 6 ด้านของคณะสงฆ์ รวมทั้งเป็นกัลยาณมิตรของศาสนิกชน สามารถปลูกฝังและฝึกอบรมให้เยาวชนมีสัมมาทิฐิในการดำรงชีวิต

3. วัดควรปรับเปลี่ยนบทบาทให้ทันกับสังคมในเชิงรุก คือ จัดโครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม และมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยดึงศาสนิกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดชุมชนมีภาครัฐสนับสนุนงบประมาณศาสนิกชนและพระเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาสังคม

4. มหาเถรสมาคมควรมีมาตรการให้ยุติพุทธพาณิชย์อันเป็นการลดความศรัทธาของศาสนา

5. พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านศีลธรรมและจรรยาเพื่อปลูกศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น

6. ฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ทุกระดับควรให้ความสำคัญแก่วัดและพระสงฆ์ที่มีบทบาท ให้การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และศาสนิกชนในแต่ละบทบาทหน้าที่ตามภารกิจคณะสงฆ์ เช่น สนับสนุนด้านงบประมาณความก้าวหน้าด้านสมณศักดิ์การพัฒนาศักยภาพและเชิดชูยกย่องให้เป็นที่ประจักษ์แก่หมู่คณะสงฆ์ได้กล่าวถึงระเบียบการปกครองคณะสงฆ์กำหนดให้มีเจ้าคณะมหานิกายและเจ้าคณะธรรมยุตปกครองบังคับบัญชาวัด และพระภิกษุสามเณรในนิกายนั้นๆโดยมีระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางและระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ดังนี้

ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางมีมหาเถรสมาคมเป็นศูนย์รวมอำนาจการปกครองและกิจการคณะสงฆ์ทั้งสิ้นของคณะสงฆ์ไทยเป็นศูนย์รวมเขตปกครองและเจ้าคณะในส่วนกลางซึ่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางโดยกำหนดเขตปกครองได้แก่เขตปกครองบังคับบัญชา เจ้าคณะเจ้าอาวาสและพระภิกษุสามเณรในนิกายนั้นๆ ในส่วนกลางจะแยกส่วนการ ปกครองเป็น คณะมหานิกาย เรียกว่า “หนมี 4 หนคือ หนกลาง หนเหนือ หนตะวันออก และหนใต้” ในส่วนของคณะธรรมยุตเรียกว่าคณะธรรมยุตจะรวมเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค และวัด ธรรมยุตทั้งหมด เป็นเขตเดียวกัน การปกครองสงฆ์ในส่วนกลางได้แก่เจ้าคณะใหญ่ ซึ่งเป็นพระ สังฆาธิการสังกัด ในส่วนกลางเป็นผู้ประสานงานกับสมเด็จพระสังฆราชมีมหาเถรสมาคมเป็นหน่วยงานในส่วนกลาง และประสานงานกับเจ้าคณะในส่วนภูมิภาคปฏิบัติหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตของตน เรียกว่า หน มีเจ้าคณะใหญ่ 5 หน คือ 1. เจ้าคณะใหญ่หนกลาง 2. เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ 3. เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก 4. เจ้าคณะใหญ่หนใต้ 5. เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 3 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ดังนี้ มาตรา 3 เจ้าอาวาส มีหน้าที่ ดังนี้ 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปด้วยดี 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ 4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลหน้าที่เจ้าอาวาสดังกล่าวมานี้เป็นหน้าที่โดยภาพรวมลักษณะอย่างกว้างๆ มิได้ชี้ชัดถึงวิธีปฏิบัติแต่อย่างใด เพราะวิธีปฏิบัตินั้นได้กำหนด หรือจะกำหนดไว้ในกิจการประเภทรูปแบบ แต่พอกำหนดได้โดยลักษณะงานเป็น คือ หน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ดังนี้ 1) บำรุงรักษาวัดให้เป็นไปด้วยดี 2) จัดกิจการของวัดให้เป็นไปด้วยดี 3) จัดศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

การบำรุงรักษาวัด คือ การก่อสร้างการบูรณปฏิสังขรณ์ การปรับปรุงตกแต่งการกำหนดแบบแปลนแผนผังซึ่งล้วนแต่เป็นงานที่ต้องทำด้วยแรงงาน แรงงาน และแรงความคิดอันเป็นส่วนสร้างสรรค์ และเสริมสร้างส่วนที่เป็นวัตถุให้ปรากฏเป็นรูปธรรมศาสนสถาน และศาสนวัตถุของวัดว่าอารามต่างๆ ได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้เป็นไปด้วยดีด้วยหน้าที่ของเจ้าอาวาสคือการจัดการกิจการของวัด คือ การจัดการกิจการของวัดตามหน้าที่ผู้ปกครองวัดและหน้าที่จัดการแทนวัดในฐานะผู้แทนนิติบุคคลกิจการของวัดโดยซึ่งหมายถึงกิจการ 5 ประเภท คือ การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคซึ่งวิธีปฏิบัตินั้นมหาเถรสมาคมได้กำหนดขึ้นหรือที่จะกำหนดขึ้นในกาลต่อไปหรือที่ต้องปฏิบัติตามจารีตประเพณีอันดีงามส่วนกิจการที่ต้องจัดการแทนวัดในฐานะผู้แทนเช่น การรับทรัพย์สินการอรรถคดีกิจการเหล่านี้เจ้าอาวาสจะต้องจัดการให้เป็นไปด้วยดี คือ เป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบแบบแผนหรือจารีตว่าด้วยเรื่องนั้นการจัดการศาสนสมบัติ หมายถึง การดูแล และรักษาการใช้จ่ายการจัดหาทรัพย์สินของวัดตลอดจนการบัญชีทั้งที่เป็นศาสนวัตถุศาสนสถาน และศาสนสมบัติของวัดที่ตนเป็นเจ้าอาวาสให้เป็นไปด้วยดีคือให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงหน้าที่ในการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ในวัด

1. ปกครองบรรพชิต และคฤหัสถ์ในวัด หมายถึง การบริหารจัดการและกำกับดูแลพระภิกษุสามเณร (บรรพชิต) และฆราวาสหรือประชาชนที่เกี่ยวข้องกับวัด (คฤหัสถ์) ให้ดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ในวัดอย่างถูกต้อง มีระเบียบ และสอดคล้องกับพระธรรมวินัย กฎหมาย รวมถึงประเพณีและข้อปฏิบัติของวัด

2. สอดส่องบรรพชิตและคฤหัสถ์ในการปกครองวัด ได้ให้ความหมายว่าการสอดส่องได้แก่ การตรวจสอบตราและดูแลการปฏิบัติตนของบรรพชิตและคฤหัสถ์ในวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดีที่ดีในการควบคุมให้ปฏิบัติตามธรรมวินัยกฎหมายและกฎหมายมหาเถรสมาคมเพื่อเจริญรุ่งเรืองของวัด

และพระการควบคุมและคุ้มครองบรรพชิตและคฤหัสถ์จากภัยอันตรายทั้งวัดที่เปรียบเหมือนแม่ไก่ ขยายปีกปกป้องลูกให้ปลอดภัย (พระมหาบุญมี ปุณฺณโกโธม (พ.ศ. 2564)

จากด้านการปกครองภายในวัดสรุปได้ว่า การปกครองภายในวัดคือการควบคุมดูแล และส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์อยู่ร่วมกันในวัดอย่างเรียบร้อยถูกต้องตามพระธรรมวินัย กฎหมาย และระเบียบของคณะสงฆ์รวมถึงการระงับข้อพิพาทการลงโทษและการชี้แนะการปฏิบัติหน้าที่โดยเน้นความเรียบร้อยความสงบ และความเจริญรุ่งเรืองของวัดและพระศาสนา

ตารางแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายตั้งอยู่บนพื้นฐานของพระธรรมวินัยและระบบการบริหารแบบลำดับชั้นตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และฉบับแก้ไข ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานด้านต่างๆ ผู้วิจัยได้ศึกษางานของนักวิจัยและนักวิชาการจำนวน 5 ท่าน เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ซึ่งเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องเนื่องจากสะท้อนความซับซ้อนและความหลากหลายในการบริหารจัดการสถาบันศาสนาในสังคมไทย จากการสังเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้จัดทำองค์ประกอบ 6 ด้าน และนำไปพัฒนาประเด็นคำถามสำหรับแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ประเด็นคำถามสำหรับแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ
1. ด้านการปกครอง	การปกครอง หมายถึง การบริหารจัดการและกำกับดูแลคณะสงฆ์ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยยึดพระธรรมวินัยและกฎหมายเป็นหลัก มีโครงสร้างรวมอำนาจส่วนกลางควบคู่กับการกระจายหน้าที่ภายใน มุ่งรักษาความสงบเรียบร้อย ปรับปรุงโครงสร้างให้ทันสมัย บริหารศาสนสมบัติอย่างโปร่งใส และเปิดโอกาสให้พระภิกษุผู้เหมาะสมเข้ามามีส่วนร่วม
ประเด็นข้อสอบถาม	1) คณะสงฆ์มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและชัดเจนตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย 2) การแบ่งหน้าที่และอำนาจภายในคณะสงฆ์มีความเหมาะสมและเป็นธรรม 3) คณะสงฆ์สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) โครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์มีการปรับปรุงให้ทันสมัยและตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน 5) การบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ
ประเด็นสัมภาษณ์	การบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้
2. ด้านศาสนศึกษา	การศาสนศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมพระพุทธศาสนา มุ่งให้พระภิกษุสามเณรเรียนทั้งพระปริยัติธรรมและการศึกษาสามัญควบคู่กัน เพื่อให้มีความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม สามารถทำหน้าที่ทางศาสนาได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีการสนับสนุนจากเจ้าอาวาส ครู ผู้บริหาร และภาครัฐพร้อมทั้งใช้ทั้งการเรียนแบบดั้งเดิม การปฏิบัติจริง และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาศักยภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม
ประเด็นข้อสอบถาม	6) พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมให้เรียน พระปริยัติธรรมอย่างต่อเนื่องและครบถ้วน 7) การศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม 8) พระภิกษุสามเณรได้รับการสนับสนุนให้เรียน การศึกษาสามัญ ควบคู่ไปกับการศึกษาทางธรรม 9) เจ้าอาวาส ครู และผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริม การศึกษาของพระภิกษุสามเณรอย่างชัดเจน 10) การศึกษาถูกออกแบบให้ใช้การเรียนแบบดั้งเดิมร่วมกับการปฏิบัติจริง
ประเด็นสัมภาษณ์	การศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม
3. ด้านการเผยแผ่	การเผยแผ่ หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดหลักธรรมผ่านการเทศนา การอบรม การใช้สื่อสมัยใหม่ และกิจกรรมชุมชน มุ่งให้ผู้คนเข้าใจ นำไปปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง พระสงฆ์และผู้เผยแผ่ต้องมีความรู้และทักษะ สื่อสารที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมีความต่อเนื่อง โปร่งใส และน่าเชื่อถือพร้อมทั้งเชื่อมโยงธรรมะกับชีวิตประจำวันส่งเสริม คุณภาพชีวิตและสังคม และพัฒนาพระสงฆ์ให้เป็นผู้นำด้านธรรมะในระยะยาว
ประเด็นข้อสอบถาม	11) พระสงฆ์หรือผู้เผยแผ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่ถ่ายทอดให้ผู้คนได้ชัดเจน

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ
	12) การเผยแพร่ธรรมะมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการจัดกิจกรรมต่างๆ 13) การเผยแพร่สามารถเชื่อมโยงธรรมะเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม 14) ผู้เผยแผ่มีทักษะการสื่อสารที่ช่วยให้ผู้คนเข้าใจง่ายและสนใจเข้าร่วมกิจกรรม 15) การเผยแพร่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว
ประเด็นสัมภาษณ์	การเผยแพร่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว
4. ด้าน สาธารณูปการ	การสาธารณูปการ หมายถึง การสร้างบำรุง และพัฒนาสิ่งสาธารณะและศาสนสถาน เช่น วัด ศาลา ถนน คลอง และพื้นที่ส่วนกลางเพื่ออำนวยความสะดวกและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ควบคู่กับการส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรม โดยเน้นความร่วมมือระหว่างวัดกับชุมชน การบริหารจัดการที่โปร่งใส ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า และออกแบบอย่างเรียบง่ายเหมาะสม เพื่อให้วัดเป็นทั้งศูนย์กลางทางศาสนาและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
ประเด็นข้อสอบถาม	16) การพัฒนาสาธารณูปโภคของวัดช่วยอำนวยความสะดวกและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน 17) วัดมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชน 18) วัดสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง 19) การบริหารจัดการทรัพยากรของวัดมีความโปร่งใสและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 20) การออกแบบและจัดการวัดมีความเรียบง่ายเหมาะสม และตอบสนองการใช้งานจริง
ประเด็นสัมภาษณ์	การบริหารจัดการทรัพยากรของวัดมีความโปร่งใสและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ
5. ด้านศึกษา สงเคราะห์	การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส ไม่ว่าจะเป็นเยาวชน พระภิกษุ หรือสามเณร ทั้งด้านทุน อุปกรณ์ สื่อการเรียน และสภาพแวดล้อม พร้อมกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีความรู้ ความสามารถ และสามารถพึ่งพาตนเอง รวมทั้งทำประโยชน์ต่อสังคม
ประเด็นข้อสอบถาม	21) การจัดหาอุปกรณ์การเรียนและสื่อการเรียนที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน 22) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน 23) การศึกษาสงเคราะห์ช่วยส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน 24) การศึกษาสงเคราะห์ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิต 25) ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้และความสามารถ
ประเด็นสัมภาษณ์	สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน
6. ด้านสาธารณ สงเคราะห์	การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและชุมชน ทั้งด้านวัตถุและจิตใจมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนอย่างยั่งยืน เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมคุณธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การแก้ไขปัญหาสังคมการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสนับสนุนการศึกษา อาชีพ สุขภาพ และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม
ประเด็นข้อสอบถาม	1) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพชีวิตประชาชน 2) มีส่วนร่วมในการกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือการพัฒนาชุมชน 3) การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง 4) การพัฒนาหมู่บ้านหรือพื้นที่สาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของการสาธารณสงเคราะห์ที่มีประโยชน์ 5) การช่วยเหลือด้านสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชนมีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชน

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ
ประเด็นสัมภาษณ์	การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง

2.4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) วิจัยชื่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1.ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนมอยู่ในระดับมาก 2.ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนมที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งต่างกันโดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสาธารณสงเคราะห์มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสมีความคิดเห็นมากกว่าพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะ ด้านศาสนศึกษาและด้านสาธารณูปการมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสมีความคิดเห็นมากกว่าพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะ 3.ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนมจำแนกตามนิยามที่สังกัดโดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านศาสนศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมหานิกายมีความคิดเห็นมากกว่าธรรมยุติกนิกาย 4.ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนมตามความคิดเห็นของเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาสที่มีพรรษาต่างกันโดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสาธารณสงเคราะห์มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5.ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนมจำแนกตามวุฒิการศึกษานักธรรมโดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน 6.ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนมจำแนกตามวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมโดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสาธารณสงเคราะห์มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 7.การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์

พระมหาสมยศ กลฺยาณกิตติ (มานะคงคา) (2563) วิจัยชื่อ อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลของคณะสงฆ์จังหวัด สกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการบริหารกิจการ คณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความร่วมมือ และด้านหลักความโปร่งใส มีอิทธิพล

ต่อประสิทธิผลการบริหาร กิจกรรมคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ด้านหลักความ รับผิดชอบ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารกิจกรรมคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านหลักนิติธรรม มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิผลการบริหาร กิจกรรมคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการบริหารกิจกรรม คณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม และด้าน หลักความคุ้มค่า ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล การบริหารกิจกรรมคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลการบริหาร กิจกรรมคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 63.60 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมคณะสงฆ์ ตามหลักธรรมาภิบาลและ ประสิทธิผลการบริหารกิจกรรมคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร ได้แก่ ควรมีการ กำหนด กฎระเบียบที่รัดกุมเกี่ยวกับการดูแลศาสนสมบัติของวัดตามกฎหมายของสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติอย่างเคร่งครัด ควรเปิดโอกาสให้พระภิกษุผู้มีความรู้ ความสามารถตั้งใจ ทำงาน และมีคุณสมบัติเหมาะสม เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง คณะสงฆ์และดำรงตำแหน่งเป็น ผู้ปกครองในระดับต่างๆ รัฐบาลควรให้ทุนการศึกษาแก่ พระภิกษุสามเณรเพื่อเป็นการส่งเสริม การศึกษาให้สูงขึ้น พระสงฆ์ควรพัฒนาตนให้มี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรมอยู่เสมอ และ ควรส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางใน การพัฒนาชุมชน และเป็นศูนย์รวมในการสร้างสามัคคีในชุมชน

พัชรี พรหมเสน และ สหทัยา วิเศษ และ สมยศ ปัญญามาก (2567) วิจัยเรื่องการพัฒนา บทบาทของพระวินยาริการเพื่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ ในจังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า ระบบการบริหารคณะสงฆ์ของพระพุทธเจ้ายัตพระธรรมวินัยเป็นหลัก คือระบบวินัยและระบบ ธรรม ด้านการปกครองใช้หลักการกระจายอำนาจสำหรับการปกครอง ด้านการศึกษา ต้องศึกษาและ ปฏิบัติอยู่กับอาจารย์อย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 5 ปี ด้านการสงเคราะห์ ใช้หลักการบำเพ็ญประโยชน์ต่อ ตนเองและสาธารณชนด้วยหลักธรรมและวัตถุ การเผยแผ่ใช้หลักการเข้าถึงบุคคล สังคมและชุมชน และด้านสาธารณูปการ การสร้างวัดที่เรียบง่ายเหมาะสมแก่การศึกษาและปฏิบัติ การบริหารกิจกรรม คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายของอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปัจจุบันแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ใช้พระธรรมวินัย และมีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ มติของมหาเถรสมาคมเป็น หลักสนับสนุน เกิดการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน และการบริหารกิจกรรมคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายในอนาคตของอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ควรปฏิรูปโครงสร้างการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ ได้แก่ ควรลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและการสร้างกฎระเบียบให้ง่ายขึ้น กำหนดให้มีการ ฝึกอบรมด้านพระพุทธศาสนาทุกระดับชั้น ตั้งแต่เด็กถึงผู้ใหญ่อย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง กำหนดฝึกอบรม ศฤกษณ์ที่มีอายุครบ 20 ปี ทุกคน ไม่ต่ำกว่า 3 วัน ใน 1 ปี คณะสงฆ์จัดงบประมาณร่วมกันเพื่อสร้าง ถ้าวรวัตถุและบูรณวัตถุที่ขาดแคลน และการจัดทำประกันชีวิตให้กับพระภิกษุและการจัดตั้งกองทุน สำหรับช่วยเหลือประชาชนทั่วไปกรณีฉุกเฉิน

นายเทพอมร ประยูรชาญ (2566) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการจัดทำบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนสาต อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลขุนสาต อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (2) ระดับประสิทธิผลการจัดทำบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนสาต อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการดำเนินการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการดำเนินการให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการจัดทำบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนสาต อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

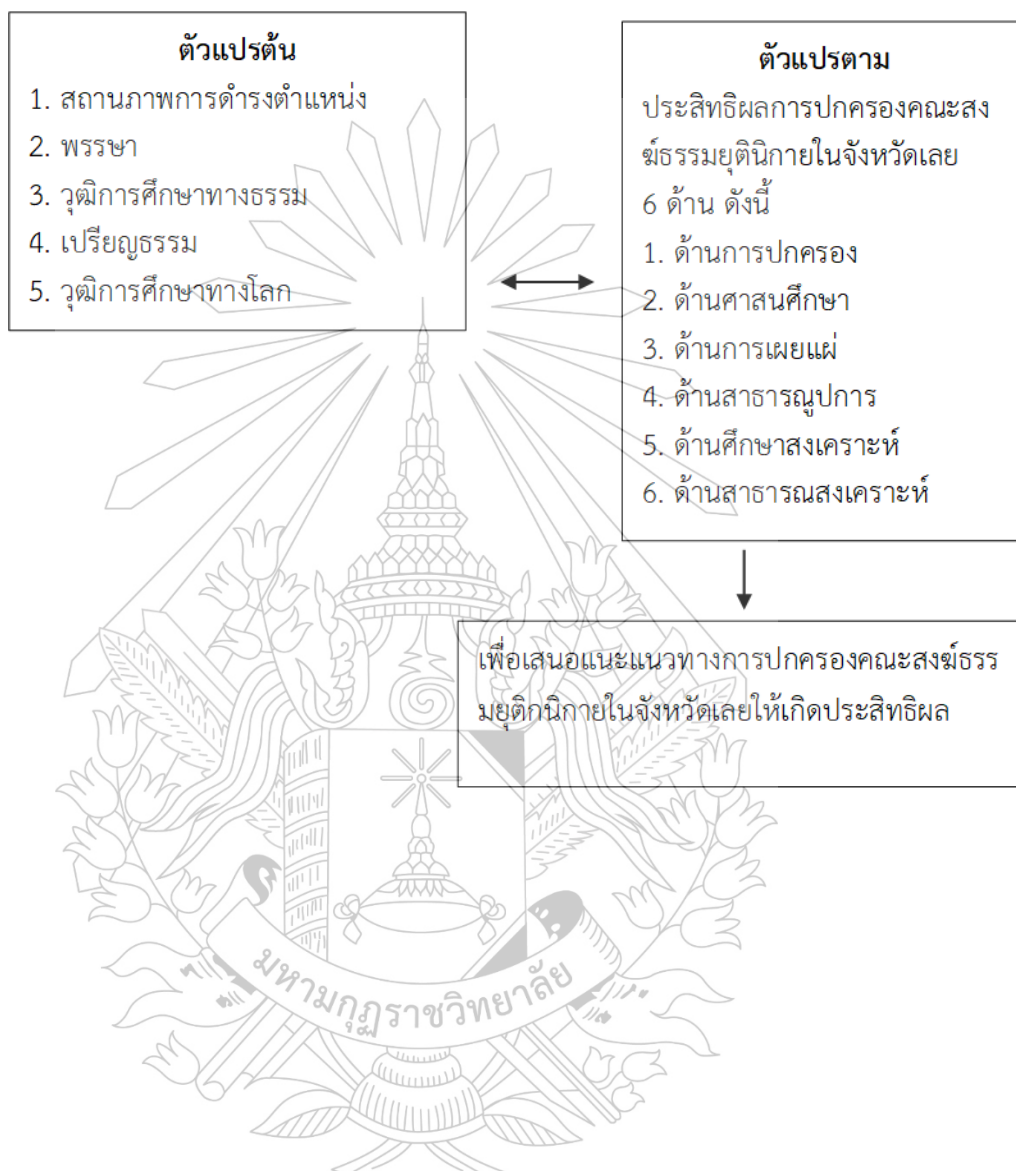
พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) วิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตการปกครอง จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยบทบาทพระสังฆาธิการอยู่ในระดับสูงสุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการศึกษาสงเคราะห์ การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทพระสังฆาธิการต่อการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุตโดยรวมจำแนกตามอายุ พรรษา ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5. กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

รูปภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย มหาภูมิบาล
วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้
วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างซึ่ง
เป็นพระภิกษุคณะธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยจำนวน 316 รูป และเชิงคุณภาพ (Qualitative
Research) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)
กลุ่มเป้าหมายพระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางการปกครอง จำนวน 8 รูปแล้วนำมาวิเคราะห์ดังนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ
- 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย เป็นการศึกษา
ที่มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจระบบการปกครองคณะสงฆ์และบทบาทของพระสงฆ์ต่อสังคม
ท้องถิ่นในปัจจุบัน การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายมีลักษณะเป็นระบบรวมศูนย์ แต่มีการ
กระจายอำนาจบางส่วนไปยังเจ้าคณะระดับพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน การวิจัยใน
ครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปกครอง รวมถึงการเสนอแนะแนวทางการ
พัฒนาประสิทธิภาพให้เกิดความยั่งยืน

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

1. วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่ม
ตัวอย่างซึ่งเป็นพระภิกษุคณะธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยจำนวน 316 รูปเพื่อวัดระดับประสิทธิภาพ
การปกครองและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปกครอง โดยใช้สถิติ
ในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

2. เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กลุ่มเป้าหมายพระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางการปกครอง จำนวน 8 รูป เพื่อทำความเข้าใจบริบทเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาท การบริหารจัดการ และความท้าทายที่พระสงฆ์ประสบอยู่ในพื้นที่จังหวัดเลย

การประสานวิธีวิจัยทั้งสองรูปแบบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงตัวเลขและเชิงบริบทเชิงลึก ทำให้สามารถตีความผลการวิจัยได้อย่างครบถ้วน ช่วยให้สามารถเสนอแนะแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม

3.2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจังหวัดเลย มีจำนวน 1,514 รูป

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจังหวัดเลย จำนวน 316 รูป ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)

3. กลุ่มเป้าหมาย (Target group) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายจังหวัดเลย จำนวน 8 รูป

3.3. วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีขั้นตอน เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรเป้าหมายอย่างเหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + (n)(e^2)}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

E คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง = 0.05

$$\text{แทนค่าสูตรด้วย } n = \frac{1514}{1+(1514)(0.05^2)}$$

ดังนั้น การแบ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 316 คน

$$n1 = \frac{N_i}{N}$$

โดย $n1$ = จำนวนตัวอย่างโดยแบ่งตามสัดส่วนประชาชน

$N1$ = จำนวนประชาชนในแต่ละชุมชน

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชาชนทั้งหมด

ตารางที่ 3.1 แสดงการหาค่าคำนวณ

เขตการปกครอง (สถานที่)	รูป (คน) N	วิธีการหาสัดส่วน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)
อำเภอเมืองเลย	224	$\frac{224 \times 316}{1514}$	47
อำเภอภูกระดึง	43	$\frac{43 \times 316}{1514}$	9
อำเภอวังสะพุง	349	$\frac{349 \times 316}{1514}$	73
อำเภอปากชม	194	$\frac{194 \times 316}{1514}$	40
อำเภอนาดัง	97	$\frac{97 \times 316}{1514}$	20
อำเภอหนองหิน	155	$\frac{155 \times 316}{1514}$	32
อำเภอเอราวัณ	116	$\frac{116 \times 316}{1514}$	24
อำเภอผาขาว	94	$\frac{94 \times 316}{1514}$	20
อำเภอภูหลวง	74	$\frac{74 \times 316}{1514}$	15
อำเภอภูเรือ	75	$\frac{75 \times 316}{1514}$	16
อำเภอด่านซ้าย	93	$\frac{93 \times 316}{1514}$	19
รวม	1514		316

3.4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท 1. แบบสอบถาม 2. แบบสัมภาษณ์

3.4.1 แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบรายการ จำแนกเป็น สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม เปรียญธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกายในจังหวัดเลยซึ่ง จำแนกออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การเผยแผ่ 4) การสาธารณูปการ 5) การศึกษาสงเคราะห์ 6) การสาธารณสงเคราะห์

ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการสร้าง ของลิเคิร์ต (Likert's 5 Rating Scale) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง / 4 = เห็นด้วย / 3 = ปานกลาง / 2 = ไม่เห็นด้วย / 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

3.4.2 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ (ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ) ข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกายในจังหวัดเลยซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การเผยแผ่ 4) การสาธารณูปการ 5) การศึกษาสงเคราะห์ 6) การสาธารณสงเคราะห์

วิธีการประเมินข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1. การบันทึกข้อมูล บันทึกเสียง (ถ้าได้รับอนุญาต) จัดบันทึกคำตอบ
2. การถอดความ (Transcription) แปลงคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาเป็นข้อความเต็ม
3. การจัดหมวดหมู่ (Coding) อ่านคำตอบ แล้วหาประเด็นสำคัญ (Key points)
4. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปว่า คำตอบส่วนใหญ่ของผู้ให้สัมภาษณ์เห็นพ้องกันเรื่องใด
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เปรียบเทียบคำตอบกับกรอบแนวคิด/วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Triangulation) เช่น แบบสอบถาม และใช้การสอบทานจากผู้ให้สัมภาษณ์ (Member check) เพื่อยืนยันความถูกต้อง

3.5. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถาม ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

- 1 ศึกษาตำรา คู่มือ วารสาร วิทยุ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2 กำหนดประเด็นต่างๆ ที่ต้องการทราบเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย เพื่อนำไปใช้ในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม
- 3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ
- 4 สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยตอนที่ ตอนที่ (1) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบรายการ จำแนกเป็น สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษา ทางธรรม เปรียญธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก ตอนที่ (2) สอบถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ด้าน
- 5 สร้างแบบสอบถาม แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณาตรวจสอบประเด็นต่างๆ ตลอดจนความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข
- 6 แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรง ทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหา และสำนวนภาษา จำนวน 3 ท่าน

การสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ด้าน

1. สร้างแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณาตรวจสอบประเด็นต่างๆ ตลอดจนความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข
2. แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรง ทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหา และสำนวนภาษา จำนวน 3 ท่าน

1. รศ.ดร. ภาสกร ดอกจันทร์ วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก Ph.D. (Social Science),ปริญญาโท ศศ.ม. (รัฐศาสตร์), ปริญญาตรี ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม

2. ผศ.ดร. ศตวรรษ สงกาพันธ์ วุฒิการศึกษา รป.บ. (รัฐประศาสนศาสตร), ศน. ม.(รัฐศาสตร์), พร.ด. รัฐศาสตร์) สังกัดวิทยาลัยสงฆ์เลย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) วิทยาลัยสงฆ์เลย

3. ผศ.ดร. วรเชษฐ์ ไทอิน วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก ร.ด. (รัฐศาสตร์), ปริญญาโท รป.ม.(รัฐประศาสนศาสตร) ปริญญาตรี ศษ.บ.(สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectivity Congruence : IOC) ของแบบทดสอบตามสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 30 คำถาม

3.6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire)

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความคิดเห็นและรับรู้ของผู้ตอบเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะสงฆ์ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การเผยแผ่ 4) การสาธารณูปการ 5) การศึกษาสงเคราะห์ 6) การสาธารณสงเคราะห์

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม เปรียญธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก

2. ออกแบบแบบสอบถามใช้ คำถามปิด (Likert Scale 5 ระดับ เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย) จัดแบ่งตาม 6 ด้าน

3. เก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามทั้ง รูปแบบกระดาษ และ ออนไลน์ ระยะเวลาและวิธีส่งคืนชัดเจน

4. บันทึกและจัดเก็บข้อมูล ตรวจสอบความครบถ้วน เข้ารหัสข้อมูลและจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ตามด้าน

3.6.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ (Interview)

วัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคณะสงฆ์ และชุมชน

1. กำหนดกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกเป็น สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษา ทางธรรม เปரியุทธธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก

2. ออกแบบคำถามสัมภาษณ์ เป็น คำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions)

3. เตรียมการสัมภาษณ์ กำหนดวัน เวลา และสถานที่และขออนุญาตบันทึกเสียงหรือจดบันทึก

4. ดำเนินการสัมภาษณ์ เริ่มด้วยการอธิบายวัตถุประสงค์และสร้างความไว้วางใจและให้ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าอย่างอิสระ และถามต่อเนื่องเพื่อเจาะลึกข้อมูล

5. บันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล บันทึกเป็นข้อความ จัดหมวดหมู่ตาม 6 ด้าน และสรุปประเด็นสำคัญและความคิดเห็นเด่น

3.7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากที่ได้รวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

3.7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Quantitative Analysis)

วัตถุประสงค์ เพื่อวัดระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ใน 6 ด้าน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการปกครอง

1. สถิติพื้นฐานใช้ในการอธิบายถึงคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากร ที่ศึกษา สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำมาวิเคราะห์เพื่อตอบจุดประสงค์ข้อที่ 1

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ - ทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคล กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ใช้ค่า ไคส-แควร์ (Chi-Square) วิเคราะห์เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 และสมมติฐานข้อที่ 1 ของการวิจัย

โดยใช้ค่าบรรยายเกณฑ์การแปลความหมายของการแปลผลเฉลี่ยที่ใช้แบบสอบถามมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.01-1.50 หมายถึง ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในระดับน้อยที่สุด

3.7.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ (Qualitative Analysis)

วัตถุประสงค์ เพื่อเข้าใจบริบทเชิงลึก บทบาท และความท้าทายของการปกครองคณะสงฆ์

1. การถอดความ (Transcription) แปลงข้อมูลเสียงหรือบันทึกเป็นข้อความทั้งหมด
2. การจัดหมวดหมู่ (Coding) อ่านคำตอบทั้งหมดและหาประเด็นสำคัญ (Key points) และจัดเป็นรหัสหมวดหมู่ตาม 6 ด้าน
3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปความเห็นและความคิดเห็นเด่นในแต่ละด้านและระบุความเห็นที่ตรงกันหรือแตกต่างกันของผู้ให้สัมภาษณ์
4. การสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) เปรียบเทียบคำตอบกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและสรุปเป็นข้อค้นพบและแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการปกครอง
5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ใช้การตรวจสอบแบบ Triangulation เปรียบเทียบข้อมูลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์

3.8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพรรณนาข้อค้นพบจากการวิจัย และทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดย แยกสถิติออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่

1. สถิติพื้นฐานใช้ในการอธิบายถึงคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากร

ที่ศึกษา สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำมาวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การเผยแผ่ 4) การสาธารณูปการ 5) การศึกษาสงเคราะห์ 6) การสาธารณสงเคราะห์

การทดสอบความสัมพันธ์ ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

โดยใช้สูตรการหาร้อยละเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

$$P = \text{ค่าร้อยละ}$$

$$F = \text{ค่าความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ}$$

$$N = \text{จำนวนความถี่ทั้งหมด}$$

การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{f}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\frac{\sum R}{N} = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม}$$

$$N = \text{จำนวนคะแนนในกลุ่ม}$$

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร ดังนี้

$$S = \frac{\sum (x - \bar{X})^2}{N - 1}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = คะแนนแต่ละตัว

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

N = จำนวนคะแนนในกลุ่ม

Σ = ผลรวม

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

- ความสัมพันธ์

- ทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการปกครองคณะ

สงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ใช้ค่า ไคส-แควร์ (Chi-Square) วิเคราะห์เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพระภิกษุคณะธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยจำนวน 316 รูป และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กลุ่มเป้าหมายพระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางการปกครอง จำนวน 8 รูป แล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผลโดยผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย
- 4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย
- 4.5 ข้อเสนอแนะแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิดประสิทธิผล

4.1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความเข้าใจตรงกัน และมีความสะดวก ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทนค่าสถิติและตัวแปรต่างๆ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

n	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - Distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F - Distribution

sig	แทน ค่าความน่าจะเป็นที่สำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ (significant)
Cramer's v	แทน ระดับความสัมพันธ์ในการวัดตัวแปรมาตรฐานบัญญัติ
Somers'd	แทน ระดับความสัมพันธ์ในการวัดตัวแปรมาตราเรียงลำดับ
χ^2	แทน ค่าสถิติการทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square test)
r	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
p	แทน ค่าความน่าจะเป็นที่สำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ

4.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่ง สถานภาพการดำรงตำแหน่ง คือ พระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่ง พระภิกษุสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง พรรษา คือ น้อยกว่า 10 พรรษา 10-20 พรรษา มากกว่า 20 พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม คือ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท นักธรรมชั้นเอก เปรียญธรรม คือ ได้ ไม่ได้ วุฒิการศึกษาทางโลก คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (รูป)	ร้อยละ
1. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง	1.1 พระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่ง	40	12.7
	1.2 พระภิกษุสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง	276	87.3
	รวม	316	100.00
2. พรรษา	2.1 น้อยกว่า 10 พรรษา	223	70.6
	2.2 10-20 พรรษา	60	19
	2.3 มากกว่า 20 พรรษา	33	10.4
	โดยรวม	316	100.00
3. วุฒิการศึกษาทางธรรม	3.1 นักธรรมชั้นตรี	76	24.1
	3.2 นักธรรมชั้นโท	90	28.5
	3.3 นักธรรมชั้นเอก	150	47.5
	โดยรวม	316	100.00

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (รูป)	ร้อยละ
4. เปรียบุธรรม	4.1 ได้	61	19.3
	4.2 ไม่ได้	255	80.7
	โดยรวม	316	100.00
5. วุฒิการศึษาทางโลก	5.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	130	41.1
	5.2 ปริญญาตรี	169	53.5
	5.3 สูงกว่าปริญญาตรี	17	5.4
	โดยรวม	316	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่ง จำนวน 40 รูป คิดเป็นร้อยละ 12.7 และพระภิกษุสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง จำนวน 276 รูป คิดเป็นร้อยละ 87.3 พรรษา พระภิกษุสงฆ์ที่มีพรรษาน้อยกว่า 10 พรรษา จำนวน 223 รูป คิดเป็นร้อยละ 70.6 มีพรรษา 10-20 พรรษา จำนวน 60 รูป (คิดเป็นร้อยละ 19.0%) และมีพรรษามากกว่า 20 พรรษา จำนวน 33 รูป คิดเป็นร้อยละ 10.4 วุฒิการศึษาทางธรรม นักธรรมชั้นตรี จำนวน 76 รูป คิดเป็นร้อยละ 24.1 นักธรรมชั้นโท จำนวน 90 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.5 และนักธรรมชั้นเอก จำนวน 150 รูป คิดเป็นร้อยละ 47.5 เปรียบุธรรมพระภิกษุสงฆ์ที่สอบได้เปรียบเทียบุธรรม จำนวน 61 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.3 และพระภิกษุสงฆ์ที่ไม่ได้เปรียบเทียบุธรรม จำนวน 255 รูป คิดเป็นร้อยละ 80.7 วุฒิการศึษาทางโลก พระภิกษุสงฆ์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 130 รูป คิดเป็นร้อยละ 41.1 ระดับปริญญาตรี จำนวน 169 รูป คิดเป็นร้อยละ 53.5 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 รูป คิดเป็นร้อยละ 5.4% ตามลำดับ

4.3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

การวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย จำแนกตาม การปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณสงเคราะห์ ดังนี้

4.3.1 การวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ตารางที่ 4.2 ภาพรวมประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์

ข้อ	ประสิทธิผลการปกครอง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
-----	---------------------	-----------	------	-------	--------

คณะสงฆ์					
1	การปกครอง	4.18	0.46	มาก	6
2	การศาสนศึกษา	4.19	0.48	มาก	5
3	การเผยแผ่	4.19	0.49	มาก	4
4	การสาธารณูปการ	4.22	0.51	มาก	3
5	การศึกษาสงเคราะห์	4.23	0.49	มาก	2
6	การสาธารณสงเคราะห์	4.26	0.49	มาก	1
โดยรวม		4.21	0.40	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 6 การสาธารณสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.49) และด้านที่น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 การปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.46) ตามลำดับ

4.3.2 การวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยทั้ง 6 ด้าน

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการปกครอง

ข้อ	ด้านการปกครอง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	คณะสงฆ์มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและชัดเจนตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย	4.30	0.67	มาก	1
2	การแบ่งหน้าที่และอำนาจภายในคณะสงฆ์มีความเหมาะสมและเป็นธรรม	4.15	0.73	มาก	4
3	คณะสงฆ์สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.15	0.83	มาก	3

4	โครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์มีการปรับปรุงให้ทันสมัยและตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน	4.16	0.85	มาก	2
5	การบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้	4.12	0.86	มาก	5
โดยรวม		4.18	0.46	มาก	

ตารางที่ 4.3 พบว่า ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการปกครอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.46) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ด้านคณะสงฆ์มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและชัดเจนตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.67) รองลงมา คือ ข้อที่ 4 ด้านโครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์มีการปรับปรุงให้ทันสมัยและตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.85) และน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 ด้านการบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.86) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการศาสนศึกษา

ข้อ	ด้านการศาสนศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมให้เรียนพระปริยัติธรรม อย่างต่อเนื่องและครบถ้วน	4.20	0.79	มาก	2
2	การศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม	4.16	0.82	มาก	5
3	พระภิกษุสามเณรได้รับการสนับสนุนให้เรียนการศึกษาสามัญ ควบคู่ไปกับการศึกษาทางธรรม	4.27	0.79	มาก	1
4	เจ้าอาวาส ครู และผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา ของพระภิกษุสามเณรอย่างชัดเจน	4.17	0.83	มาก	4
5	การศึกษาถูกออกแบบให้ใช้ การเรียนแบบดั้งเดิม ร่วมกับการปฏิบัติจริง	4.17	0.84	มาก	3

โดยรวม	4.19	0.48	มาก
--------	------	------	-----

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.48) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 ด้านพระภิกษุสามเณรได้รับการสนับสนุนให้เรียน การศึกษาสามัญ ควบคู่ไปกับการศึกษาทางธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.47) รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ด้านพระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมให้เรียน พระปริยัติธรรม อย่างต่อเนื่องและครบถ้วน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.79) น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 ด้านการศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.82) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยด้านการเผยแผ่

ข้อ	ด้านการเผยแผ่	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	พระสงฆ์หรือผู้เผยแผ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่ถ่ายทอดให้ผู้คนได้ชัดเจน	4.19	0.84	มาก	3
2	การเผยแผ่ธรรมะมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการจัดกิจกรรมต่างๆ	4.22	0.79	มาก	1
3	การเผยแผ่สามารถเชื่อมโยงธรรมะเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม	4.20	0.80	มาก	2
4	ผู้เผยแผ่มีทักษะการสื่อสารที่ช่วยให้ผู้คนเข้าใจง่ายและสนใจเข้าร่วมกิจกรรม	4.18	0.81	มาก	4
5	การเผยแผ่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว	4.14	0.86	มาก	5
โดยรวม		4.19	0.49	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการเผยแผ่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.49) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 ด้านการเผยแผ่ธรรมะมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการจัดกิจกรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.79) รองลงมา คือ ข้อที่ 3 ด้านการเผยแผ่สามารถเชื่อมโยงธรรมะ

เข้ากับชีวิตประจำวันของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.80) น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 ด้านการเผยแพร่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.86) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยด้าน การสาธารณูปการ

ข้อ	ด้านการสาธารณูปการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การพัฒนาสาธารณูปโภคของวัดช่วยอำนวยความสะดวกและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน	4.26	0.83	มาก	1
2	วัดมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชน	4.20	0.87	มาก	3
3	วัดสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง	4.19	0.85	มาก	4
4	การบริหารจัดการทรัพยากรของวัดมีความโปร่งใสและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	4.19	0.87	มาก	5
5	การออกแบบและจัดการวัดมีความเรียบง่ายเหมาะสม และตอบสนองการใช้งานจริง	4.26	0.79	มาก	2
โดยรวม		4.22	0.51	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยด้านการสาธารณูปการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.51) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคของวัดช่วยอำนวยความสะดวกและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.83) รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ด้านการออกแบบและจัดการวัดมีความเรียบง่าย เหมาะสม และตอบสนองการใช้งานจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.79) น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 4 ด้านวัดสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายใน
จังหวัดเลยด้านการศึกษาสงเคราะห์

ข้อ	การศึกษาสงเคราะห์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	มีการจัดหาอุปกรณ์การเรียนและสื่อการเรียนที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน	4.24	0.82	มาก	2
2	สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน	4.19	0.79	มาก	5
3	การศึกษาสงเคราะห์ช่วยส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน	4.28	0.81	มาก	1
4	การศึกษาสงเคราะห์ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง	4.23	0.85	มาก	3
5	ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้และความสามารถ	4.23	0.77	มาก	4
โดยรวม		4.23	0.49	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยด้านการศึกษาสงเคราะห์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.49) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ช่วยส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.81) รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ด้านมีการจัดหาอุปกรณ์การเรียนและสื่อการเรียนที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.82) น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.79) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายใน
จังหวัดเลยด้านการสาธารณสงเคราะห์

ข้อ	ด้านการสาธารณสงเคราะห์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญต่อคุณภาพชีวิตประชาชน	4.29	0.78	มาก	2

2	มีส่วนร่วมในการกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือการพัฒนาชุมชน	4.28	0.78	มาก	3
3	การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง	4.15	0.89	มาก	5
4	การพัฒนาหมู่บ้านหรือพื้นที่สาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของการสาธารณสงเคราะห์ที่มีประโยชน์	4.23	0.83	มาก	4
5	การช่วยเหลือด้านสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชนมีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชน	4.35	0.78	มาก	1
โดยรวม		4.26	0.49	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.49) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 5 การช่วยเหลือด้านสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชนมีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.78) รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพชีวิตประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.78) น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 3 ด้านการสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.89) ตามลำดับ

4.4.ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ของพระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษา ทางธรรม เปรียญธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก

4.4.1 ภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ตารางที่ 4.9 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง
----------------------------	-----------------------

	พระภิกษุสงฆ์ที่มี ตำแหน่ง	พระภิกษุสงฆ์ที่ ไม่มีตำแหน่ง	รวม
น้อย	0	1	1
ปานกลาง	0	1	1
มาก	34	202	236
มากที่สุด	6	72	78
โดยรวม	40	276	316

$$\chi^2 = 2.682$$

$$\text{Sig} = 0.443$$

จากตารางที่ 4.9 พบว่าความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.10 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ด้านการปกครอง

ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง		สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		รวม
		พระภิกษุสงฆ์ที่มี ตำแหน่ง	พระภิกษุสงฆ์ที่ ไม่มีตำแหน่ง	
น้อย		0	1	1
ปานกลาง		3	10	13
มาก		31	204	235
มากที่สุด		6	61	67
โดยรวม		40	276	316

$$\chi^2 = 2.313$$

$$\text{Sig} = 0.510$$

จากตารางที่ 4.10 พบว่าความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับ การประเมินประสิทธิภาพ ด้านการปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.11 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ด้านการศาสนศึกษา

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		รวม
	พระภิกษุสงฆ์ที่มี ตำแหน่ง	พระภิกษุสงฆ์ที่ ไม่มีตำแหน่ง	
ปานกลาง	4	19	23
มาก	27	180	207
มากที่สุด	9	77	86
โดยรวม	40	276	316

$$\chi^2 = 0.868$$

$$\text{Sig} = 0.648$$

จากตารางที่ 4.11 พบว่าความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับ การประเมินประสิทธิผล ด้านการศาสนศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กันทางในสถิติ

ตารางที่ 4.12 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		รวม
	พระภิกษุสงฆ์ที่มี ตำแหน่ง	พระภิกษุสงฆ์ที่ ไม่มีตำแหน่ง	
ปานกลาง	1	19	20
มาก	29	183	212
มากที่สุด	10	74	84
โดยรวม	40	276	316

$$\chi^2 = 1.304$$

$$\text{Sig} = 0.521$$

จากตารางที่ 4.12 พบว่าความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับ การประเมินประสิทธิผล ด้านการเผยแผ่ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางในสถิติ

ตารางที่ 4.13 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการการ

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการการ	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		รวม
	พระภิกษุสงฆ์ที่มี ตำแหน่ง	พระภิกษุสงฆ์ที่ ไม่มีตำแหน่ง	
ปานกลาง	5	20	25
มาก	26	171	198
มากที่สุด	9	85	94
โดยรวม	40	276	316

$$\chi^2 = 2.079$$

$$\text{Sig} = 0.354$$

จากตารางที่ 4.13 พบว่าความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผล ด้านการสาธารณูปการการ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.14 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		รวม
	พระภิกษุสงฆ์ที่มี ตำแหน่ง	พระภิกษุสงฆ์ที่ ไม่มีตำแหน่ง	
น้อย	0	1	1
ปานกลาง	3	11	14
มาก	30	187	217
มากที่สุด	7	77	84
โดยรวม	40	276	316

$$\chi^2 = 2.807$$

$$\text{Sig} = 0.422$$

จากตารางที่ 4.14 พบว่าความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับ การประเมินประสิทธิผล ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.15 การทดสอบความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผล การปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		
	พระภิกษุสงฆ์ที่มี ตำแหน่ง	พระภิกษุสงฆ์ที่ ไม่มีตำแหน่ง	รวม
น้อย	0	2	2
ปานกลาง	4	9	13
มาก	29	181	210
มากที่สุด	7	84	91
โดยรวม	40	276	316

$$\chi^2 = 6.428$$

$$\text{Sig} = 0.093$$

จากตารางที่ 4.15 พบว่าความสัมพันธ์ของสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับ การประเมินประสิทธิผล ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

ตารางที่ 4.16 สรุปผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพ การดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ประสิทธิผลการปกครองคณะ สงฆ์	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพ การดำรงตำแหน่ง	
	χ^2	Sig

จากตารางที่ 4.16 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน สถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ ทุกด้าน

4.4.2 ภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านพรocha กับประสิทธิผล การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ตารางที่ 4.17 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของพรocha กับประสิทธิผลการ
ปกครองคณะสงฆ์

ประสิทธิผล การปกครองคณะสงฆ์	พรocha			รวม
	น้อยกว่า 10 พรocha	10-20 พรocha	มากกว่า 20 พรocha	
น้อย	0	1	0	1
ปานกลาง	1	0	0	1
มาก	172	35	29	236
มากที่สุด	60	24	4	78
โดยรวม	223	60	33	316
$\chi^2 = 16.054$ Sig = 0.013				
Cramer's V = 0.159 Sig = 0.013				

จากตารางที่ 4.17 พบว่าความสัมพันธ์ของพรocha กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.18 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรocha กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ด้านการปกครอง

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง	พรocha			รวม
	น้อยกว่า 10 พรocha	10-20 พรocha	มากกว่า 20 พรocha	
น้อย	0	1	0	1
ปานกลาง	9	1	3	13

มาก	176	33	26	235
มากที่สุด	38	25	4	67
โดยรวม	223	60	33	316
$\chi^2 = 25.822$ Sig = 0.000				
Cramer's V = 0.202 Sig = 0.000				

จากตารางที่ 4.18 พบว่าความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ ด้านการปกครอง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ด้านการศาสนศึกษา

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา	พรรษา			รวม
	น้อยกว่า 10 พรรษา	10-20 พรรษา	มากกว่า 20 พรรษา	
ปานกลาง	15	6	2	23
มาก	154	29	24	207
มากที่สุด	54	25	7	86
โดยรวม	223	60	33	316
$\chi^2 = 9.943$ Sig = 0.041				
Cramer's V = 0.125 Sig = 0.041				

จากตารางที่ 4.19 พบว่าความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.20 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ด้านการเผยแผ่

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	พรรษา
----------------------------	-------

ด้านการเผยแพร่	น้อยกว่า 10 พรรษา	10-20 พรรษา	มากกว่า 20 พรรษา	รวม
ปานกลาง	17	2	1	20
มาก	151	35	26	212
มากที่สุด	55	23	6	84
โดยรวม	223	60	33	316

$$\chi^2 = 7.682$$

$$\text{Sig} = 0.104$$

จากตารางที่ 4.20 พบว่าความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ ด้านการเผยแพร่ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางในสถิติ

ตารางที่ 4.21 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านด้านการสาธารณูปการ	พรรษา			รวม
	น้อยกว่า 10 พรรษา	10-20 พรรษา	มากกว่า 20 พรรษา	
ปานกลาง	16	6	3	25
มาก	144	30	23	197
มากที่สุด	63	24	7	94
โดยรวม	223	60	33	316

$$\chi^2 = 5.569$$

$$\text{Sig} = 0.234$$

จากตารางที่ 4.21 พบว่าความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางในสถิติ

ตารางที่ 4.22 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะ
สงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	พรรษา
----------------------------	-------

ด้านการศึกษาสงเคราะห์	น้อยกว่า 10 พรรษา	10-20 พรรษา	มากกว่า 20 พรรษา	รวม
น้อย	0	1	0	1
ปานกลาง	10	2	2	14
มาก	157	34	26	217
มากที่สุด	56	23	5	84
โดยรวม	223	60	33	316

$$\chi^2 = 11.398$$

$$\text{Sig} = 0.077$$

จากตารางที่ 4.22 พบว่าความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางในสถิติ

ตารางที่ 4.23 การทดสอบความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ด้าน การสาธารณสงเคราะห์	พรรษา			รวม
	น้อยกว่า 10 พรรษา	10-20 พรรษา	มากกว่า 20 พรรษา	
น้อย	1	1	0	2
ปานกลาง	7	2	4	13
มาก	154	32	24	210
มากที่สุด	61	25	5	91
โดยรวม	223	60	33	316

$$\chi^2 = 14.812$$

$$\text{Sig} = 0.022$$

$$\text{Cramer's V} = 0.153$$

$$\text{Sig} = 0.022$$

จากตารางที่ 4.23 พบว่าความสัมพันธ์ของพรรษา กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์กันทางในสถิติ

ตารางที่ 4.24 สรุปผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านพรocha กับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านพรocha	
	χ^2	Sig
ด้านการปกครอง	16.054	0.013
ด้านการศาสนศึกษา	9.943	0.041
ด้านการสาธารณสงเคราะห์	14.812	0.022

จากตารางที่ 4.24 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านพรocha กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการสาธารณสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ

4.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม กับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ตารางที่ 4.25 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	วุฒิการศึกษาทางธรรม			
	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	รวม
น้อย	0	0	1	1
ปานกลาง	1	0	0	1
มาก	75	58	103	236
มากที่สุด	0	32	46	78
โดยรวม	76	90	150	316
$\chi^2 = 37.362$				
Sig = 0.000				
Cramer's V = 0.234				
Sig = 0.000				

จากตารางที่ 4.25 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.26 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง	วุฒิการศึกษาทางธรรม			
	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	รวม
น้อย	0	0	1	1
ปานกลาง	4	2	7	13
มาก	70	67	98	235
มากที่สุด	2	21	44	67
โดยรวม	76	90	150	316
$\chi^2 = 24.338$		Sig = 0.000		
Cramer's V = 0.196		Sig = 0.000		

จากตารางที่ 4.26 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.27 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา	วุฒิการศึกษาทางธรรม			
	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	รวม
ปานกลาง	8	4	11	23
มาก	66	53	88	207
มากที่สุด	2	33	51	86
โดยรวม	76	90	150	316
$\chi^2 = 31.418$		Sig = 0.000		
Cramer's V = 0.223		Sig = 0.000		

จากตารางที่ 4.27 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.28 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์		วุฒิการศึกษาทางธรรม		
ด้านการเผยแผ่	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	รวม
ปานกลาง	9	2	9	20
มาก	63	53	96	212
มากที่สุด	4	35	45	84
โดยรวม	73	90	150	316
$\chi^2 = 28.801$		Sig = 0.000		
Cramer's V = 0.213		Sig = 0.000		

จากตารางที่ 4.28 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.29 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์		วุฒิการศึกษาทางธรรม		
ด้านการสาธารณูปการ	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	รวม
ปานกลาง	9	1	15	25
มาก	63	47	87	197
มากที่สุด	4	42	48	64
โดยรวม	76	90	150	316
$\chi^2 = 38.887$		Sig = 0.000		
Cramer's V = 0.248		Sig = 0.000		

จากตารางที่ 4.29 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.01

ตารางที่ 4.30 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	วุฒิการศึกษาทางธรรม			
	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	รวม
น้อย	0	0	1	1
ปานกลาง	7	2	5	14
มาก	68	47	102	217
มากที่สุด	1	41	42	84
โดยรวม	76	90	150	316

$$\chi^2 = 45.323$$

$$\text{Sig} = 0.000$$

$$\text{Cramer's V} = 0.268$$

$$\text{Sig} = 0.000$$

จากตารางที่ 4.30 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.31 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	วุฒิการศึกษาทางธรรม			
	นักธรรมชั้นตรี	นักธรรมชั้นโท	นักธรรมชั้นเอก	รวม
น้อย	1	0	1	2
ปานกลาง	3	2	8	13
มาก	69	51	90	210
มากที่สุด	3	37	51	91
โดยรวม	76	90	150	316

$$\chi^2 = 33.918$$

$$\text{Sig} = 0.000$$

$$\text{Cramer's V} = 0.232$$

$$\text{Sig} = 0.000$$

จากตารางที่ 4.31 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.32 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม	
	χ^2	Sig
ด้านการปกครอง	24.338	0.000
ด้านศาสนศึกษา	31.418	0.000
ด้านการเผยแผ่	28.801	0.000
ด้านการสาธารณูปการ	38.887	0.000
ด้านการศึกษาสงเคราะห์	45.323	0.000
ด้านการสาธารณสงเคราะห์	33.918	0.000

จากตารางที่ 4.32 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่าด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ

4.4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ตารางที่ 4.33 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	เปรียญธรรม		
	ได้	ไม่ได้	รวม
น้อย	1	0	1
ปานกลาง	0	1	1
มาก	37	199	236
มากที่สุด	23	55	78

โดยรวม	61	255	316
$\chi^2 = 11.604$		Sig = 0.009	
Cramer's V = 0.192		Sig = 0.009	

จากตารางที่ 4.33 พบว่าความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.34 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ด้านการปกครอง

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง	เปรียญธรรม		รวม
	ได้	ไม่ได้	
น้อย	1	0	1
ปานกลาง	5	8	13
มาก	35	200	235
มากที่สุด	20	47	67
โดยรวม	61	255	316
$\chi^2 = 14.963$		Sig = 0.002	
Cramer's V = 0.218		Sig = 0.002	

จากตารางที่ 4.34 ความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.35 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ด้านการศึกษา

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษา	เปรียญธรรม		รวม
	ได้	ไม่ได้	
ปานกลาง	5	18	33

มาก	34	173	207
มากที่สุด	22	64	86
โดยรวม	61	255	316
$\chi^2 = 3.364$		Sig = 0.186	

จากตารางที่ 4.35 พบว่าความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

ตารางที่ 4.36 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่	เปรียญธรรม		
	ได้	ไม่ได้	รวม
ปานกลาง	4	16	20
มาก	34	178	212
มากที่สุด	23	61	84
โดยรวม	61	255	316
$\chi^2 = 4.976$		Sig = 0.083	

จากตารางที่ 4.36 พบว่าความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

ตารางที่ 4.37 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ	เปรียญธรรม		
	ได้	ไม่ได้	รวม
ปานกลาง	6	19	25
มาก	31	166	197

มากที่สุด	24	70	94
โดยรวม	61	255	316
$\chi^2 = 4.304$		Sig = 0.116	

จากตารางที่ 4.37 พบว่าความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการการ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

ตารางที่ 4.38 การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์	เปรียญธรรม		
	ได้	ไม่ได้	รวม
น้อย	1	0	1
ปานกลาง	3	11	14
มาก	35	182	217
มากที่สุด	22	62	84
โดยรวม	61	255	316
$\chi^2 = 8.182$		Sig = 0.042	
Cramer's V = 0.161		Sig = 0.042	

จากตารางที่ 4.38 พบว่าความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.05

การทดสอบความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ตารางที่ 4.39 พบว่าความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	เปรียญธรรม
----------------------------	------------

ด้านการสาธารณสุขเคราะห	ได้	ไม่ได้	รวม
น้อย	1	1	2
ปานกลาง	2	11	13
มาก	34	176	210
มากที่สุด	24	67	91
โดยรวม	61	255	316

$$\chi^2 = 5.565$$

$$\text{Sig} = 0.135$$

จากตารางที่ 4.39 พบว่าความสัมพันธ์ของเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสุขเคราะห ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

ตารางที่ 4.40 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเปรียญธรรม	
	χ^2	Sig
ด้านการปกครอง	14.963	0.002
ด้านการศึกษาสงเคราะห์	8.182	0.042

จากตารางที่ 4.40 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่าด้านการปกครอง ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ

4.4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ตารางที่ 4.41 ภาพรวมการทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	วุฒิการศึกษาทางโลก			รวม
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	

น้อย	0	1	0	1
ปานกลาง	1	0	0	1
มาก	112	112	12	236
มากที่สุด	17	56	5	78
โดยรวม	130	169	17	316
$\chi^2 = 18.370$ Sig = 0.005				
Cramer's V = 0.170 Sig = 0.005				

จากตารางที่ 4.41 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.42 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง	วุฒิการศึกษาทางโลก			รวม
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	
น้อย	0	1	0	1
ปานกลาง	5	8	0	13
มาก	111	112	12	236
มากที่สุด	14	48	5	68
โดยรวม	130	169	17	316
$\chi^2 = 16.740$ Sig = 0.010				
Cramer's V = 0.163 Sig = 0.010				

จากตารางที่ 4.42 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.43 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา	วุฒิการศึกษาทางโลก			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	รวม
ปานกลาง	11	8	4	23
มาก	99	101	7	207
มากที่สุด	20	60	6	86
โดยรวม	130	169	17	316
$\chi^2 = 23.918$ Cramer's V = 0.195				
Sig = 0.000				
Sig = 0.000				

จากตารางที่ 4.43 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศาสนศึกษา มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.44 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่	วุฒิการศึกษาทางโลก			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	รวม
ปานกลาง	10	9	1	20
มาก	97	105	10	212
มากที่สุด	23	55	6	84
โดยรวม	130	169	17	316
$\chi^2 = 9.157$				
Sig = 0.057				

จากตารางที่ 4.44 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

ตารางที่ 4.45 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ	วุฒิการศึกษาทางโลก			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	รวม
ปานกลาง	9	13	3	25
มาก	91	97	9	197
มากที่สุด	30	59	5	94
โดยรวม	130	169	17	316
$\chi^2 = 7.795$		Sig = 0.099		

จากตารางที่ 4.45 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณูปการ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางในสถิติ

ตารางที่ 4.46 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์	วุฒิการศึกษาทางโลก			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	รวม
น้อย	0	1	0	1
ปานกลาง	8	4	2	14
มาก	97	111	9	217
มากที่สุด	25	53	6	84
โดยรวม	130	169	17	316
$\chi^2 = 11.512$		Sig = 0.074		

จากตารางที่ 4.46 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

ตารางที่ 4.47 การทดสอบความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์	วุฒิการศึกษาทางโลก			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	รวม
น้อย	1	1	0	2
ปานกลาง	5	8	0	13
มาก	97	102	11	210
มากที่สุด	27	58	6	91
โดยรวม	130	169	17	316
$\chi^2 = 8.235$ Sig = 0.221				

จากตารางที่ 4.47 พบว่าความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ

ตารางที่ 4.48 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางโลก	
	χ^2	Sig
ด้านการปกครอง	16.740	0.010
ด้านศาสนศึกษา	23.918	0.000

จากตารางที่ 4.48 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่าด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ

4.5. เสนอแนะแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิดประสิทธิผล

การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความมั่นคงทางพระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคมในพื้นที่ การศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาการปกครองให้มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนสะท้อนความคิดเห็นและประสบการณ์จากพระภิกษุสงฆ์และผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ผลการสัมภาษณ์เปิดเผยให้เห็นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะสงฆ์ในด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณสงเคราะห์ รวมถึงการธำรงรักษาพระธรรมวินัย โดยเน้นย้ำความจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ตารางที่ 4.49 แนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิดประสิทธิผล

ด้านที่ 1 ด้านการปกครอง
ควรประยุกต์ใช้ทั้งกฎหมายบ้านเมืองและหลักพระธรรมวินัยร่วมกัน เพราะกฎหมายช่วยให้สังคมเป็นระเบียบ ส่วนธรรมวินัยช่วยขัดเกลาจิตใจให้สุจริตและมีเมตตา เมื่อทั้งสองสิ่งดำเนินไปควบคู่กัน จะทำให้สังคมโปร่งใส ตรวจสอบได้ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 09.30 น.)
ควรมีรูปแบบคณะกรรมการในการบริหารศาสนสมบัติ มีการจัดทำข้อมูล และการรายงานให้เป็นระบบ โดยให้แจ้งเจ้าอาวาสและคณะสงฆ์ทรงรับทราบ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 13.30 น.)
ให้มีการแต่งตั้งกรรมการในคณะสงฆ์ในการตรวจสอบในเรื่องของการใช้จ่ายในทางวัด ให้มีความโปร่งใสในเรื่องต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.00 น.)
ควรเพิ่มที่ปรึกษาด้านกฎหมาย เพื่อให้สะดวกในการปรึกษาเพื่อให้พระสงฆ์มีความเข้าใจด้านกฎหมายมากขึ้นในการบริหารงาน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)

ส่งเสริมให้หน่วยงานและคณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส เป็นการสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีความเป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้ และช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงความร่วมมือที่เข้มแข็งในสังคมสงฆ์และสังคมโดยรวม (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 14.00 น.)
ในการบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์ควรดำเนินการอย่าง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลักธรรมวินัย โดยเน้นให้มีระบบการจัดการที่ชัดเจน ยุติธรรม และเอื้อต่อความเชื่อมั่นของพระภิกษุสงฆ์และประชาชน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)
การบริหารศาสนสมบัติไม่ใช่หน้าที่เฉพาะของพระสงฆ์เท่านั้น แต่ ญาติโยมควรได้รับรู้ ด้วย เช่น การประกาศรายงานรายรับ-รายจ่ายประจำเดือน หรือแสดงบัญชีไว้ในศาลาการเปรียญ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 , วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.50 น.)
ในการบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์มีความชัดเจน ตรวจสอบได้ ไม่ปิดบังข้อมูลต่อพระสงฆ์และประชาชน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 , วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 เวลา 13.00 น.)
สรุปได้ว่าด้านการปกครอง ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการบริหารศาสนสมบัติ และแต่งตั้งที่ปรึกษาด้านกฎหมาย เพื่อให้การใช้จ่ายโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย และกฎหมายบ้านเมือง ส่งเสริมความโปร่งใสโดยเปิดเผยรายงาน รายรับ รายจ่ายต่อพระสงฆ์และประชาชน รวมถึงให้หน่วยงานและคณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
ด้านที่ 2 ด้านการศาสนศึกษา
การผสมผสานหลักคุณธรรม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาดั้งเดิม เข้ากับเทคโนโลยีและแนวทางการเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ คุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสังคมปัจจุบัน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 09.30 น.)

ส่งเสริมให้พระสงฆ์และสามเณรให้มีการศึกษา มีการให้การสนับสนุนจากคณะสงฆ์ในทุกระดับชั้น (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 13.30 น.)
ให้มีการเข้าสนับสนุนการเรียนของ สามเณร และพระภิกษุสงฆ์ ที่มีใจใฝ่เรียนรู้ทางธรรมะและทางโลก เพื่อให้มีความก้าวหน้าไม่ว่าจะเป็นทางธรรมหรือทางโลก (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.00 น.)
การส่งเสริมให้มีระบบการศึกษาที่เชื่อมโยงทุกด้านของการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ (พุทธิพิสัย) ด้านทักษะ (ทักษพิสัย) และด้านคุณธรรมจริยธรรม (จิตพิสัย) อย่างสมดุล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)
จัดการศึกษาให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ รอบด้าน ทั้งทางโลกและทางธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งด้านพระธรรมวินัย วิชาพระพุทธศาสนา และความรู้ทั่วไป เช่น การบริหาร การจัดการ และเทคโนโลยี (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 14.00 น.)
ในการพัฒนาพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้รอบด้าน ทั้งทางโลกและทางธรรม ทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต สังคม และการเผยแผ่ธรรมะได้อย่างสมดุล (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)
การบูรณาการความรู้ทั้งสองด้าน เมื่อมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม พระภิกษุสามเณรจะสามารถเผยแผ่ธรรมะได้อย่างเหมาะสม เข้าใจปัญหาของสังคม (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 , วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.50 น.)
การศึกษาที่จัดขึ้นมี เป้าหมายเพื่อพัฒนาพระภิกษุสามเณร ช่วยให้มี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม เน้นให้ความรู้ ถูกต้องและดีงาม (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 , วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 เวลา 13.00 น.)

สรุปได้ว่าด้านการศาสนศึกษา จัดการศึกษาให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรมผสมผสานหลักคุณธรรม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาดั้งเดิมกับเทคโนโลยีและแนวทางการเรียนรู้สมัยใหม่ สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) ทักษะพิสัย (ทักษะ) และจิตพิสัย (คุณธรรม) อย่างสมดุล เพื่อพัฒนาพระสงฆ์ให้สามารถดำรงชีวิตและเผยแผ่ธรรมะได้อย่างเหมาะสม
ด้านที่ 3 ด้านการเผยแผ่
การนำคำสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้ามาผสมผสานกับเทคโนโลยีและวิธีสื่อสารยุคปัจจุบัน เช่น การเผยแผ่ธรรมผ่านสื่อออนไลน์ หรือสื่อสังคมต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงคนทุกวัยได้ง่ายขึ้น แต่ยังคงรักษาแก่นแท้ของพระธรรมคำสอนไว้อย่างถูกต้อง (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 09.30 น.)
ควรใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแผ่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อศาสนา และมีการอบรมณ์ในการปฏิบัติจริง (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 13.30 น.)
เพิ่มการเผยแผ่ทางธรรม ไปยังสื่อออนไลน์ให้มากขึ้นและต้องมีความถูกต้อง เพื่อเป็นแนวทางให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.00 น.)
การตรวจสอบ กลั่นกรอง และปรับเนื้อหาธรรมะให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยสอดคล้องกับหลักเหตุผล วิทยาศาสตร์ จริยธรรมสากล และส่งเสริมสันติภาพ และเพื่อให้ผู้ที่เข้ามาศึกษาสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)
เผยแผ่โดยนำแนวทางแบบเก่ามาผสมผสานกับแนวทางแบบใหม่ เป็นการสร้างแนวทางการศึกษาแบบใหม่ที่สมดุล ทั้งรักษาคุณค่าและหลักธรรมดั้งเดิมไว้ พร้อมกับปรับใช้เทคโนโลยีและวิธีการสอนสมัยใหม่ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 14.00 น.)

การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงหลักธรรมได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถรักษาและสืบทอดคุณค่าของธรรมะดั้งเดิมให้คงอยู่คู่สังคมยุคปัจจุบัน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)
การนำสื่อสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารธรรมะไปยังประชาชน เนื่องจากสื่อออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างหลากหลายมากขึ้น (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 , วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.50 น.)
การเผยแพร่พระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล โดยการใช้สื่อสมัยใหม่เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งต่อหลักธรรมคำสอน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 , วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 เวลา 13.00 น.)
สรุปได้ว่าด้านการเผยแพร่ ใช้สื่อสมัยใหม่ควบคู่กับวิธีการดั้งเดิม เช่น โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ ยูทูบ โทรทัศน์ และวิทยุ ผลิตสื่อที่เข้าใจง่าย ถูกต้องตามพระธรรมวินัย และสอดคล้องกับหลักเหตุผล และวิทยาศาสตร์ ผสมผสานแนวทางเก่ากับใหม่เพื่อเข้าถึงคนทุกวัย โดยยังรักษาแก่นแท้ของคำสอน
ด้านที่ 4 ด้านการสาธารณูปการ
จัดสรรสิ่งของหรือทรัพยากรต่อส่วนรวม ในการดำเนินการอย่างรอบคอบ เป็นธรรม โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง เสริมสร้างความเชื่อมั่น ความสามัคคี (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 09.30 น.)
มีการวางแบบแผนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น มีการประเมินความจำเป็นในการสร้าง เพื่อให้ไม่มีปัญหาหาในเรื่องของบัญชี และมีข้อมูลที่ชัดเจน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 13.30 น.)

ใช้ทรัพยากรในการพัฒนาชุมชนและกิจกรรมทางศาสนาอย่างเหมาะสม ไม่มากจนเกินไป และไม่ น้อยจนเกินไป (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.00 น.)
อยากให้มีการสร้างวัดโดยให้ 1 หมู่บ้านมีแค่วัดเดียวเพื่อรวมพระภิกษุมายาที่เดียวเพื่อให้มีความ สามัคคีในหมู่สงฆ์มากขึ้น (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)
บริหารจัดการทรัพยากรของวัดให้ โปร่งใสและคุ้มค่า วางระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 14.00 น.)
การจัดทรัพยากรของวัดควรดำเนินการอย่าง โปร่งใส ใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่า และตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อวัด ชุมชน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)
วัดควรวางแผนการใช้งบประมาณและทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ใช้ในการบำรุงศาสน สถาน บำรุงการศึกษา หรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 , วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.50 น.)
คณะสงฆ์มีการดำเนินงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรทุก ประเภทอย่างคุ้มค่า (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 , วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 เวลา 13.00 น.)
สรุปได้ว่าด้านการสาธารณูปการ วางแผนและบริหารทรัพยากรของวัดอย่างชัดเจน คุ้มค่า โปร่งใส และตรวจสอบได้ ใช้ทรัพยากรในการบำรุงศาสนสถาน การศึกษา และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ อย่างเหมาะสม ส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนและพระสงฆ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
ด้านที่ 5 ด้านการศึกษาสงเคราะห์

เอื้อต่อการเรียนรู้ควรสนับสนุนอุปกรณ์ ความรู้ และครูผู้สอนที่มีคุณภาพ พร้อมผลงานหลักธรรม สมัยเก่ากับการเรียนรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรมอย่างครบถ้วน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 09.30 น.)
จัดให้มีการเรียน การศึกษาที่จำเป็นต่อนักเรียน หรือผู้ที่มีความใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้าน ต่างๆ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 13.30 น.)
จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนอุปกรณ์การเรียน การ เข้าถึงแหล่งความรู้ และครูผู้สอนที่มีคุณภาพ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.00 น.)
อยากให้ใน 1 จังหวัด มีโรงเรียนสงเคราะห์ เพื่อให้เยาวชนที่ไม่มีทุนการศึกษาเล่าเรียน ได้มีโอกาส ในการศึกษา เพื่อให้สังคมพัฒนาต่อไป (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)
สร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสมุด ห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์การเรียน (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 14.00 น.)
สร้างพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้และอุปกรณ์การเรียนได้อย่างเท่าเทียม เพื่อให้ผู้เรียน ทุกคนมีโอกาสเติบโตทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)
การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และโรงเรียนในวัด เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนที่ขาดโอกาสทาง การศึกษาได้รับการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 , วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.50 น.)
การที่สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างสะดวก และพัฒนาศักยภาพของตนเองได้เต็มที่ อันจะ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

(ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 , วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 เวลา 13.00 น.)		
สรุปได้ว่าด้านการศึกษาสงเคราะห์ จัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสมุด ห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน และครูผู้สอนคุณภาพ สนับสนุนโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชน และผู้ที่ขาดแคลนทุนการศึกษา บูรณาการหลักธรรมดั้งเดิมกับความรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และคุณธรรมครบถ้วน		
ด้านที่ 6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์		
สนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ช่วยให้ชุมชนมีความรู้และทักษะที่สามารถนำไปสร้างรายได้และความมั่นคง (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 09.30 น.)		
มีการให้สนับสนุน อุปกรณ์หรือเครื่องใช้ที่เป็นประโยชน์มากที่สุด เพื่อให้การสนับสนุนมีประสิทธิภาพมากที่สุด ต่อผู้ได้รับ (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2 , วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 13.30 น.)		
สนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ช่วยให้ชุมชนมีความรู้และทักษะที่สามารถนำไปสร้างรายได้และความมั่นคง (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.00 น.)		
พระสงฆ์ควรเป็นแกนนำที่ทำให้ทุกคนมาร่วมตัวกัน เพื่อทำการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย โดยเป็นผู้สนับสนุน แต่ไม่ต้องลงพื้นที่แจกจ่ายเองมันดูไม่งาม (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 , วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)		
สนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชน จัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เช่น ทุนการศึกษา อบรมอาชีพ และบริการสังคม (ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 14.00 น.)		

สร้างพื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้และอุปกรณ์การเรียนได้อย่างเท่าเทียม เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเติบโตทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม

(ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 , วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 15.00 น.)

การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพไม่ได้ช่วยเพียงแค่มนุษย์คนเดียว แต่ช่วยให้ ทั้งชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความรู้ มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นหัวใจของการสาธารณสุขสงเคราะห์ในแนวพระพุทธศาสนา

(ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 , วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เวลา 10.50 น.)

ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านการพัฒนาสติปัญญา จริยธรรม และความสามารถในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะนำไปสู่การมีรายได้ที่มั่นคง ลดปัญหาสังคม และเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นในภาพรวม

(ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 , วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 เวลา 13.00 น.)

สรุปได้ว่าด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ สนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชน เพื่อสร้างความรู้และทักษะ สามารถสร้างรายได้และความมั่นคง พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้นำและสนับสนุนการช่วยเหลือโดยไม่จำเป็นต้องลงแจกเอง เพื่อรักษาความเหมาะสมและศักดิ์ศรี กิจกรรมสาธารณสุขสงเคราะห์ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของชุมชนและสร้างความเข้มแข็งทางสังคม

4.5.1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยเป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยและประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะสงฆ์ ดังนั้น การเสนอแนะแนวทางเพื่อให้เกิดประสิทธิผลจึงจำเป็นต้องพิจารณาในหลายด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการที่เป็นระบบและชัดเจน การแบ่งหน้าที่และอำนาจอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม การสร้างมาตรการตรวจสอบความโปร่งใส รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ในด้านการศึกษาและการสาธารณสุขสงเคราะห์

แนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ได้แก่ การจัดทำคู่มือหรือระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานคณะสงฆ์ การส่งเสริมการอบรมและพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการบริหารจัดการและติดตามผลงาน รวมทั้งการส่งเสริมการสื่อสารและการ

ประสานงานระหว่างหน่วยงานของคณะสงฆ์และชุมชน เพื่อให้การปกครองเป็นไปอย่างโปร่งใส มีความเหมาะสม และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว จะช่วยให้คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย สามารถบริหารจัดการทรัพยากรและกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ เกิดความโปร่งใส และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน อีกทั้งยังส่งเสริมให้พระสงฆ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนาได้อย่างเต็มศักยภาพและเหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน

1. ด้านการปกครอง ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการบริหารศาสนสมบัติ และแต่งตั้งที่ปรึกษาตามกฎหมาย เพื่อให้การใช้จ่ายโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง ส่งเสริมความโปร่งใสโดยเปิดเผยรายงาน รายรับ-รายจ่ายต่อพระสงฆ์และประชาชน รวมถึงให้หน่วยงานและคณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

2. ด้านการศาสนศึกษา จัดการศึกษาให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรมผสมผสานหลักคุณธรรม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาดั้งเดิมกับเทคโนโลยีและแนวคิดการเรียนรู้สมัยใหม่ สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) ทักษะพิสัย (ทักษะ) และจิตพิสัย (คุณธรรม) อย่างสมดุล เพื่อพัฒนาพระสงฆ์ให้สามารถดำรงชีวิตและเผยแผ่ธรรมะได้อย่างเหมาะสม

3. ด้านการเผยแผ่ธรรมะ ใช้สื่อสมัยใหม่ควบคู่กับวิธีการดั้งเดิม เช่น โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ ยูทูบ โทรทัศน์ และวิทยุ ผลิตสื่อที่เข้าใจง่าย ถูกต้องตามพระธรรมวินัย และสอดคล้องกับหลักเหตุผลและวิทยาศาสตร์ ผสมผสานแนวทางเก่ากับใหม่เพื่อเข้าถึงคนทุกวัย โดยยังรักษาแก่นแท้ของคำสอน

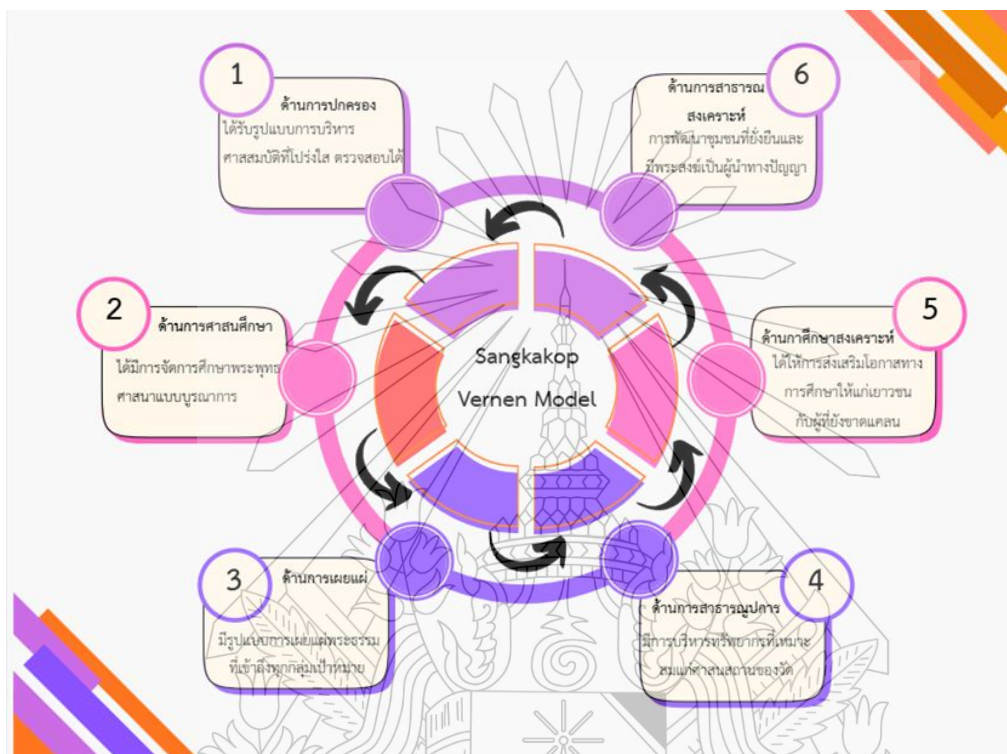
4. ด้านการสาธารณูปการ วางแผนและบริหารทรัพยากรของวัดอย่างชัดเจน คำนวณโปร่งใส และตรวจสอบได้ ใช้ทรัพยากรในการบำรุงศาสนสถาน การศึกษา และกิจกรรมสาธารณประโยชน์อย่างเหมาะสม ส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนและพระสงฆ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ จัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสมุด ห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน และครูผู้สอนคุณภาพ สนับสนุนโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชนและผู้ที่ขาดแคลนทุนการศึกษา บูรณาการหลักธรรมดั้งเดิมกับความรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และคุณธรรมครบถ้วน

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ สนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชน เพื่อสร้างความรู้และทักษะ สามารถสร้างรายได้และความมั่นคง พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้นำและสนับสนุนการ

ช่วยเหลือ โดยไม่จำเป็นต้องลงแจกเอง เพื่อรักษาความเหมาะสมและศักดิ์ศรี กิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของชุมชนและสร้างความเข้มแข็งทางสังคม

ตารางที่ 4.50 Sangkakop Vernen Model.

4.5.2 อธิบายโมเดลองค์ความรู้การพัฒนาคณะสงฆ์

ตารางที่ 4.51 โมเดลองค์ความรู้การพัฒนาคณะสงฆ์

ด้าน	แนวทางปฏิบัติ
1. การปกครอง	มีการบริหารศาสนสมบัติอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีส่วนร่วมจัดตั้งคณะกรรมการบริหารศาสนสมบัติ พร้อมแต่งตั้งที่ปรึกษาด้านกฎหมาย เพื่อให้การบริหารจัดการมีความโปร่งใส เปิดเผยรายงานรายรับ-รายจ่าย ต่อหน่วยงานและคณะสงฆ์ และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายอย่างรอบด้าน การใช้ปัญญาในการตัดสินใจและบริหารทรัพยากรจะช่วยให้ศาสนสมบัติถูกใช้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน

2. การศาสนศึกษา	พระสงฆ์มีความรู้ครบด้าน ทั้งทางโลกและทางธรรม พร้อมทักษะและคุณธรรมจัดการศึกษาแบบบูรณาการ ทั้งโลกและธรรม ผสมผสานคุณธรรม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาพุทธิพิสัย (ความรู้), ทักษะพิสัย (ทักษะ), และจิตพิสัย (คุณธรรม) อย่างสมดุล การศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการใช้ปัญญาเพื่อเข้าใจความจริงของโลกและนำไปสู่ความสุขที่แท้จริง
3. การเผยแผ่	เผยแผ่ธรรมะอย่างเข้าถึงง่าย ถูกต้อง และเข้ากับทุกวัยใช้สื่อสมัยใหม่และวิธีดั้งเดิมร่วมกัน เพื่อให้การเผยแผ่พระธรรมถูกต้อง เข้าใจง่าย และเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้เรียนเยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้สนใจศึกษา พระสงฆ์สามารถผสมผสานแนวทางเก่า-ใหม่ตามหลักธรรมวินัย สอดคล้องกับหลักการใช้ปัญญาในการเรียนรู้และเผยแผ่
4. การสาธารณูปการ	ทรัพยากรวัดถูกบริหารคุ้มค่า โปร่งใส และสนับสนุนชุมชน วางแผนและบริหารทรัพยากรอย่างชัดเจน ทั้งการบำรุงศาสนสถาน การศึกษา และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชนและพระสงฆ์ การบริหารแบบมีปัญญาจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเสริมสร้างความสุขทั้งส่วนบุคคลและสังคม
5. การศึกษาสงเคราะห์	ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และคุณธรรมครบถ้วน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกคุณภาพ สนับสนุนโอกาสการศึกษาแก่เยาวชนและผู้ขาดแคลน พร้อมบูรณาการหลักธรรมเข้ากับความรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองและใช้ปัญญาในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
6. การสาธารณสงเคราะห์	ชุมชนเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และสามารถพึ่งตนเองได้ส่งเสริมการศึกษาและอาชีพในชุมชน โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำและสนับสนุน แต่ไม่แจกจ่ายโดยตรง เน้นกิจกรรมที่สร้างความเข้มแข็งทางสังคมและพัฒนาปัญญาให้กับประชาชน ช่วยให้ชุมชนมีความรู้ มีคุณธรรม และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย มหาวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิดประสิทธิผล และวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพระภิกษุคณะธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยจำนวน 316 รูป และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กลุ่มเป้าหมายพระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางการปกครองจำนวน 8 รูปแล้วนำมาวิเคราะห์ประมวลผลรูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1.สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย สรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลตามรายละเอียดในแต่ละส่วนต่อไปนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนกลุ่มตัวของคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย

1. ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างสถานภาพการดำรงตำแหน่งพระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่ง จำนวน 40 รูป คิดเป็นร้อยละ 12.7 และพระภิกษุสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่งจำนวน 276 รูป คิดเป็นร้อยละ 87.3 พรรษา พระภิกษุสงฆ์ที่มีพรรษาน้อยกว่า 10 พรรษา จำนวน 223 รูป คิดเป็นร้อยละ 70.6 มีพรรษา 10–20 พรรษา จำนวน 60 รูป (คิดเป็นร้อยละ 19.0%) และมีพรรษามากกว่า 20 พรรษา จำนวน 33 รูป คิดเป็นร้อยละ 10.4 วุฒิการศึกษาทางธรรม นักรธรรมชั้นตรี จำนวน 76 รูป คิดเป็นร้อยละ 24.1 นักรธรรมชั้นโท จำนวน 90 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.5 และนักรธรรมชั้นเอก จำนวน 150 รูป คิดเป็นร้อยละ 47.5 เปรียญธรรมพระภิกษุสงฆ์ที่สอบได้เปรียญธรรม จำนวน 61 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.3 และพระภิกษุสงฆ์ที่ไม่ได้เปรียญธรรม จำนวน 255 รูป คิด

เป็นร้อยละ 80.7 วุฒิการศึกษาทางโลก พระภิกษุสงฆ์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 130 รูป คิดเป็นร้อยละ 41.1 ระดับปริญญาตรี จำนวน 169 รูป คิดเป็นร้อยละ 53.5 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 รูป คิดเป็นร้อยละ 5.4% ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสาธารณสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และด้านที่น้อยที่สุด คือ การปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ตามลำดับและสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการปกครอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ด้านคณะสงฆ์มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและชัดเจนตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา คือ ข้อที่ 4 ด้านโครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์มีการปรับปรุงให้ทันสมัยและตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 ด้านการบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ตามลำดับ

2.2 ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 ด้านพระภิกษุสามเณรได้รับการสนับสนุนให้เรียน การศึกษาสามัญ ควบคู่ไปกับการศึกษาทางธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ด้านพระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมให้เรียน พระปริยัติธรรม อย่างต่อเนื่องและครบถ้วน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 ด้านการศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ตามลำดับ

2.3 ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการเผยแผ่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 ด้านการเผยแผ่ธรรมะมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการจัดกิจกรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา คือ ข้อที่ 3 ด้านการเผยแผ่สามารถเชื่อมโยงธรรมะเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 ด้านการเผยแผ่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ตามลำดับ

2.4 ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ด้านการสาธารณูปการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคของวัดช่วยอำนวยความสะดวกและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ด้านการออกแบบและจัดการวัดมีความเรียบง่าย เหมาะสม และตอบสนองการใช้งานจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 4 ด้านวัดสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ตามลำดับ

2.5 ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยด้านการศึกษาสงเคราะห์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ช่วยส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ด้านมีการจัดหาอุปกรณ์การเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ตามลำดับ

2.6 ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยด้านการสาธารณสงเคราะห์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 5 การช่วยเหลือด้านสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชนมีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา คือ ข้อที่ 1 ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพชีวิตประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 3 ด้านการสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ตามลำดับ

3. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีรายละเอียดดังนี้ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม เปரியุธรรม วุฒิการศึกษาทางโลกกับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย โดยนำเสนอดังนี้

3.1 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ ทุกด้าน

3.2 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านพรรษา กับ ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการสาธารณสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ

3.3 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม กับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ

3.4 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเบี่ยงเบน
กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า ด้านการปกครอง ด้าน
การศึกษาสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ

3.5 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษา
ทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า ด้านการปกครอง
ด้านศาสนศึกษา มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิด
ประสิทธิผล

4.1 ด้านการปกครอง ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการบริหารศาสน
สมบัติ และแต่งตั้งที่ปรึกษาตามกฎหมาย เพื่อให้การใช้จ่ายโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลัก
พระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง ส่งเสริมความโปร่งใสโดยเปิดเผยรายงาน รายรับ-รายจ่ายต่อ
พระสงฆ์และประชาชน รวมถึงให้หน่วยงานและคณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

4.2 ด้านการศาสนศึกษา จัดการศึกษาให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้รอบ
ด้านทั้งทางโลกและทางธรรมผสมผสานหลักคุณธรรม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาดั้งเดิมกับเทคโนโลยี
และแนวคิดการเรียนรู้สมัยใหม่ สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) ทักษะพิสัย (ทักษะ)
และจิตพิสัย (คุณธรรม) อย่างสมดุล เพื่อพัฒนาพระสงฆ์ให้สามารถดำรงชีวิตและเผยแผ่ธรรมะได้
อย่างเหมาะสม

4.3 ด้านการเผยแผ่ ใช้สื่อสมัยใหม่ควบคู่กับวิธีการดั้งเดิม เช่น โซเชียลมีเดีย
เว็บไซต์ ยูทูบ โทรทัศน์ และวิทยุ ผลิตสื่อที่เข้าใจง่าย ถูกต้องตามพระธรรมวินัย และสอดคล้องกับ
หลักเหตุผลและวิทยาศาสตร์ ผสมผสานแนวทางเก่ากับใหม่เพื่อเข้าถึงคนทุกวัย โดยยังรักษาแก่นแท้
ของคำสอน

4.4 ด้านการสาธารณูปการ วางแผนและบริหารทรัพยากรของวัดอย่าง
ชัดเจน คุ่มค่า โปร่งใส และตรวจสอบได้ ใช้ทรัพยากรในการบำรุงศาสนสถาน การศึกษา และกิจกรรม
สาธารณประโยชน์อย่างเหมาะสม ส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนและพระสงฆ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์
สูงสุด

4.5 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ จัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก
เช่น ห้องสมุด ห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน และครูผู้สอนคุณภาพ สนับสนุนโอกาสทางการศึกษาให้กับ
เยาวชนและผู้ขาดแคลนทุนการศึกษา บูรณาการหลักธรรมดั้งเดิมกับความรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ผู้เรียน
ได้รับความรู้ ทักษะ และคุณธรรมครบถ้วน

4.6 ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ สนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชน เพื่อสร้างความรู้และทักษะ สามารถสร้างรายได้และความมั่นคง พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้นำและสนับสนุนการช่วยเหลือ โดยไม่จำเป็นต้องลงแจกเอง เพื่อรักษาความเหมาะสมและศักดิ์ศรี กิจกรรมสาธารณสุขสงเคราะห์ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของชุมชนและสร้างความเข้มแข็งทางสังคม

5.2. อภิปรายผล

5.2.1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย การปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณสุขสงเคราะห์ ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการปกครองมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดตามลำดับ ในด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ได้รับคะแนนสูงสุด แสดงถึงบทบาทของคณะสงฆ์ในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม สนับสนุนสุขภาวะชุมชน และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยมีการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน และมีการกระจายอำนาจในการปกครอง และยังให้ความสำคัญกับการศึกษาของคณะสงฆ์พร้อมกับให้ความสำคัญ โดยเฉพาะด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์และด้านการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) ซึ่ง พบว่า ด้านสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นด้านที่มีความเห็นสูงที่สุดในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดนครพนม ด้านการศึกษาสงเคราะห์และด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก แสดงถึงความสำคัญที่คณะสงฆ์ให้ต่อการพัฒนาพระภิกษุทั้งด้านธรรมและด้านวิชาการ รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้แก่เยาวชนในชุมชน ต่อเนื่องตามหลักพระธรรมวินัยในทุกด้าน พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) พบว่า ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในจังหวัดเลยมีบทบาทสูงสุด ซึ่งสนับสนุนผลวิจัยในครั้งนี้อย่างชัดเจน ผลการวิจัยยืนยันว่าคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยมีการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน โดยเฉพาะภารกิจทางสังคมและการศึกษาที่ประชาชนในพื้นที่รับรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกันพัฒนาทักษะการเผยแผ่ยุคใหม่

5.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการปกครอง คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามความคิดเห็นของพระภิกษุสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย มีความคิดเห็นแตกต่าง ตามแบบสอบถามและวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นรายละเอียดกับ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม เปรียญธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก ใน 5 ส่วนนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ในงานวิจัยได้ดังนี้

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์เชิงสถิติระหว่างสถานภาพการดำรงตำแหน่งของพระสงฆ์กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ การปกครอง ศาสนศึกษา การเผยแผ่ สาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยค่าระดับนัยสำคัญทุกด้านสูงกว่า 0.05 แสดงว่าสถานภาพตำแหน่งไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ประสิทธิผลแตกต่างกัน พระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะมีตำแหน่งหรือไม่ ต่างมีบทบาทในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เช่น การเผยแผ่ธรรมะ การศึกษาพระปริยัติ และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม จึงทำให้ระดับประสิทธิผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) จังหวัดนครพนม ที่พบว่า ประสิทธิผลการบริหารคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกันตามตำแหน่ง แม้บางด้าน เช่น สาธารณสงเคราะห์และศาสนศึกษา แต่โดยรวมตำแหน่งไม่ใช่ตัวกำหนดความสามารถของพระสงฆ์โดยตรง เช่นเดียวกับ พระมหาสมยศ กลุยานกิตติ (มานะคงคา) (2563) จังหวัดสกลนคร ที่พบว่า หลักสูตรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ มีผลต่อประสิทธิผลมากกว่าสถานภาพตำแหน่ง ซึ่งสอดคล้องกับจังหวัดเลยที่การปกครองเน้นพระธรรมวินัย การทำงานรวมหมู่คณะ และหลักเมตตาธรรม ทำให้ตำแหน่งไม่เป็นปัจจัยหลักกำหนดคุณภาพการปฏิบัติหน้าที่

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านพรรษากับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า ด้านการปกครอง มีความสัมพันธ์สูงสุด แสดงว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษามากมีประสบการณ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ และสามารถปฏิบัติตามลำดับขั้นการปกครองอย่างเป็นระบบ ด้านการศาสนศึกษา พรรษามีความสัมพันธ์กับความสามารถในการสนับสนุนการศึกษาและเผยแผ่ธรรมะ พระสงฆ์พรรษามากมีความรู้และทักษะในการถ่ายทอดธรรมะดีกว่า ด้านการสาธารณสงเคราะห์ พรรษามีผลต่อบทบาทการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากพระสงฆ์มีความชำนาญและเครือข่ายการประสานงาน ทำให้

การช่วยเหลือชุมชนมีประสิทธิภาพสูงในทางกลับกัน ด้านการเผยแผ่ การสาธารณูปการ และ การศึกษาสงเคราะห์ ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนว่าประสิทธิผลด้านเหล่านี้ อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น เช่น ทักษะเฉพาะตัว ความสามารถด้านเทคโนโลยี หรือทรัพยากรวัด เมื่อ เปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบความสอดคล้องกับงานของ พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตาม ผา (2563) ที่ศึกษาการบริหารคณะสงฆ์จังหวัดนครพนม พบว่าประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับ มาก และด้านสาธารณสงเคราะห์แตกต่างกันตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยจังหวัดเลยที่พระชาวมิบบาทต่อการสาธารณสงเคราะห์ พระสงฆ์ที่มีประสบการณ์ หรือมีตำแหน่งสูงสามารถบริหารงานสาธารณะได้ดี เช่นเดียวกับงานของ พระมหาสมยศ กลยาน กิตติ (2563) ที่พบว่า การบริหารคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความมีส่วนร่วม ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร ซึ่งสอดคล้องว่า พระชา และประสบการณ์ของพระสงฆ์มีผลต่อการปกครอง การบริหารจัดการ และการสาธารณ สงเคราะห์ โดยสะท้อนว่าความชำนาญและการมีส่วนร่วมเชิงโครงสร้างช่วยเพิ่มประสิทธิผล

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม กับ ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า พบว่า วุฒิการศึกษาทาง ธรรมของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัด เลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมสูง เช่น นักธรรมชั้นเอก มีประสิทธิผลในการปกครองสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า แสดงให้เห็นว่า ความรู้ทางธรรมช่วยให้สามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ได้ เหมาะสม ทั้งด้านการกำกับดูแล การศึกษา การเผยแผ่ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยเฉพาะ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ วุฒิการศึกษาทางธรรมมีผลต่อความสามารถของพระสงฆ์ในการพัฒนา เยาวชนและกำลังคนทางพระพุทธศาสนาด้านการสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ก็มีความสัมพันธ์สูง สะท้อนบทบาทของพระสงฆ์ที่มีความรู้ธรรมในการอภิบาลและสนับสนุนชุมชน การมีวุฒิการศึกษาทางธรรมสูงจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ใน ทุกด้าน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) พบว่าประสิทธิผล การบริหารคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านศาสนศึกษาและสาธารณ สงเคราะห์ ซึ่งแตกต่างกันตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ของพระสงฆ์ พระมหาสมยศ กลยาน กิตติ (2563) วิจัยในจังหวัดสกลนคร พบว่าการบริหารคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาล เช่น ความ โปร่งใส ความรับผิดชอบ และความมีส่วนร่วม ส่งผลต่อประสิทธิผลอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะ ในกลุ่มพระที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมสูง พัชรี พรหมเสน, สหทัยา วิเศษ และสมยศ ปัญญามาก

(2567) วิจัยในจังหวัดพะเยา พบว่าการบริหารคณะสงฆ์ยึดหลักพระธรรมวินัยและการกระจายอำนาจ วุฒิการศึกษาทางธรรมสูงช่วยให้พระสงฆ์สามารถใช้หลักธรรมและวินัยบริหารกิจการได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ทั้งด้านการศึกษา การเผยแผ่ และสาธารณสงเคราะห์

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเปรียญธรรม กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ แสดงว่าการมีหรือไม่มีเปรียญธรรมของพระภิกษุมีผลต่อระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ พระภิกษุที่มีเปรียญธรรมมีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิผลการปกครองสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปกครอง มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการมีเปรียญธรรมส่งผลต่อความสามารถในการบริหารจัดการและการปกครองคณะสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าพระภิกษุที่มีเปรียญธรรมสามารถส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์ได้ดียิ่งขึ้น ส่วน ด้านการศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ จะเห็นได้ชัดว่า การมีเปรียญธรรมเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปกครองบางด้าน โดยเฉพาะด้านการปกครองและการศึกษาสงเคราะห์ ส่วนด้านอื่นอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น เช่น ประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่หรือการอบรมเพิ่มเติม พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา (2563) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสถานภาพหรือตำแหน่งมีผลต่อบางด้าน เช่น ด้านสาธารณสงเคราะห์ ศาสนศึกษา และสาธารณูปการ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยจังหวัดเลยที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เปรียญธรรม มีผลต่อประสิทธิผลบางด้าน พัชรี พรหมเสน และคณะ (2567) ระบุว่า การบริหารคณะสงฆ์ต้องยึดพระธรรมวินัยเป็นหลัก ใช้การกระจายอำนาจในการปกครอง และเน้นการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยจังหวัดเลยที่ชี้ว่าพระภิกษุที่มีเปรียญธรรมมีประสิทธิผลสูงในด้านการปกครองและการศึกษาสงเคราะห์ พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) พบว่า บทบาทพระสังฆาธิการสูงสุดในด้านการศึกษาสงเคราะห์ และมีความแตกต่างตามอายุ พรรษา ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา โดยเฉพาะเปรียญธรรม ซึ่งยืนยันว่าความรู้ทางธรรมช่วยเสริมบทบาทการบริหารคณะสงฆ์

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษาทางโลก กับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย พบว่า วุฒิการศึกษาทางโลกมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาทางโลกสูงมักมีประสิทธิผลในการปกครองสูงกว่า โดยเฉพาะด้านการปกครองและด้านการศาสนศึกษา ส่วนด้านการเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ ไม่พบ

ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภาพ วุฒิการศึกษาทางโลกมีผลต่อประสิทธิผลการปกครอง โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการและการศึกษาศาสนา สะท้อนว่าความรู้ทางโลกช่วยเสริมศักยภาพในการบริหารและพัฒนาการศึกษาพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาคณะสงฆ์ในจังหวัดเลยควรส่งเสริมการศึกษาทางโลกควบคู่กับการศึกษาทางธรรม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ พัชรี พรหมเสน และคณะ (2567) พบว่า ระบบบริหารคณะสงฆ์จังหวัดพะเยาเน้นพระธรรมวินัยควบคู่กับการกระจายอำนาจและการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งวุฒิการศึกษาทางโลกสูงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการศึกษาศาสนา นายเทพอมร ประยูรชาญ (2566) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดบริการสาธารณะ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการศึกษาทางโลกช่วยเสริมความสามารถของพระสงฆ์ในการบริหารงานและบริการสังคม พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล) ศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการ พบความแตกต่างตามอายุ พรรษา ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา สอดคล้องกับผลวิจัยนี้ที่ว่าวุฒิการศึกษาทางโลกมีผลต่อประสิทธิผลด้านการปกครองและศาสนศึกษา

5.3. ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำไปประยุกต์ใช้

ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสาธารณสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ รองลงมา คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และด้านที่น้อยที่สุด คือ การปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ตามลำดับ พร้อม บูรณาการ (สุขพัฒน์ อนนท์จารย์.) (2557). หนังสือ "พุทธปัญญา...พระพุทธเจ้า" เป็นหนังสือที่มีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่งในแง่ของการถ่ายทอดหลักธรรมของพระพุทธเจ้าโดยเน้นเรื่อง ปัญญา ซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา หนังสือช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าการมีปัญญาคือการรู้เท่าทันความเป็นจริงของ โลก และสามารถนำปัญญานี้เพื่อนำไปสู่ความสุขที่แท้จริง ด้วยเนื้อหาที่อธิบายอย่างเป็นระบบและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ หนังสือเล่มนี้จึงเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษา แนวคิดของพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มี สติปัญญาและมีความสุขในชีวิตได้และสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการบริหารศาสนสมบัติ พร้อมแต่งตั้งที่ปรึกษาด้านกฎหมาย เพื่อให้การบริหารจัดการมีความโปร่งใส เปิดเผยรายงานรายรับ-รายจ่ายต่อหน่วยงานและคณะ

สงฆ์ และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายอย่างรอบด้าน การใช้ปัญญาในการตัดสินใจและบริหารทรัพยากรจะช่วยให้ศาสนสมบัติถูกใช้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน

2. จัดการศึกษาแบบบูรณาการ ทั้งโลกและธรรม ผสมผสานคุณธรรม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาพุทธิพิสัย (ความรู้), ทักษะพิสัย (ทักษะ), และจิตพิสัย (คุณธรรม) อย่างสมดุล การศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการใช้ปัญญาเพื่อเข้าใจความจริงของโลกและนำไปสู่ความสุขที่แท้จริง

3. ใช้สื่อสมัยใหม่และวิธีดั้งเดิมร่วมกัน เพื่อให้การเผยแผ่พระธรรมถูกต้อง เข้าใจง่าย และเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งผู้เรียนเยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้สนใจศึกษา พระสงฆ์สามารถผสมผสานแนวทางเก่า-ใหม่ตามหลักกรรมวินัย สอดคล้องกับหลักการใช้ปัญญาในการเรียนรู้และเผยแผ่

4. วางแผนและบริหารทรัพยากรอย่างชัดเจน ทั้งการบำรุงศาสนสถาน การศึกษา และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชนและพระสงฆ์ การบริหารแบบมีปัญญาจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเสริมสร้างความสุขทั้งส่วนบุคคลและสังคม

5. สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกคุณภาพ สนับสนุนโอกาสการศึกษาแก่เยาวชนและผู้ขาดแคลน พร้อมบูรณาการหลักธรรมเข้ากับความรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองและใช้ปัญญาในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

6. ส่งเสริมการศึกษาและอาชีพในชุมชน โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำและสนับสนุน แต่ไม่แจกจ่ายโดยตรง เน้นกิจกรรมที่สร้างความเข้มแข็งทางสังคมและพัฒนาปัญญาให้กับประชาชน ช่วยให้ชุมชนมีความรู้ มีคุณธรรม และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. พัฒนาทักษะการเผยแผ่ยุคดิจิทัลและแนะนำให้ศึกษาแนวทางเสริมทักษะเทคโนโลยีและการเผยแผ่สมัยใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการสื่อสารกับประชาชนทั้งในพื้นที่และออนไลน์

2. สนับสนุนพระสงฆ์ทุกระดับอย่างเท่าเทียม เน้นการพัฒนาพระสงฆ์ทุกระดับโดยไม่จำกัดตำแหน่ง เพื่อยกระดับบทบาทด้านการเผยแผ่ การศึกษา และสาธารณประโยชน์ เสริมความเข้มแข็งของคณะสงฆ์

3. เชื่อมโยงการศึกษาทางธรรมและทางโลกกับงานสาธารณะศึกษาแนวทางพัฒนาความรู้ทางธรรมควบคู่กับความรู้ทางโลก และวิเคราะห์การนำความรู้ไปประยุกต์กับกิจกรรม

สาธารณะ เช่น การเผยแพร่ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
คณะสงฆ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมการศาสนา. (2560). การปกครองคณะสงฆ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.

กฤษณะ, ศ. (2563). “บทบาทคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ใน วารสาร
พุทธศาสนศึกษา, 12(2), 45-63.

กุลฐิโต, พ.ม. (ธรรมปัสสร์) & ชวนชัยน, ดร. สุริยงค์. . ความสัมพันธ์ระหว่างพุทธกรรมคุณธรรมและ
พุทธกรรมการบริหารวัดของพระสังฆาธิการในจังหวัดกาญจนบุรี วารสาร การเงิน การ
ลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ, 2(3), 211-214.

เกษมสันต์ วีระกุล. (2564). แนวคิดและการวัดประสิทธิผลในการบริหารงานสมัยใหม่. นนทบุรี:
สำนักพิมพ์ธุรกิจการศึกษา.

คณะสงฆ์ธรรมยุต. (2561). ระเบียบและแนวปฏิบัติของคณะสงฆ์ธรรมยุต. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะ
สงฆ์ธรรมยุต.

คิ้วราชแยง, จินตนา; ร่มเย็น, ละมัย; & กิตติเลิศไพศาล, จิตติ. (2564). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อ
ส่งเสริมประสิทธิผลงานกิจการคณะสงฆ์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร
วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

จารุณโณ (พุทธเสน), พระประเทือง; คำดี, ป.; และดอกจันทร์, ภ. (2564). บทบาทและหน้าที่ของ
สังฆาธิการต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในจังหวัดเลย. จารุวัฒน์, ศ. (2562).
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์กับการบริหารงานศาสนา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิรพงศ์ ศรีทอง. (2567). การบริหารคณะสงฆ์ไทยในมิติความสมดุลอำนาจและคุณธรรม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ฉันทะโกโร (มัสการ), พระประกาศิต, อธิปัตย์ (วงศ์วังเพิ่ม), พระนิทัศน์ และ คำดี, ป. (2564).

“บทบาทของพระสังฆาธิการต่อการบริหารแบบประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในอำเภอชุม
แพ จังหวัดขอนแก่น.” วารสาร JMCR_thaijo.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2565). การบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพรอบแนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัย.

ณัฐภาพร จินดาสวัสดิ์. (2558). การบริหารงานคณะสงฆ์แบบรวมศูนย์อำนาจ: ศึกษากรณีจังหวัดเลย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ณัฐวุฒิ ภูเฝ้า. (2563). การบริหารองค์การสมัยใหม่: แนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดวงสมพร สำราญเจริญ (2547) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

เทพอมร ประยูรชาญ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิภาพการจัดทำบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ดูนสาต อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น สถาบัน: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธนวิชัย โยธางจันทร์. (2563). ระบบการพัฒนาศาสนาและการแต่งตั้งสมณศักดิ์ในคณะสงฆ์ไทย: กรณีศึกษาเขตภาคเหนือและอีสาน. วารสารพุทธศาสนศึกษา, 12(1), 23-50.

ธรรมนิเทศ. (2558). คณะธรรมยุติกนิกายกับการบริหารจัดการวัด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอาจารย์ยติวิสุทธิกุล. (2562). การปกครองคณะสงฆ์ไทยในยุคปฏิรูปไทยแลนด์ 4.0. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

พระครูสุธรรมธีรานุยุติ. (2065). การบริหารงานเชิงพุทธกับบริบทคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน. บทความวิชาการ.

นพดล วรรณพุกษ์. (2564). การประเมินผลและการจัดการประสิทธิผลในองค์กรสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นำทรัพย์ จันทร์หอม. (2546). การพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาจุฬา.

นุสนธ์ รักษาพล. (2565). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมและชุมชน: การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประยูร, ม. (2558). การปฏิรูปคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปัญญาพร จิระวัฒนากร, สมชาย ใจดี, และคณะ. (2565). การบริหารองค์กรสมัยใหม่: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.

พรหมเทพ, ว. (2555). ประวัติและพัฒนาการของคณะสงฆ์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.

พระครูวินัยธรวิมล เรียบร้อย. (2557). การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ตามเกณฑ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

พระครูสาครธรรมประสิทธิ์. (2564). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ กรณีศึกษาวัดในจังหวัดสมุทรสาคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสมุทรสาคร.

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2550). การปกครองวัดตามหลักพระธรรมวินัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พุทธสาธาณ.

พระใบฎีกาศราวุฒิ หงษ์คาม. (2560). การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปลัดเกียรติศักดิ์ สันทวีวรกุล. (2548) บทบาทของพระสังฆาธิการ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์/กรุงเทพฯ.

พระพิพัฒน์ แสงท้าว. (2566). บทบาทประธานคณะสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพุทธรญาณ (ทองย้อย กิตติทินโน). (2556). การปกครองคณะสงฆ์และวัดไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พุทธวิถี.

พระมหาภุชญาภิตติโสภโณ. (2565). การปกครองคณะสงฆ์ไทย: การบูรณาการกฎหมายและพระธรรมวินัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญมี ปุณฺณวฑฺฒ. (2564). การสวดส้องและการบริหารวัด. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ธรรม
วิชาการ.

พระมหาอรุณ อธิปญฺโญ. (2557). บทบาทวัดต่อชุมชนและการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรม
วิชาการ.

พระมหาวิชัย กุลฐิติโต. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมคุณธรรมและพฤติกรรมการบริหารวัด
ของพระสงฆ์ในจังหวัดกาญจนบุรี / The Relationship Between the Virtuous
Behaviors and Monastic Administrative Behaviors of Phrasanghadhikarn in
Kanchanaburi Province (ปริญญานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).

พระมหาสมยศ กลยานกิตติ (มานะคงคา). (2563). อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิภาพการ
บริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

พระมหาสราวุธ สราวุธ. (2564). Buddhist Abbots' Leadership in Present Temple
Management: ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในการจัดการวัดในปัจจุบัน. วารสารวิชาการคณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

พระมหาสุวิทย์ โนนงาม. (ปี). การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัด
สิงห์บุรี (ปริญญานิพนธ์/รายงาน, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย).

พระมหาอภิชาติ ธมมวิโช. (2565). การปกครองคณะสงฆ์กับพระธรรมวินัย. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์
พุทธธรรม.

พระมหาอรุณ ปัญญารุโณ. (2567). แนวทางการบริหารคณะสงฆ์สู่ความยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
สงฆ์ไทย.

พระมหาอานนท์ อานนโท. (นรมาตร์). การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการ
ประยุกต์ใช้หลักกฏอปริหานิยธรรม 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

พระราชเมธี (วิชา อภิปญฺโญ). (2564). การพัฒนาองค์กรคณะสงฆ์สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ = Sangha
Organization Development to Learning Organization. นิตยสารเสียงธรรมจาก
มหายาน, 7(1), หน้า 47-? . สถาบัน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระศุภลักษณ์ ปณญาวโร. (2554). ศึกษาการบริหารงานคณะสงฆ์อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
A Study of Ecclesiastic Affairs Administration in Nampong District, Khon Kaen Province. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.
- พระสมบัติ สุขทวีวิทย์เลอพงศ์ & วรเดช จันทรศร. (2561). การบริหารกิจการคณะสงฆ์เพื่อความเป็น
ประสิทธิผล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- พระสมุห์ปิยะพงษ์ วงศ์ตามผา. (2563). ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนครพนม.
มหาวิทยาลัยนครพนม.
- พระอดุลย์ กุศลจิตโต (ภักดีกุล). (2561). บทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ใน
เขตการปกครองจังหวัดเลย.
- พัชรี พรหมเสน, สหทัยา วิเศษ, & สมยศ ปัญญาмаก. (2567). การพัฒนาบทบาทของพระวินยาธิการ
เพื่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ภรศิษฐ์ ใจเสือ, พระมหาสามารถ แพรศิริ, & พระมหาอภิรักษ์ ไวยเลิศ. (2009). สภาพการบริหาร
งานวัดของพระสังฆาธิการ กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2555). ทฤษฎีองค์การและการประยุกต์ใช้ในบริษัทไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยไทย. หน้า 212-215.
- ภุญญิ ยามา. (2563). การบริหารคณะสงฆ์และประสิทธิผลในการปกครอง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัย.
- รัฐพล ศรีกัตถุญ. (2551). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของพนักงาน
ธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) สำนักงานอาคารกลาสเฮ้าส์ รัชดาภิเษก (วิทยานิพนธ์ บธ.
ม. (การจัดการ)) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รีชา ศรีสุวรรณ. (2563). แนวคิดการบริหารและการประเมินประสิทธิผลขององค์กร. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรเวทย์ แป้นนอก (2558) การบริหารงานเชิงกลยุทธ์สำหรับองค์กรไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วรัญญา ทองใบ. (2566). หลักการบริหารทรัพยากรในองค์กรสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ XYZ.
- วรัท พงกษากุลนันท์. (2550). ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency & Effectiveness). (อ้างอิงใน: เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- วิชาการสงฆ์. (2562). การบริหารคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในยุคปัจจุบัน. วารสารสงฆ์ศึกษา, 12(3), 45-62.
- วิทยา ทองคำ. (2564). การบริหารองค์กรคณะสงฆ์ไทย: แนวทางและความสำคัญ. วารสารพุทธศาสนศึกษา, 13(1), 55-77.
- วิทยา ส่วนกุลลาบ. (2558). การบริหารงานคุณภาพในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิโรจน์, ท. (2561). โครงสร้างและการปกครองคณะสงฆ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศาสนาและวัฒนธรรม.
- ศิริพร พงษ์ศรีวัฒน์. (2567). การประเมินคุณภาพและประสิทธิผลขององค์กรบริการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ DEF.
- สมชาย รัตนพันธุ์. (2565). พระธรรมวินัยกับการบริหารคณะสงฆ์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- สังฆราชา. (2560). การปกครองคณะสงฆ์ไทย: บทบาทและหน้าที่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาภูมิบาลราชวิทยาลัย.
- สำนักงานจังหวัดเลย. (2564). ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดเลย. เลย: สำนักงานจังหวัดเลย.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2563). รายงานสถานการณ์พระพุทธศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). รายงานสถานการณ์คณะสงฆ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุขพัฒน์ อนนทจารย์. (2557). พุทธปัญญา...พระพุทธเจ้า. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ธรรมะ.
- สุชาติ, ป. (2564). การบริหารงานคณะสงฆ์ในพื้นที่ท้องถิ่น. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุพัตรา ผิวอ่อน, สมชาย นิลวงศ์, & อมร ทองอินทร์. (2564). การบริหารองค์กรยุคใหม่และการสร้างคุณค่า. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุวณโณ (จุลพงษ์) พ. (2019). ระบบการบริหารคณะสงฆ์ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 16(2), 183–193.

สุสุรพล สุขะพรหม. (2567). การบริหารคณะสงฆ์ตามหลักพระธรรมวินัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาจุฬา.

เสาวนีย์ ไชยกุล. “บทบาทพระสังฆาธิการที่มีต่อการพัฒนาศาสนศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์จังหวัดพะเยา.” วารสารสิทธิบัตรศึกษาและสังคมศาสตร์ (2020).

เสาวรณย์ ดีล้วน. (2565). ธรรมเนียมปฏิบัติในการบริหารคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมวิทย์.

อัศววัฒน์ นันทิวัชรินทร์. (2568). แนวคิดประสิทธิผลเชิงกลยุทธ์สำหรับองค์กรยุคใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ GHI.

ภาษาอังกฤษ

Caplow, T., & Thendore, R. (1964). Organizational effectiveness: Measurement and theory. New York: Free Press.

Creswell, J. W. (2014). Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches (4th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Editor. (2564). Full Issue. Journal of Buddhist Education and Research.

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). Educational administration: Theory, research, and practice (7th ed.). New York: mcgraw-Hill.

Jhssrru. (2558). Jhssrru Fulltext-Vol.17 No.2-2015. Journal Of Humanities And Social Sciences, Surindra Rajabhat University.

Mintzberg, H. (1979). The Structuring of Organizations. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Saensri, P., Aiyakorn, S., & Udomkijmongkol, C. (2564). The Influence of Organizational Culture Perception and Good Governance on the Operational

Efficiency of the Na Kae District Office, Nakhon Phanom Province. Journal of Graduate Studies, Sakon Nakhon Rajabhat University.

Sattayavongtip, P., Liang, R., & Painua, S. (2021). A Synthesis of Research on the Roles of Monks in the East of Thailand during B.E. 2541-2560. Academic Journal of Humanities and Social Sciences Burapha University, 29(2), 104-134.

Siriwunno (Pompai), J., Phakrupariyuttisuwannawat, N., duangkunpet, T., & Phuttajorn, A. (2021). The Sangha Administration of Sangha Administrators in the 21st Century. Journal of Modern Learning Development, 6(6), 371-383. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/250498>

Yamane, T. (1967). Statistics: An Introductory Analysis (2nd ed.). New York: Harper and Row.)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. **รศ.ดร. ภาสกร ดอกจันทร์** วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก Ph.D. (Social Science) ปริญญาโท ศศ.ม. (รัฐศาสตร์), ปริญญาตรี ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขา วิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม

2. **ผศ.ดร. ศตวรรษ สงกาพันธ์** วุฒิการศึกษา รป.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์), ศน. ม. (รัฐศาสตร์),ปร.ด. รัฐศาสตร์) สังกัดวิทยาลัยสงฆ์เลย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) วิทยาลัยสงฆ์เลย

3. **ผศ.ดร. วรเชษฐ์ ไทอิน** วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก ร.ด. (รัฐศาสตร์), ปริญญาโท รป.ม.(รัฐประศาสนศาสตร์) ปริญญาตรี ศษ.บ.(สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๗๔๑๘/ว ๕๐๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๔ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระพัฒน์พินท์ ธีรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย” โดยมี รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขออนุญาตฯ ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระสุทิวชिरเมธิ, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๕๖๑๖

พระพัฒน์พินท์ ธีรจิตโต (วันเวช) ผู้วิจัย โทร. ๐๙๗-๒๙๖๒๕๙๙

ที่ อว ๗๔๑๘/ว ๕๐๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๔ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.ศตวรรษ สงคามัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระพัฒนพันธ์ ธีรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตร
มทบบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย” โดยมี รศ.ดร.สุพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็น
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระสุทธีวิชรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๓๕๖๑๖

พระพัฒนพันธ์ ธีรจิตโต (วันเวช) ผู้วิจัย โทร. ๐๙๗-๒๙๖๒๕๙๙

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๕ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.วรเชษฐ์ ไทยิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระพัฒน์พิณฑ์ ธีรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย” โดยมี รศ.ดร.สุพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในกรณีนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

พระพัฒน์พิณฑ์ ธีรจิตโต (วันเวช)

รายนามวิจัยตามเอกสาร

(พระสุทธีวิริเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๓๖๑๖

พระพัฒน์พิณฑ์ ธีรจิตโต (วันเวช) ผู้วิจัย โทร. ๐๙๗-๒๙๖๒๕๙๙

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๔๖๑๖

ที่ อว ๙๔๑๘ / ๒๖๑

วันที่ ๓๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุมัติขอเข้าสัมมนาและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

กราบเรียน พระมหาวัฒนา สุรจิตโต, ดร.

ด้วย พระพัฒนพันธ์ สุรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร. สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทั้งวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบในรูปเล่มวิทยานิพนธ์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสาน วันเวลาที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

(พระสุขวิชฌมณี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัย

รับทราบ / อว / มพ
ทว. ๑๒๓ /
(นางสาววิภาดา สุวรรณกิจ, ร.)
/ ๑๓๑๓, ๑๓๑๔, ๑๓๑๕
๑๓๑๖, ๑๓๑๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๓๖๑๖

ที่ อว ๗๙๑๘(๒) /ว ๗๒๔

วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เข้าสู่สื่อบริการและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

กราบเรียน พระสุทิวาภิรมย์, ดร. รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ด้วย พระพัฒน์พิณท์ ธีรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร. สุพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในกรณีนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ขอขออนุญาตเผยแพร่ท่านให้นักศึกษาได้เข้าสู่สื่อบริการในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสู่สื่อบริการในภายหลัง

จึงกราบเรียนมาขอพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

(พระครูปลัดจกักรพล สิริโชโต, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัย

วันดีใจดีใจ

๑๖ ๑๑ ๖๔

บันทึกข้อความ

สำนักงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๔๓๘ /ว ๒๖๖

วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอเข้าสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระมหาจันทนพล อภิรัตน์, ดร.

ด้วย พระพัฒนพันธ์ ธีรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย” โดยมี รศ.ดร. สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในกรณีนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบในรูปแบบวิทยานิพนธ์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

(พระสุทธีวิวัฒน์, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัย

อินโดจีนสัมพันธ์

(พระมหาจันทนพล อภิรัตน์, ดร.)
๒๐ ต.ค. ๖๘

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๕๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๕๒๘๓-๐๔๓๔

๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอเข้าสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

กราบเรียน พระครูปัญญาภินิหารคุณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง จังหวัดเลย

ด้วย พระพัฒนพิณฑ์ ธีรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร. สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่มีรูปแบบในรูปเล่มวิทยานิพนธ์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสาน วันเวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ทวามเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระสุทธีธรรมธีร)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัย

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๕๒-๘๑๕๖๑๖

พระพัฒนพิณฑ์ ธีรจิตโต (วันเวช) ผู้วิจัย โทร. ๐๙๗-๒๙๒๒๕๔๙๙

รับทราบ
นางสาว
อรรพวงค์ งามวงศ์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๔๓๘ /ว ๒๖๑

วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอเข้าสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูสุทธีธรรมภาณ, ดร.

ด้วย พระพัฒนพันธ์ ธีรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร. สุขพัฒน์ อนนทจารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทั้งวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบในรูปเล่มวิทยานิพนธ์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสาน วันเวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

(พระสุเมธีธรรมภาณ, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัย

- การาม

- ๑๖/๑๐/๒๕๖๘

25.๑๐.๒๕๖๘

ที่ อว ๗๐/๑๘/ว ๕๕๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอเข้าสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

กราบเรียน พระเดชพระคุณ พระราชวชิรสุธี เจ้าคณะจังหวัดเลย (ธ)

ด้วย พระพัฒน์พิณฑ์ ถิรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร. สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงกราบขอความเมตตาพระเดชพระคุณขอเข้าสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบในรูปเล่มวิทยานิพนธ์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสาน วันเวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง

จึงกรณเรียนขอความเมตตาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

กราบเรียนด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระสุทธิวัชรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสง

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๐๑๖

พระพัฒน์พิณฑ์ ถิรจิตโต (วันเวช) ผู้วิจัย โทร. ๐๙๗-๒๙๖๒๕๙๙

๗๖๐๐๐๐๐๐
น.พ.ย.๒๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๔๕๖๑๖

ที่ อว ๙๙๑๘๘ / ๒๖๖๑

วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอเข้าสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูปลัดจักรพล สิริโร, ดร.

ด้วย พระพัฒน์พินท์-ธีรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร. สุพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในกรณีนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบในรูปแบบวิทยานิพนธ์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสาน วันเวลาที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

(พระสุเมธจิวิเมธี, ดร.)
รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัย

- วัฒธรรม
อินทร์วิวัฒน์พงศ์
ผู้อำนวยการ

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๕๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอเข้าสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูวิมลญาณรังสี เจ้าคณะตำบลศรีสองรัก (ธ) เจ้าอาวาสวัดศรีอภัยวัน จังหวัดเลย

ด้วย พระพัฒน์พินท์ ธีรจิตโต (วันเวช) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร. สุขพัฒน์ อนนทจารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ขอความอนุเคราะห์พระเดชพระคุณได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลในรูปแบบในรูปเล่มวิทยานิพนธ์ต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสาน วันเวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(พระสุเมธีธีรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๓๘๖๑๖

พระพัฒน์พินท์ ธีรจิตโต (วันเวช) ผู้วิจัย โทร. ๐๙๗-๒๙๖๒๕๙๙

-วิวิธาม

อ.วันวิภา

ทนาย

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่องานวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

เนื่องด้วยกระผม นายพัฒนพิณฑ์ วันเวช นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง รหัสประจำตัวนักศึกษา 6620831032004 กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย” โดยมี ผศ.ดร.สุขพัฒน์ อานนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความกรุณาข้อมูลจากท่าน ดังนั้น อาตมาใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

คำชี้แจง

- 1) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย
 - 2) โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามแต่ละตอน กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนจัดส่งคืนแบบไม่ต้องระบุชื่อของผู้ตอบ โดยผู้วิจัยขอรับรองว่า คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ซึ่งไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้นต่อมหาวิทยาลัยและตัวท่านเอง
- เจริญพรขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

(นายพัฒนพิณฑ์ วันเวช)

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกายในจังหวัดเลย

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือกรอกข้อมูลลงใน.....ที่ตรงกับความเป็นจริง

1.สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

- 1.1 () พระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่ง
- 1.2 () พระภิกษุสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง

2. พรรษา

- 2.1 น้อยกว่า 10 พรรษา
- 2.2 10-20 พรรษา
- 2.3 มากกว่า 20 พรรษา

3. วุฒิการศึกษาทางธรรม

- 3.1 () นักธรรมชั้นตรี
- 3.2 () นักธรรมชั้นโท
- 3.3 () นักธรรมชั้นเอก

4. เปรียญธรรม

- 4.1 () ได้
- 4.9 () ไม่ได้

5. วุฒิการศึกษาทางโลก

- 5.1 () ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 5.2 () ปริญญาตรี
- 5.3 () สูงกว่าปริญญาตรี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ของท่านโดยกำหนดระดับการบริหารงาน เป็น 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อความ		ระดับการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย				
		ระดับการปกครองคณะสงฆ์				
		5	4	3	2	1
ตอนที่ 2 ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1	คณะสงฆ์มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและชัดเจนตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย					
2	การแบ่งหน้าที่และอำนาจภายในคณะสงฆ์มีความเหมาะสมและเป็นธรรม					
3	คณะสงฆ์สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
4	โครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์มีการปรับปรุงให้ทันสมัยและตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน					
5	การบริหารศาสนสมบัติคณะสงฆ์ดำเนินไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และยึดหลักธรรมาภิบาล					
6	พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมให้เรียน					

ข้อคำถาม		ระดับการปกครองคณะสงฆ์				
		ธรรมยุติกนิกาย				
		5	4	3	2	1
ตอนที่ 2 ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
	พระปริยัติธรรม อย่างต่อเนื่องและครบถ้วน					
7	การศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม					
8	พระภิกษุสามเณรได้รับการสนับสนุนให้เรียน การศึกษาสามัญ ควบคู่ไปกับการศึกษาทางธรรม					
9	เจ้าอาวาส ครู และผู้บริหารมีบทบาทในการ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา ของพระภิกษุ สามเณรอย่างชัดเจน					
10	การศึกษาถูกออกแบบให้ใช้ การเรียนแบบดั้งเดิม ร่วมกับการปฏิบัติจริง					
11	พระสงฆ์หรือผู้เผยแผ่มีความรู้ความเข้าใจใน หลักธรรมที่ถ่ายทอดให้ผู้คนได้ชัดเจน					
12	การเผยแผ่ธรรมะมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ					
13	การเผยแผ่สามารถเชื่อมโยงธรรมะเข้ากับ ชีวิตประจำวันของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม					
14	ผู้เผยแผ่มีทักษะการสื่อสารที่ช่วยให้ผู้คนเข้าใจ ง่ายและสนใจเข้าร่วมกิจกรรม					

ข้อคำถาม		ระดับการปกครองคณะสงฆ์				
		ธรรมยุติกนิกาย				
		5	4	3	2	1
ตอนที่ 2 ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
15	การเผยแพร่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึง ธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว					
16	การพัฒนาสาธารณูปโภคของวัดช่วยอำนวยความสะดวก และยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน					
17	วัดมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาและการ ปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชน					
18	วัดสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างวัดกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
19	การบริหารทรัพยากรวัดดำเนินอย่างโปร่งใส มี ประสิทธิภาพ และมุ่งใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าสูงสุด					
20	การออกแบบและจัดการวัดมีความเรียบง่าย เหมาะสม และตอบสนองการใช้งานจริง					
21	การจัดหาอุปกรณ์การเรียนและสื่อการเรียนที่ เพียงพอสำหรับผู้เรียน					
22	สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการเรียนและการ พัฒนาผู้เรียน					
23	การศึกษาสงเคราะห์ช่วยส่งเสริมคุณธรรมและ จริยธรรมของผู้เรียน					

ข้อคำถาม		ระดับการปกครองคณะสงฆ์				
		ธรรมยุติกนิกาย				
		5	4	3	2	1
ตอนที่ 2 ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
24	การศึกษาสงเคราะห์ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง					
25	ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้และความสามารถ					
26	การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพชีวิตประชาชน					
27	มีส่วนร่วมในการกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือการพัฒนาชุมชน					
28	การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง					
29	การพัฒนาหมู่บ้านหรือพื้นที่สาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของการสาธารณสงเคราะห์ที่มีประโยชน์					
30	การช่วยเหลือด้านสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชนมีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชน					

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก
ประกอบกรรณิธานนิพนธ์ เรื่อง ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายใน
จังหวัดเลย

ผู้วิจัย

นายพัฒนพันธ์ วันเวช
 นักศึกษานักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
 โทรศัพท์: 097-296-2599
 อีเมล: Phatphin2000@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนจารย์	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
2. ดร.วีรณัฐ พรหมจักร	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

คำชี้แจง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในประเด็นข้างล่างต่อไปนี้ เป็นเครื่องมือการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายเพื่อเสนอแนะแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิดประสิทธิผล โดยผู้ให้สัมภาษณ์หลักซึ่งเป็นคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ – ฉายา (นามสกุล)

อายุ.....พรรษา.....ตำแหน่ง.....

วัด.....

วุฒิการศึกษาทางธรรม.....เปรียญธรรม.....

วุฒิการศึกษาทางโลก.....

ประสบการณ์เผยแผ่.....ปี วันที่ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นข้อคำถาม

แนวทางการพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

1. ด้านการปกครอง การบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้
2. การศาสนศึกษา การศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม
3. การเผยแผ่ การเผยแผ่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว
4. การสาธารณูปการ การบริหารจัดการทรัพยากรของวัดมีความโปร่งใสและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
5. การศึกษาสงเคราะห์ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน
6. การสาธารณสงเคราะห์ การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง

ภาคผนวก จ

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามและ
คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

เนื่องด้วยกระผม นายพัฒนพันธ์ วันเวช นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง รหัสประจำตัวนักศึกษา 6620831032004 กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย” โดยมี ผศ.ดร.สุขพัฒน์ อานนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความกรุณาข้อมูลจากท่าน ดังนั้น อาตมาใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

คำชี้แจง

- 1) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย
 - 2) โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามแต่ละตอน กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนจัดส่งคืนแบบไม่ต้องระบุชื่อของผู้ตอบ โดยผู้วิจัยขอรับรองว่า คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ซึ่งไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้นต่อมหาวิทยาลัยและตัวท่านเอง
- เจริญพรขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

(นายพัฒนพันธ์ วันเวช)

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกายในจังหวัดเลย

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือกรอกข้อมูลลงใน.....ที่ตรงกับความเป็นจริง

1.สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

- 1.1 () พระภิกษุสงฆ์ที่มีตำแหน่ง
- 1.2 () พระภิกษุสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง

2. พรรษา

- 2.1 น้อยกว่า 10 พรรษา
- 2.2 10-20 พรรษา
- 2.3 มากกว่า 20 พรรษา

3. วุฒิการศึกษาทางธรรม

- 3.1 () นักธรรมชั้นตรี
- 3.2 () นักธรรมชั้นโท
- 3.3 () นักธรรมชั้นเอก

4. เปรียญธรรม

- 4.1 () ได้
- 4.9 () ไม่ได้

5. วุฒิการศึกษาทางโลก

- 5.1 () ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 5.2 () ปริญญาตรี
- 5.3 () สูงกว่าปริญญาตรี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ของท่านโดยกำหนดระดับการบริหารงาน เป็น 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อคำถาม		ระดับการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย				
		5	4	3	2	1
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ตอนที่ 2 ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย						
1	คณะสงฆ์มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและชัดเจนตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย					
2	การแบ่งหน้าที่และอำนาจภายในคณะสงฆ์มีความเหมาะสมและเป็นธรรม					
3	คณะสงฆ์สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
4	โครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์มีการปรับปรุงให้ทันสมัยและตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน					
5	การบริหารศาสนสมบัติคณะสงฆ์ดำเนินไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และยึดหลักธรรมาภิบาล					
6	พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมให้เรียนพระปริยัติธรรม อย่างต่อเนื่องและครบถ้วน					
7	การศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม					

ข้อคำถาม ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย		ระดับการปกครองคณะสงฆ์				
		ธรรมยุติกนิกาย				
		5 เห็น ด้วย มาก ที่สุด	4 เห็น ด้วย มาก	3 เห็น ด้วย ปาน กลาง	2 เห็น ด้วย น้อย	1 เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
8	พระภิกษุสามเณรได้รับการสนับสนุนให้เรียน การศึกษาสามัญ ควบคู่ไปกับการศึกษาทางธรรม					
9	เจ้าอาวาส ครู และผู้บริหารมีบทบาทในการ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา ของพระภิกษุ สามเณรอย่างชัดเจน					
10	การศึกษาถูกออกแบบให้ใช้ การเรียนแบบดั้งเดิม ร่วมกับการปฏิบัติจริง					
11	พระสงฆ์หรือผู้เผยแผ่มีความรู้ความเข้าใจใน หลักธรรมที่ถ่ายทอดให้ผู้คนที่ชัดเจน					
12	การเผยแผ่ธรรมะมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ					
13	การเผยแผ่สามารถเชื่อมโยงธรรมะเข้ากับ ชีวิตประจำวันของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม					
14	ผู้เผยแผ่มีทักษะการสื่อสารที่ช่วยให้ผู้คนเข้าใจ ง่ายและสนใจเข้าร่วมกิจกรรม					
15	การเผยแผ่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึง ธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว					
16	การพัฒนาสาธารณูปโภคของวัดช่วยอำนวยความสะดวก สะดวกและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน					
17	วัดมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาและการ ปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชน					
18	วัดสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างวัดกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง					

ข้อคำถาม ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย		ระดับการปกครองคณะสงฆ์				
		ธรรมยุติกนิกาย				
		5 เห็น ด้วย มาก ที่สุด	4 เห็น ด้วย มาก	3 เห็น ด้วย ปาน กลาง	2 เห็น ด้วย น้อย	1 เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
19	การบริหารทรัพยากรวัดดำเนินอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และมุ่งใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าสูงสุด					
20	การออกแบบและจัดการวัดมีความเรียบง่ายเหมาะสม และตอบสนองการใช้งานจริง					
21	การจัดหาอุปกรณ์การเรียนและสื่อการเรียนที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน					
22	สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน					
23	การศึกษาสงเคราะห์ช่วยส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน					
24	การศึกษาสงเคราะห์ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง					
25	ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้และความสามารถ					
26	การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญต่อคุณภาพชีวิตประชาชน					
27	มีส่วนร่วมในการกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือการพัฒนาชุมชน					
28	การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง					
29	การพัฒนาหมู่บ้านหรือพื้นที่สาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของการสาธารณสงเคราะห์ที่มีประโยชน์					

ชื่อคำถาม ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย		ระดับการปกครองคณะสงฆ์				
		ธรรมยุติกนิกาย				
		5	4	3	2	1
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
30	การช่วยเหลือด้านสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชนมี ความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชน					

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก
ประกอบกรรณิธานนิพนธ์ เรื่อง ประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายใน
จังหวัดเลย

ผู้วิจัย

นายพัฒนพันธ์ วันเวช
 นักศึกษานักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
 โทรศัพท์: 097-296-2599
 อีเมล: Phatphin2000@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนจารย์	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
2. ดร.วีรณัฐ พรหมจักร	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

คำชี้แจง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในประเด็นข้างล่างต่อไปนี้ เป็นเครื่องมือการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของประสิทธิผลการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายเพื่อเสนอแนะแนวทางการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยให้เกิดประสิทธิผล โดยผู้ให้สัมภาษณ์หลักซึ่งเป็นคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลยที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ – ฉายา (นามสกุล)

อายุ.....พรรษา.....ตำแหน่ง.....

วัด.....

วุฒิการศึกษาทางธรรม.....เปรียญธรรม.....

วุฒิการศึกษาทางโลก.....

ประสบการณ์เผยแผ่.....ปี วันที่ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นข้อคำถาม

แนวทางการพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายในจังหวัดเลย

1. ด้านการปกครอง การบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้.....
2. การศาสนศึกษา การศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม.....
3. การเผยแผ่ การเผยแผ่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว.....
4. การสาธารณูปการ การบริหารจัดการทรัพยากรของวัดมีความโปร่งใสและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า.....
5. การศึกษาสงเคราะห์ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน.....
6. การสาธารณสงเคราะห์ การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง.....

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

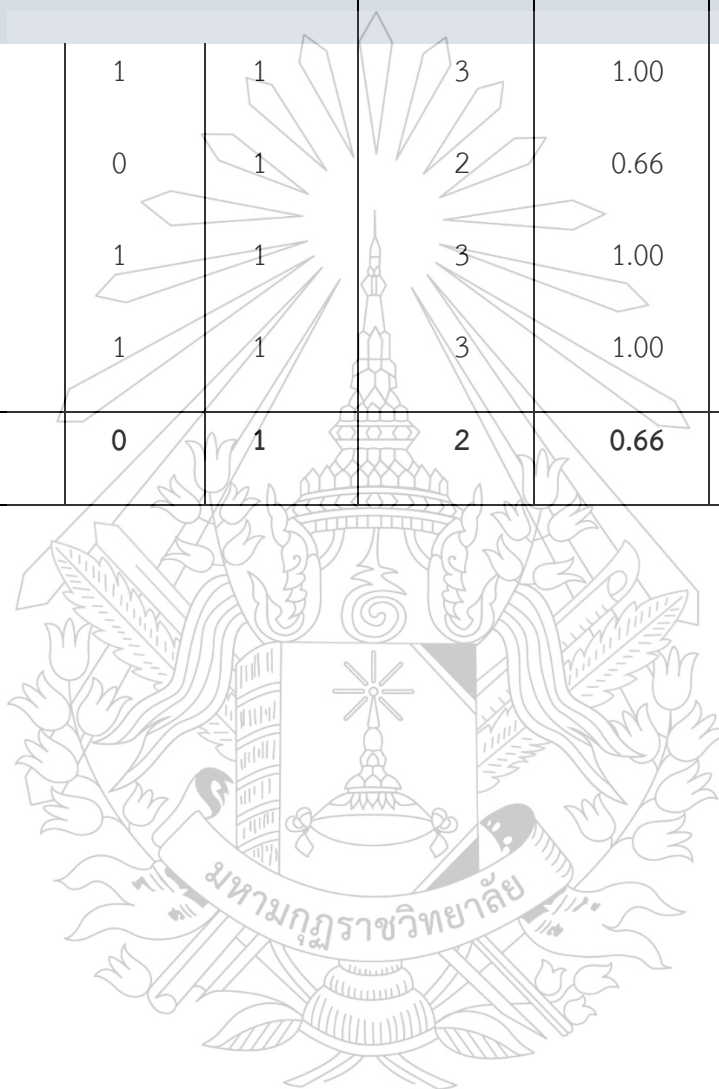
และคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 000 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3			
ด้านการปกครอง						
1	1	1	0	2	0.66	สอดคล้อง
2	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4	1	1	0	2	0.66	สอดคล้อง
5	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3			
ด้านศาสนศึกษา						
6	1	1	1	2	1.00	สอดคล้อง
7	0	1	1	2	0.66	สอดคล้อง
8	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
9	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
10	0	1	1	2	0.66	สอดคล้อง
ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3			

ด้านการเผยแผ่						
11	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
12	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
13	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
14	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
15	1	0	1	2	0.66	สอดคล้อง
ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3			
ด้านสาธารณูปการ						
16	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
17	1	1	0	2	0.66	สอดคล้อง
18	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
19	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20	0	1	1	2	0.66	สอดคล้อง
ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3			
ด้านศึกษาสงเคราะห์						
21	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
22	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
23	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

24	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
25	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3			
ด้านสาธารณสงเคราะห์						
26	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
27	1	0	1	2	0.66	สอดคล้อง
28	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
29	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
30	1	0	1	2	0.66	สอดคล้อง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

ตารางที่ 000 แสดงความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

ข้อคำถาม		Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	คณะสงฆ์มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและชัดเจนตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย	.892
2	การแบ่งหน้าที่และอำนาจภายในคณะสงฆ์มีความเหมาะสมและเป็นธรรม	.890
3	คณะสงฆ์สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.891
4	โครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์มีการปรับปรุงให้ทันสมัยและตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน	.890
5	การบริหารศาสนสมบัติของคณะสงฆ์มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้	.889
6	พระภิกษุสามเณรได้รับการส่งเสริมให้เรียน พระปริยัติธรรม อย่างต่อเนื่องและครบถ้วน	.890
7	การศึกษาที่จัดขึ้นช่วยให้พระภิกษุสามเณรมี ความรู้รอบด้านทั้งทางโลกและทางธรรม	.889
8	พระภิกษุสามเณรได้รับการสนับสนุนให้เรียน การศึกษาสามัญ ควบคู่ไปกับการศึกษาทางธรรม	.891
9	เจ้าอาวาส ครู และผู้บริหารมีบทบาทในการ สนับสนุนและส่งเสริม การศึกษา ของพระภิกษุสามเณรอย่างชัดเจน	.891
10	การศึกษาถูกออกแบบให้ใช้ การเรียนแบบดั้งเดิม ร่วมกับการปฏิบัติจริง	.889
11	พระสงฆ์หรือผู้เผยแผ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่ถ่ายทอดให้ผู้คนได้ชัดเจน	.889
12	การเผยแผ่ธรรมะมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการจัดกิจกรรมต่างๆ	.891

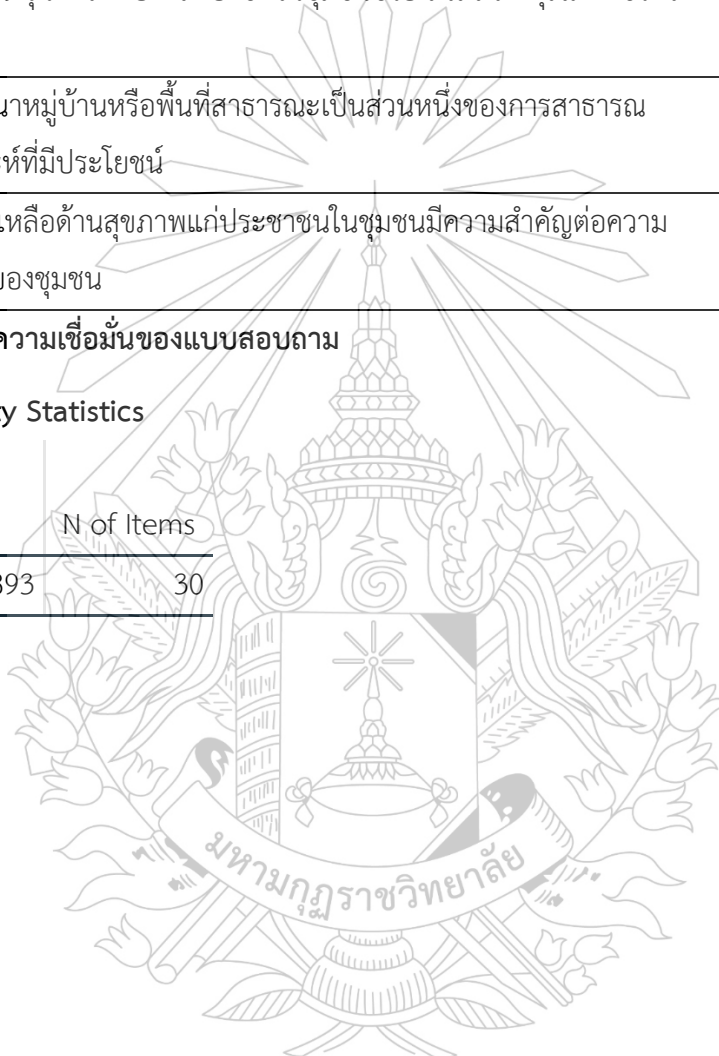
ข้อคำถาม		Cronbach's Alpha if Item Deleted
13	การเผยแพร่สามารถเชื่อมโยงธรรมะเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม	.890
14	ผู้เผยแพร่มีทักษะการสื่อสารที่ช่วยให้ผู้คนเข้าใจง่ายและสนใจเข้าร่วมกิจกรรม	.890
15	การเผยแพร่ผ่านสื่อสมัยใหม่ช่วยให้ผู้คนเข้าถึงธรรมะได้สะดวกและรวดเร็ว	.890
16	การพัฒนาสาธารณูปโภคของวัดช่วยอำนวยความสะดวกและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน	.890
17	วัดมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาและการปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชน	.890
18	วัดสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง	.890
19	การบริหารจัดการทรัพยากรของวัดมีความโปร่งใสและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	.888
20	การออกแบบและจัดการวัดมีความเรียบง่าย เหมาะสม และตอบสนองการใช้งานจริง	.890
21	มีการจัดหาอุปกรณ์การเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน	.889
22	สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน	.889
23	การศึกษาสงเคราะห์ช่วยส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน	.889
24	การศึกษาสงเคราะห์ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง	.890
25	ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้และความสามารถ	.889
26	การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อคุณภาพชีวิตประชาชน	.890

ข้อคำถาม		Cronbach's Alpha if Item Deleted
27	มีส่วนร่วมในการกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือการพัฒนาชุมชน	.890
28	การสนับสนุนการศึกษาและอาชีพในชุมชนช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตได้จริง	.888
29	การพัฒนาหมู่บ้านหรือพื้นที่สาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของการสาธารณสงเคราะห์ที่มีประโยชน์	.889
30	การช่วยเหลือด้านสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชนมีความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชน	.890

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.893	30

ภาคผนวก ฉ
ภาพในการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 1 ภาพในการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 2 ภาพในการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 3 ภาพในการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 4 ภาพในการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 5 ภาพในการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 6 ภาพในการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 7 ภาพในการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 8 ภาพในการเก็บข้อมูล

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	นายพัฒนพันธ์ วันเวช
วัน เดือน ปี เกิด	30 กันยายน 2543
สถานที่เกิด	หมู่ 6 บ้านด่านไชโย ตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2554 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด่านไชโย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2558 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีจันทร์วิทยา อำเภอมือเหล็ก จังหวัดเลย พ.ศ. 2566 จบปริญญาตรี หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2567 กำลังศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	66 หมู่ 8 ตำบลนาอ้อ อำเภอมือเหล็ก จังหวัดเลย 42100
ผลงานตีพิมพ์	
รางวัลที่ได้รับ	